

Pedagógusok énekelnek

VIII. országos találkozó Debrecenben

Dr. Gyarmati Kálmán megnyitja a találkozót (Tudósításunk a 2. oldalon)

Emelkedett az influenzás megbetegedések száma

Sajtótájékoztató az Egészségügyi Minisztériumban

Márciusra országos influenzajárvány alakult ki, bár különböző mértékben, de az ország egész területén influenzás megbetegedéseket észleltek. Csongrád, Vas és Veszprém megye kivételével a kórházakban teljes körű vagy részleges látogatási tilalmat rendeltek el. A betegellátás zavartalanításának érdekében a fővárosban és a megyékben megerősítették annak feltételeit, hogy a szövődmenyes megbetegedésben szenvedőket szükség szerint kórházban helyezték el. megerősítik továbbá az ügyeleti szolgáltatásokat, s a gyógy-szerkészleteket folyamatosan pótolják. A külföldi és hazai influenzajárványról, a betegség megelőzésének lehetőségeiről, az egészségügyi szervek intézkedéseiről tájékoztatták a sajtó képviselőit pénteken az Egészségügyi Minisztériumban.

— A járvány elején vagyunk, a következő hetekben ezért az influenzás megbetegedések számának növekedése várható — mondotta dr. Vass Ádám, az Egészségügyi Minisztérium járványügyi osztályvezetője. Azt azonban nem lehet pontosan meghatározni, hogy az influenzát okozó vírusok az egyes területeken milyen mértékben terjednek el, ugyanis nincs garancia arra, hogy aki már egyszer átvészelte a valamilyen influenzavírus okozta betegségét, az ne kaphassa meg néhány év elteltével újra. Ennek oka a különböző vírusok variációinak nagy száma. Ezek kombinált előfordulása révén elméletileg 117 altípus fertőzhet. Ha például az influenza A-vírusnak emberre veszélyes új altípusa alakul ki, azzal szemben a Föld egész lakossága védetlen.

Hazánkban a korábbi években lezajlottakhoz viszonyítva nem súlyosabb a járvány, a megbetegedések enyhébb lefolyásúak. Szövődmenyeket eddig a betegek egy százalékánál észleltek, leggyakrabban tüdőgyulladás.

Az influenza ellen egyszer-

Megkezdődtek a mérlegzáró közgyűlések

Negyvenkét ipari szövetkezet a megyében

Megyénkben az elmúlt évi gazdálkodásuk alapján negyvenkét ipari szövetkezet és tizenöt kisközségi szövetkezet készített mérleget. A negyvenkét ipari szövetkezet tavaly több mint 3 milliárd 305 millió forintos árbevételért ért el, mely 8,6 százalékkal magasabb az 1981. évi árbevételénél.

Ilyen teljesítmény birtokában tartják napjainkban mérlegzáró közgyűléseiket a szövetkezeti tagok, ahol megtárgyalják az elmúlt év eredményeit, hiányosságait, s felvetik a jó munka jutalmául kiosztandó nyereség-részesedést. A mérlegzáró közgyűlések feladata az is, hogy meghatározzák az 1983. évi feladatokat. A szövetkezetek vezetői már elkészítették az éves tervet. Az összesített megyei adatok szerint az idén változatlan létszámmal 6,4 százalékkal szeretnék növelni a termelési értéket. Ezen belül 7,4 százalékkal növekszik majd az ipari termelés és 12,8 százalékkal a szolgáltatás. Az építőipari szövetkezetek viszont csak szintentartásra vállalkoztak.

A tervek szerint a külkereskedelmi értékesítést összességében 4,2 százalékkal növelik a szövetkezetek, amelyen belül a tőkés export közel 10 százalékkal emelkedik. A mérlegzáró közgyűlések feladatai közé tartozik még, hogy az 1983. január 1-én életbe lépett jogszabály-módosítás alapján elfogadják új alapszabályukat, továbbá, hogy megtárgyalják az Ipari Szövetkezetek Országos Tanácsa által kiadott irányelveket és ajánlásokat.

Hajdúnánási Ruhaiipari Szövetkezet

A Hajdúnánási Ruhaiipari Szövetkezet március 4-én délután 1 órától tartotta meg közgyűlését. Az ünnepi összejövetelen megjelent Hevesi János, a hajdúnánási városi pártbizottság első titkára és Tarr Sándor, a városi tanács elnöke.

Ádám Miklós, a szövetkezet elnöke beszámolójában elsőként az elmúlt évi eredményeket ismertette, többek között szólt a gondokról és problémákról is. Elmondta, hogy a szövetkezet termékei 98 százalékban tőkés exportra kerülnek. A tőkés piacok árubefogadó képessége az elmúlt évben a vártnál nagyobb mértékben csökkent, s ez igen érzékenyen érintette a szövetkezet gazdálkodását. A főbb célkitűzéseket a gondok ellenére is sikerült a 318 tagot számláló szövetkezetnek teljesítenie.

Mint ismeretes, a szövetkezet konfekciós-termelésében a férfiöltönyök gyártása dominál. Az elmúlt évben azonban némileg változ-

A Junker gyártmányú indukciós és hőntartó kemencéből csapolják a fémötvözetet

Kooperációban termelnek

Míg az alumíniumból kilincs lesz

Az ELZETT Művek be- nálásával készültek és bel- rettyőújfalui gyárában évekkel ezelőtt épületveretek (kilincsek, zárok stb.) előállítását kezdték meg. A Roto nyugatnémet céggel tízéves kooperációba kezdtek különböző típusú félkilincsek gyártásába.

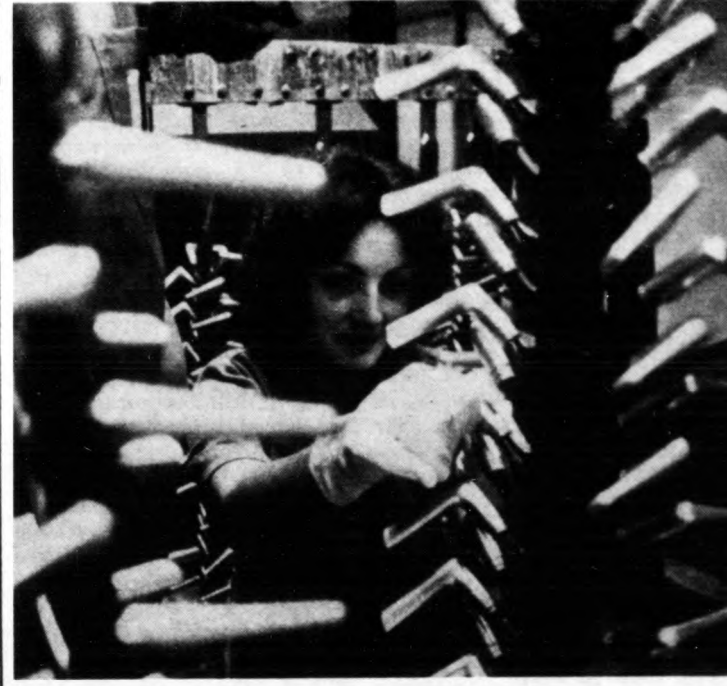
A kooperáció előnyeit jelzi, hogy míg az evőszekők külföldi alapanyag felhasználásával készülték és bel- földi piacon találtak vevőre, addig a félkilincseket hazai alapanyagból állítják elő és részben tőkés piacokon értékesítik. (A gyár természetesen törekszik a belföldi vásárlói igények kielégítésére is.) A kooperáción történő termeléshez mintegy 120 millió forintos beruházásra volt szükség.

Ezt a Niederberger típusú fénysító berendezést Svájc-ból vásárolták

A kilincs öntőformába kerül

Az cloxáló üzembem hét műveletet végeznek (Klody János felvétele)

ON: 12-144
S 4.,
JA
akor
t: 6.10
PTÁR
előtti, 1893.
eti Füzese-
korában,
meg Rákos
tudományok
műfordító-
men 1916-
tori diplo-
és évek ele-
ett az SZDP
arcolta az
18 őszén a
cs elnöke
P megalapí-
l Bizottság
tárdráktúra
Forradalmi
a Katonai
szék elnöke
ező Bizott-
g pedig a
estoka. A
stába me-
internáltak.
rra küldte,
szerkesz-
sszatérve, a
szerkesztője
ovjetunióba
zó felelős
zó. A tár-
ként hoz-
46) töltött
kényszer-
1956-ban
zaérkezett,
t, később
éni dolgo-
b Ugyesz-
át vezette,
gdíjazásáig,
ányt írt;
szépradal-
elbeszélé-
több íro-
SOR
rnap 19
üvelődési
termében
el mutat-
Vangelis
rafált —
M. Kec-
gram el-
us pan-
dok No
t lathat-
li
-én
103
Bp.) 82
Bp.) 9706
Bp.) 6234
8134
Bp.) 11224
1362
Bp.) 2110
4171
52399
7612
304
13020
5777
5885
2425
12952
15138
3532
5349
1180
YEK
Tanács
a Vörös-
sch utcá-
ekre ár-
részevé-
ár 10
tétbe be-
épületek
nás vb
március
tekinthe-
u. 1.
3 óra
nyóúfalú.
mben a
ített tr-
tozó 1
as 3-án
A léte-
szélyes!
us 9-én,
ben, Di-
Nyiregy-
cától a
z-nőgyó-
megkezd-
5. Ren-
óráig, 5.
Homasá-
t, hogy
agyérdel
áspontja
ára mó-
k meg-
mú és
gyelmét,
e kabin-
nyílik.
n áron
érték-
gyfűrdő
nál —
15-től
péntekig
ont után
érkezés
ytembe
nd és
recen,
felelős
rint —

545.911

VIII. országos találkozó Debrecenben

(Folytatás az 1. oldalról)
Tizenegyenek részvételével pénteken Debrecenben, a Kőlcsey Művelődési Központban ünnepélyesen megnyitották a pedagóguskörök VIII. országos talál-

kelték **Kodály Zoltán** *Jejige* című művét. Ezt követően a körök és a megyei delegációk képviselői megkosztorták a Kodály-emléktáblát (Zeneművészeti Szakközépiskola) és a Bartók-emléktáblát (Bartók terem).

A megnyitó közös énekléssel ért véget (Fotó: Nagy Gábor)

kozóját. A felsorakozott köröket, karnagyokat, vendégeket, párt-, állami, szak-szervezeti vezetőket és a találkozó védnökeit — **Karai József** zeneszerzőt, dr. **Vokszán Józsefet**, a Pedagógusok Szakszervezete Központi Vezetőségének főtájtárát, valamint dr. **Tóthpál Józsefet**, a Körök Országos Tanácsának főtájtárát — dr. **Gyarmati Kálmán**, a Művelődési Központ igazgatója köszöntötte, méltatva a bemutatott jelentőségét. Az üdvözlő szavak elhangzása után a körök — kifejezve a találkozó eszméjét — **Sesztay Zolt** vezényletével közösen eléne-

Este a Bartók teremben oratórium-hangversennyel folytatódott a program. **Bononcini: Stabat Mater** és **Händel: Te Deum** című műveit a Szolnoki Szimfonikus Zenekar kamaragyüttese és a Debreceni Kodály Körös szólaltatta meg. Közreműködött **Andor Éva, Tas Ildikó, Keönch Boldizsár, Utó Endre** és **Kovács Endre**, vezényelt **Gulyás György**. A pedagóguskörök országos találkozója ma, szombaton 10.30-tól a Kőlcsey Művelődési Központ színházterében a körök bemutatkozásával folytatódik.

Ivan Szalimon MSZBT-kitüntetés

Pénteken búcsúlátogatást tett a Magyar-Szovjet Baráti Társaság székházában **Ivan Vasziljevics Szalimon**, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének tanácsosa, a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségének magyarországi képviselője, aki a közeli napokban végleg hazatér a Szovjetunióba. A bensőséges hangulatú találkozóon **Apró Antal**, az MSZBT elnöke a társaság aranykoszorús jelvényét adta át a szovjet diplomatának a magyar és

szovjet nép barátsága elmélyítésében kifejtett több évtizedes, eredményes munkásságáért. A találkozón részt vettek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Külügyminisztérium, valamint a szovjet nagykövetség képviselői. **Apró Antal**, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság elnöke a Parlamentben búcsúlátogatáson fogadta **Ivan Vasziljevics Szalimont**. (MTI)

Csési Károly az MHSZ-nél

A Magyar Honvédelmi Szövetség megalakulásának 35. évfordulója alkalmából az MHSZ országos központ székházában látogatást tett **Csési Károly** vezérezredes, honvédelmi minisztériumi államtitkár. Köszöntötte a szövetség vezetőit, dolgozóit, aktivistáit. Adta a honvédelmi miniszter és a honvédelmi minisztérium katonai tanácsának üdvözlését. (MTI)

Forradalmi ifjúsági napok 1983

Sajtótájékoztató a KISZ KB székházában

Immár 18. esztendeje, hogy a forradalmi ifjúsági napok rendezvénysorozatával emlékeznek a magyar fiatalok népünk nagy történelmi sorsfordulóira. Az idei, minden eddiginél gazdagabb program részleteiről tájékoztatták az újságírókat pénteken a KISZ Központi Bizottságának székházában.

Emőd Péter, a KISZ KB agitációs és propaganda osztályának vezetője hangsúlyozta, hogy történelmi múltunk megismertetése, nemzeti önismeretünk fejlesztése a forradalmi elődök iránti tisztelet kifejezése mellett a három tavasz ünnepe jó alkalom arra is, hogy a nemzeti sorsfordulóira emlékezve megfogalmazzuk időszzerű feladatainkat.

Március 15-nek immár hagyományos programja, hogy több ezer fővárosi fiatal részvételével koszorúzásra ünnepséget rendeznek a Petőfi-szobornál, majd naggyűlést a Múzeumkertben. Az utóbbi eseménynek idén új vonása lesz, hogy a Nemzeti Múzeum lépcsőjén elhelyezett dobogókon korabeli ruhákba öltözött táncosok táncképekben jelenítik meg szimbolikusán 1848–49 eseményeit.

Miként a korábbi években, ezúttal is a központi ünnepségek közül egyet vidéki városban tartanak. Így a március 21-i megemlékezésnek most Pécs ad otthont. A baranyai megyeszékhely sportcsarnokában naggyűlést rendeznek, azonban ez csupán a megemlékezés csúcspontja lesz: a háromnapos rendezvénysorozaton kulturális bemutatók, vitafórumok, sportversenyek várják a fiatalokat.

Felszabadulásunk évfordulóján, április 4-én a Gellért hegyi jubileumi parkban rendeznek naggyűlést. A forradalmi ifjúsági napok rendezvénysorozata természetesen nem merül ki a központi ünnepségekben, s az ezekhez kapcsolódó rendezvényekben. Legálább ilyen fontosak azok a helyi — üzemekben, intézményekben, iskolákban szervezett — alapszervezeti szintű programok, vitafórumok, kulturális, sportrendvények, amelyek a fiatalok sokaságát vonzzák. Hasonlóan gazdag eseménynapárt dolgoztak ki a fegyveres erőnél és testületknél működő KISZ-szervezetek.

Megeyi

Úttörőzenekari Fesztivál

A megyei úttörőnövetség és a megyei tanács művelődési osztálya ma, szombaton de 9 órától a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola debreceni tagozatának hangversenytermében rendezte meg az Úttörőzenekari Fesztivál megyei bemutatóját. A seregszemlén a tervek szerint 13 együttes vesz részt népzenei, vonós- és fúvószenekari kategóriában. Előbb a Nyírcsádi Általános Iskola, a debreceni Vénkerti Általános Iskola, a debreceni Nagyszándor-telepi Általános Iskola, a gáborjáni klubkönyv-

tár és a berettyóújfalui művelődési központ népzenei együttesei lépnek a közönség elé, majd a püspökladányi Állami Zeneiskola, a berettyóújfalui művelődési központ és a debreceni Simonffy Emil Zeneiskola vonószekciái, vezetve a hajdúböszörményi művelődési központ, a püspökladányi Állami Zeneiskola, a hajdúszoboszlói Gönczy Pál Úttörőház, a debreceni Löwy Sándor Úttörőház és a berettyóújfalui művelődési központ fúvószenekari mutatják be műsorukat.

Indiai űrhajósok a Csillagvárosban

Moszkva, 1983. március 4. — Megkezdődött a Csillagvárosban tartózkodó két indiai űrhajósjelölt közvetlen szakmai felkészülése a jövő évre tervezett közös szovjet-indiai űrrepülésre. **Rakes Sarma** és **Ravis Malhotra** a múlt év őszén érkezett a Szovjetunióba.

A karibi körút

Egyházi körökben szokás a pápák nevéhez valamely jelzőt biggyeszteni. Nos, II. János Pál neve után már jó ideje a világutazó jelző járulhat. A katolikus egyház fő a napokban Közép-Amerikában tesz nyolc országot érintő körutat. Közép-Amerika lakosságának túlnyomó többsége katolikus. Ebben a tekintetben tehát nincs különbség a fölkeresett országokban. Annál súlyosabb társadalmi és politikai problémákkal találja szembe magát a pápa útjának különböző állomásain. A térség arculatához szorosan hozzátartozik a nyomor éppúgy, mint a felszabadítási harc, a diktatúrák elleni küzdelem, az emberi jogok szabad gyakorlásának követelése, s ebben már az egyes államok egyháza más-más állásponton helyezkednek.

Nicaraguában például Somoza rendszerének megdöntésében a papság tekintélyes hányada tevékeny részt vállalt. Ezzel szemben a papságról — élén a managuai érsekkel — nem mondható el, hogy az új forradalmi rendszer odaadó híve lenne. A sandinista vezetés nagy megértéssel és türelemmel viseltetik a püspökök iránt, a kormányban például egyházi személyiség áll a külügy- és az oktatásügyi minisztérium élén. Salvadorban a klérus egyértelműen a véres polgárháború haladéktalan befejezését szorgalmazza, s nem titkolja rokonszenvét a hazafias erők iránt. Különösen San Salvador érsekének barbár meggyilkolása, s a juntával együttműködő szélsőjobboldali terrorszervezetek brutális föllépése kapcsán erősödött meg juntaellenes magatartásuk.

Közép-Amerikában az egyház nem kerülhet meg bizonyos kényes témákat. Azt például, hogy ne emeljen szót az Egyesült Államok felelősségéről, a szabadságjogok durva megsértéséről — Haiti, Salvador, Guatemala és Honduras példáját elegendő megemlíteni —, s ne foglaljon állást a diktatúrákkal szemben, az emberi méltóság tiszteletben tartása mellett. Karibi látogatása így hozzájárulhat a térség feszültségének csökkentéséhez. Utjának ez is egyik fő célja. Csak az a kérdés, vajon mennyire hatnak jámbor érvei a világi hatalom csöppet sem érzékelő helytartóira, akikről eddig minden józan intelem lepergett.

Gyapay Dénes

II. János Pál pápa nyolc országot érintő közép-amerikai körutat tesz. Képünkön: a katolikus egyház fő Costa Rica fővárosában, San Joséban

OKP-kongresszus — felszólalások

Milánó, 1983. március 4. (MTI) — Az Olasz Kommunista Párt milánói kongresszusán csütörtökön az olasz politikai pártok vezetői volt az elsőbbség a szónoki emelvényen. Egy meghívott pártnak, a kereszténydemokratáknak viszont magyarázkodniok kellett, miért nem éltek a felkínált lehetőséggel.

A Kereszténydemokrata Párt küldöttsége — a többi párttal ellentétben — csütörtökön már nem vett részt a kongresszuson. **Roberto Mazzotta** főtájtárhelyettes a távollmaradást, a pártjuk részéről elmaradt üdvözlő beszédet azzal indokolta, hogy Berlinguer beszámolójában „semmi nem hangzott el, ami arra készítette volna a párt vezetőit, hogy szakítsanak a hagyományokkal és felszólaljanak az OKP kongresszusán.”

Az OKP kongresszusi küldöttei egyébként elsősorban a demokratikus alternatíva problémáival foglalkoztak. Többen is kifejtették, hogy pontosan meg kell határozni a pártnak ezt a döntő fontosságú javaslatát, különben fennáll a veszély, hogy csupán jelszóvá válik a politikai célkitűzés.

Germano Marri, Umbria tartomány tanácsának elnöke szerint a demokratikus alternatíva „az olasz nép millióinak reményét testesíti meg”, éppen ezért szükségszerű, hogy olyan konkrét tartalommal töltsék meg, amely

találkozik a közösség érdekeivel.

Ezt hangoztatta **Marco Fumagalli**, az olasz KISZ főtájtára is, aki arra hívta fel a figyelmet, hogy a tömegeket kell az alternatíva főszereplőjévé tenni ahhoz, hogy az eddigiektől eltérő kapcsolat alakuljon ki a különböző társadalmi erők között.

Fumagalli a fiatalok helyzetét elemelve megerősítette Berlinguernek a beszámolóban kifejtett véleményét: az OKP-nak az eddigieknél sokkal nagyobb figyelmet kell fordítania az ifjúság problémáira. „Arra van szükség, hogy a munkásmozgalmat tanúsítson bizalmat a fiatalokkal szemben, mert ezen a téren igen nagy a késés” — mondta az olasz KISZ főtájtára.

Az MSZMP Központi Bizottságának küldöttsége, amely **Korom Mihály**, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára vezetésével részt vesz az Olasz Kommunista Párt Milánóban folyó XVI. kongresszusán, péntek délután több más delegációval együtt látogatást tett Paviában.

A magyar küldöttség találkozt és beszélgetést folytatott a városi kommunisták, valamint a helyi közigazgatás képviselőivel.

„MAXIMÁLIS GONDATLANSÁG”

Kártérítés a halálsugárért?

Az évszázad jogi esetének minősítette az amerikai sajtó. Pedig a közvetlen érintetteknek sokkal inkább életük, környezetük sorsragédiája, amelyet az esetleges majd 2,5 milliárdos kártérítés sem tehet meg nem történté. De hol van még a kártérítés? Az „atomper” még csak tavaly ősszel kezdődött Utah állam fővárosában, Salt Lake Cityben. Hogy meddig tarthat, azt megjósolni nem lehet. Miként azt sem, hogy mennyi áldozatot szed még a 12 éven át folytatott kísérlet-sorozat, amelyet az Egyesült Államok kormánya végzetett az ötvenes években az atombombákkal.

A kezdet 1951., a színhely az Utah és Arizona államok határán fekvő sivatag. 1962-ig több mint 100 nukleáris bombát robbantottak itt fel a föld felszínén. Az első kísérletknél nemcsak a kirendelt katonák voltak jelen: a „rendező” Atomenergia Bizottság valóságos toborozta a nézőközönséget a környéken lakó településeken. „Gyertek, nézzétek, hogyan csinálják a történelmet” — volt a jelszó. Úgy 25 ezer gyanútlan

Egy 1951-es nevadai robbantás szemlélői (Fotó: Der Spiegel — KS)

dolláros kártérítésre, mert „hanyagul, maximális gondatlansággal” járt el a kísérleteknél. De ennél nyilvánvalóan többről van szó. Az dől el a bíróságon, hogy vajon joga volt-e (van-e) az államnak a nemzeti biztonságra hivatkozva, sorozatos kísérletekkel ártatlan polgárok tömegének egészségét veszélyeztetni?

Ugyanis az azóta napvilágra került titkos dokumentumokból kiderült, hogy a szakemberek nagyjából tisztában voltak a nukleáris robbantások lehetséges

következményeivel. A lakosságot mégis azzal nyugtatták, hogy a kísérletek „abszolút veszélytelenek”, s ezt mondták a kirendelt katonáknak is. Egy kongresszusi vizsgálóbizottság két éve joggal állapította meg, hogy a szövetségi kormány semmit nem tett az emberek védelmében. „A második világháború — Hiroshima, Nagaszaki — óta amerikai atomfegyvereknek csak amerikaiak estek áldozatul” — írta keserű iróniával az egyik lap.

A. K.

Értékte Bedo

A bedolgozás munkaforma. A is a pénzért vé azért, hogy érez szükség van a r

Megyekben t munka-szolgálat Vegyes Házisp Az elnök, Fülöp tekintette a bedo

— Egy ilyen v mienk, aki együ zottan érzí a pr vannak úgyneve legessé vált mu retnék hasznosít zettünk 1975 kö bedolgozókkal fo rájuk. Nálunk, a magát, s ezek z nak, nem minde dunk munkát a konfekció részle asszonyok közül gépet otthoni h házban foglalko resnek — veszi e Tessék, nem ritk vi fizetés — rak

— Természetese hon is ledolgozza csak hát megvan állnak föl, amik hetnek, ellátják no de van itt oly rintokat keres. C

— Az általán aki a pénz miatt, aki inkább időt szik a minimum

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

— Minimum, aki dolgozni aka kával. Aki meg megkérdezzük, r a továbbiakban, az elnök —, me

Értékteremtők Bedolgozók

A bedolgozás napjainkban jól ismert munkaforma. A bedolgozók legtöbbször nem is a pénzért végzik munkájukat, hanem azért, hogy érezzék: tartoznak valahová, szükség van a munkájukra.

Megyénkben talán a legnagyobb „házi-munka-szolgálat” a hajdúnánási Szalma-és Vegyes Házipari Szövetkezet rendelkezik. Az elnök, Fülöp Lajos mindig szívügyének tekintette a bedolgozók foglalkoztatását.

— Egy ilyen vidéki városban, mint a miénk, aki együtt él az emberekkel, fokozottan érzi a problémáikat is. Mindenütt vannak úgynevezett felesleges, vagy feleslegessé vált munkaadók, akik azonban szeretnék hasznosítani magukat. A mi szövetkezetünk 1975 körül kezdett el rendszeresen bedolgozókat foglalkoztatni. Ma már építünk rájuk. Nálunk, ahol hét szakma képviselteti magát, s ezek zömében bedolgozók is vannak, nem mindegy, mennyi embernek tudunk munkát adni. Legtöbbször a textil-konfekció részlegünkben dolgoznak: az asszonyok közül kilencvennek adtunk ki gépet otthoni használatra. Sokan az üzemi-házban foglalkoztatottakkal azonos bért keresnek — veszi elő az elnök a bérlapokat. — Tessék, nem ritka a 2600—2800 forintos, ha-vi fizetés — rakosgatja a nyomtatványokat. — Természetesen ezek az asszonyok otthon is ledolgozzák a hat-nyolc órát naponta, csak hát megvan az az előnyük, hogy akkor állnak föl, amikor akarnak, közben megfőzhetnek, ellátják a családot, az állatokot... no de van itt olyan is, aki 1000—1200 forintot keres. Ő ennyit bír, ennyire képes.

— Az általános tapasztalat tehát az, hogy aki a pénz miatt vállalja, az hajt is érte, de aki inkább időtöltésnek szánja, az meglepősen alacsony minimummal? — Minimum... azért arra ügyelnék, hogy aki dolgozni akar, tudjon is: ellátjuk munkával. Aki meg csak hébe-hóba teljesít, megkérdendők, mennyire komoly a szándéka a továbbiakban. Nem azért — mentegézőik az elnök —, mert hajtani akarjuk őket, in-

Török Laszlonénak az óvónő menyé is besegít

kább saját maguk miatt. Mert a munka nemcsak pénzszerezési vagy termelési értéket létrehozó tevékenység. Több annál.

— Számítanak rájuk. Mit jelent ez?

— A mi bedolgozóink exportra is termelnek, ráadásul nagyon ügyesek. A bébicikket horgolók például hiánycikket termelnek. Igaz, hogy nagy ezek körül most a kereskedelmi zűrzavar, januártól szinte kénytelenek voltak raktárra termelni. Az üzletekben nincs elegendő olcsó hazai bébi-áru, kocsikabát, tipegő...

— De van drága importáru.

— A mi raktárunkban most is van jó minőségű nánási áru.

— Munka tehát mindig van.

— Van, de nem mindig megfelelő. Amikor kifut egy széria, s utánpótlás csak a bentieknek van, a bedolgozók más feladatot kapnak. Most például lábtörőket fonnak filcdarabokból.

No de ezt már érdemesebb a házaknál megnézni. Négy névvel, címmel indulunk útnak fotós kollégámmal, de nincs szerencsénk. A legjobban teljesítők — mert az ó nevéket írjuk ki — nincsenek otthon. A Vörös Hadsereg út 46. szám alatt, Török Laszlonén azonban otthon találjuk. Margit néni — bátran írhatom, hiszen ötvenhárom éves, s öt unokának boldog nagymamája — fáradt. A szeméj alatt két karikák jelzik, nemcsak álmatlanság, betegség is kiozozza.

— Hetvenötben kezdtem el a bedolgozást. Szakmám nincs, a tsz-ben a visszeres lábaimmal nem bírtam a munkát. Amikor a gyerekek kirepültek, kellett valami foglalkoztatás. Két hét maradtunk az urammal, a kertet, meg a jószágot hamar ellátjuk, időmilliomos lettem. Horgolni meg mindig szerettem.

— Mit tud megkeresni vele egy hónapban?

— Ezer forintot, nem többet. Az idén annyit se.

— A lábtörő nem megy úgy?

— Ez csak afféle pótlás, míg nincs megrendelés. Ezzel nyolcszáz forintot, ha összehozok. Nem jó ezt a kemény filcet fogdosni, nagyon durva munka. Igaz, beláthat jönni, és a semminél jobb. Én horgolni tudok, és szeretek is. Csak hát nincs rá szükség... — A családnak, az unokáknak?

Pálfai Antalné: „Horgolni nagyon szeretek”

— Tudnak a menyeim is, meg a lányom is gyönyörűen, nincs rá szükségük. Ugy tervezem, hogy kivárom a nyugdíjait, addig eldolgozotok.

A Jókai utcán Daróczi Zoltánné, Kati néni éppen előtűnik ér haza. Még a fején a kucsma, amikor a férje beenged a házába. Elmondva jövetelünk célját, mentegézőik.

— Nem jó helyre jöttem, én olyan kivétel eset vagyok, aki igen keveset keres. Átlagban nyolcszáz forintot.

— Ez bizony tényleg nem sok. Mi csinál érte?

— Amikor van munkám, napi négy-hat órát varrok. Nagyon szép kis ruhákat szövet exportra. Az az igazság, hogy én negyvenhét évesen alig bírom magamat. Így lassabban is megy, hogy nem vagyok a régi.

— Szóval nem a pénzért csinálja.

— Nem. Az biztos. Nekem az a jó, hogy néha beemegyek, szólnak hozzám, törődnek velem. Engem mindig is pártfogoltak a szövetkezetben.

— S most?

— Szerencsétlen időszak, nincs munka. De majd ennek is vége lesz. Hiányzik a varrás. A nagyfiám most ment el katonának, a lányom egész nap iskolában, én meg egyedül. Takarítani sem lehet egész nap...

Pálfai Antalné a kutya ugatásáról hallja, vendég jön. A szép régi házában a Kazinczy utcában ketten eldögölnek az urával. Ő most szintén otthon van, a szíve rendetlenkedik. Margit néninél a kis szobában jókora halom lábtörő.

— Most ez van, mit lehet tenni. Ha horgolok, olyan ezer-ezerkétszáz forintot is megkeresek. Jaj, azt nagyon szeretem csinálni.

A férj a mondat igazolásul bevezet a szobába, ahol rengeteg falvédő, terítő dícséri a háziasszony keze munkáját.

— Mióta a három gyerek elment, üres a ház. Muszáj magam elfoglalni valamivel. Most ötvenöt éves vagyok, még öt évig dolgozom, hogy meglegyen a tíz évem a nyugdíjhoz.

— Mióta bedolgozó?

— Négy éve, hogy elkezdtem, de még eddig nem bántam meg. Azt csinálom, amit egyébként is szeretek, s akkor, amikor akarom. Én legtöbbször még a tévét is csak fél szemmel nézem innen a konyhából, amikor horgolom azokat az aranyos kis bébicuccokat. Szépek ám nagyon. Sajnálom, hogy nem tudok mutatni belőle. A lábtörő-fonást meg nem mutatom, az nem érdekes. Abból ötvenet is megcsinálunk egy nap, ha az uram is besegít. Két forintot adnak egyért. Csak az a baj, hogy messze van ide a szövetkezet. A lábtörőket nehéz oda-vissza cipelni.

Kényszermunka, kényszerpihenő... foglalom össze magamban félig humorosan, félig komolyan a látogatásokat. Még az irodából az elnökkel beszélgetve olyan szépen indult az egész. Jó kerestetek... kedvvel végzett munka... valahogy nem jött össze. A bérlisták, amiket az elnök mutatott, nem általánosságban jellemzők. Ríportalanymal mégis az elnököt igazolják: sokan nem a pénzért csinálják. Munkájukra, ha a március első hete nem is ezt mutatja, szüksége van a szövetkezetnek. S nem csupán azon egyszerű ok miatt, mert olcsó munkaerőről, hanem azért, mert dolgozni akaró és szerető emberekről van szó.

Iván Gizella

Daróczi Zoltánné gépe most pihen (Fotók: Nagy Gábor)

Mennyit keresünk — főfoglalkozásban?

Mindenki munkája szerint

Orizzük meg az életszínvonalat! Egyik alapvető célkitűzése ez népgazdaságunk hatodik ötéves tervének, de legalább ilyen fontos program mindannyiunk számára. Tudjuk jól: nem a nagy béremelések időszakát éljük. Mind szélesebb azoknak a tábora, akik főfoglalkozásuk mellett — magasabb igények kielégítése érdekében, vagy éppen kényszerűségről — mellékjövedelem után néznek. Nem véletlen, hogy oly népszerűek a kisvállalkozások — számos ellentmondásuk ellenére is.

De nem kerülhetjük el a kérdést: ha valaki többet akar dolgozni, többet tud teljesíteni, miért nem teheti ezt a megszokott munkahelyi keretek között? Hiszen az ország számára mégiscsak az lenne a legjobb, ha munkások és alkalmazottak a napi rendszer munkaidőben hasznosítanák képességeik javát, s nem tartalékolnák erejüket a „mellékes” megkeresésére. Ehhez persze teljesülnie kell egy alapvető feltételnek. Olyan keretszabályozási rendszerre van szükség, amely biztosítja a teljesítő valódi értékének anyagi elismerését. A módosítások, alakítgatások ellenére az általánosan érvényes bérszabályozás egyelőre nem képes eleget tenni ennek a követelménynek.

Kísérlet kezdődött az idén, amely kedvező tapasztalatok esetén alapja lehet a széles körben alkalmazható, valóban ösztönző bérszabályozásnak. Húsz építőipari vállalatnál próbálják ki az új szabályokat, gyűjtik a véleményeket, figyelik a hatást. A kísérlet egyik résztvevője a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat.

Garantált normák

Dr. Nemes Gézával, a vállalat ipari főmérnökével a házigyárban beszélgettünk.

— Az átlagbérkorlát minden vezető feje fölött Damoklész kardjaként lebeg. Valljuk be: a bérszínvonal-szabályozás létszámhígításra ösztönözte a vállalatokat. Ahhoz, hogy a fontos, jól képzett embereket meg tudják fizetni, a bérszínvonal tartása érdekében felvettek néhány alacsony jövedelmű, kiegészítő munkaerőt — udvartakarítót, raktári segédmunkást. A kísérleti rendszerben valamit enyhülnek a korlátok.

A teljesítménynövelésnek persze megvannak a maga veszélyei — a munkás oldaláról. Hiszen, ha rendszeresen 140-150 százalékos érel, várhatja, hogy hamarosan érkezik a normás, szigorúbbak lesznek a követelmények.

Az építőipari vállalatnál megnyugtatóan foglaltak állást ebben a kérdésben.

— Megállapodtunk abban, hogy normarendezés csak technológiai változás esetén lesz. Azt hiszem, ez így tisztességes, így „biztonságos” a munkásnak. Az persze fontos, hogy a mennyiségi teljesítmény ne menjen a minőség rovására. Ezt a belső követelményekkel igyekszünk elérni.

Az egyösszegű utalvány fogalma régről ismert az építőiparban. Az emberek előre tudják, hogy egy adott munkaként mennyi bért kaphatnak — így maguk oszthatják be energiájukat. A házigyárban fontos a programszerűség is, hiszen az elemeknek meghatározott sorrendben kell az építkezésre érkezni. A követelmények között tehát az előírt termékösszetételhez való igazodás is szerepel.

Eddig nem volt érdemes hajtani

Abaffy Zoltán a panelgyártó üzem vezetője, az ő irodájában gyülekezünk néhányan — brigádvezetők, munkások. Mit várnak ők az új rendszertől?

— Egyelőre még kevés a tapasztalat, de mindenképpen számítunk a kerestetek emelkedésére. Tavaly nekem

3500—3600 körül alakult az átlagom, most 4200—4300 forintot várok — mondja Szabó Imréné betanított munkás.

— Januárban a legalacsonyabb besorolásúak is 400—500 forinttal többet kaptak, mint korábban — teszi hozzá Ludmán Sándor brigádvezető. — Azelőtt mindenki számolta a teljesítményét, nem volt érdemes nagyon hajtani, mert jöttek a normások. Most mindenki dolgozik, ahogy bírja, mert tudjuk, hogy megéri.

— Már januárban érezhető volt a teljesítménynövekedés — vonja meg a gyorsmérleget az üzemvezető. — De tegyük hozzá: ez nemcsak a panelüzem ügye. A társüzemek nélkül semmire se jutunk. Előfordult januárban, amikor valamilyen anyag hiányzott, hogy azt mondták: miért kell hangolni az embereket, ha nincs mit csinálni?!

Az eset említésére megélenkül a szoba.

— A múltkor kapcsolólelemző volt kevés, azért kellett szaladgálni.

— Az ajtókra, ablakokra se lehet azt mondani, hogy mindig időre érkeznek.

Abaffy Zoltán visszaveszi a szót.

— Az a baj, hogy az érdekeltségi rendszert kidolgozták a fizikailakra, de nincsenek meg a közvetlen termelésirányítókra, művezetőkre érvényes szabályok. Az pedig nem jó, hogy akinek a munkafeltételeket kell biztosítani, az nem érzi az előnyöket.

A főmérnök megnyugtatóan az üzemvezetőt: már kész a követelményrendszer, hamarosan érvénybe lép. De kiderül az is, hogy akadt művezető, aki az anyagi előnyök híján is szíven viselte a rábízott emberek sorsát.

— Mi igazán nem panaszkodhatunk — mondja Ludmán Sándor. — Amivel a művezetőkhöz fordultunk, mindenre igényezett megoldást találni.

Biztató kezdet

Kovács József a kísérleti rendszer különösen nagy előnyeként említette azt, hogy ösztönöz az anyagmegtakarításra.

— A dolgozók az anyagmentes termelés növelésében érdekeltek. Ha anyagot takarítanak meg, a fel nem használt anyag nyereséggé válik az árban. Az anyagmentes termelési érték növelésének minden százaléka után fél-százaléknyi bért kapnak a munkások. Ezt a pénzt nyereségprémiumként oszthatják ki az üzemvezetők.

— Hogyan ismerik el a közvetlen termelésirányítók munkáját?

— Kettős követelménynek kell eleget tenniük: produkálják a rájuk bízott emberekkel a kitűzött nyereséget és biztosítják a termelés programszerűségét.

Búcsúzóul Kovács József elmond egy történetet annak érdekében, hogy milyen ellentmondásokkal járt (s a vállalatok többsége számára ez jelenleg is így van) a bérszínvonal-szabályozás. Amikor 1977-ben felújították a házigyári sablonokat, a saját dolgozók meg tudták volna csinálni külön munkában, összesen körülbelül egymillió forintnyi bért. A vállalatnak azonban nem volt szabad az előírtnál több bért kiengedni — kiadták tehát a feladatot egy termelésvezető kezébe. A munkadíj (amely így viszont egy másik rovásban, költségként szerepelt) tízmillió forint volt.

A kísérlet még csak most kezdődött, inkább csak várakozásokról, mintsem konkrét tapasztalatokról lehet beszélni. De az már biztos, hogy ma nem fordulna az építőipari vállalat a termelészövetkezetekhez.

Görömbölyi László

A város peremén

Mi lesz a hulladékkal?

Rójuk az utat, gyalog. Baktatunk a város peremén. Feltűnik a Basahalom kúpja. Könnyű eldönteni, hogy az út hová vezet. Szinte perenként dübörögnek a kukás autók a konténer szállító teherkocsik. Sűrű port kavarnak. Az út mentén szanaszét hulladék hever. Kacatok. Papír, rongy, fólia... Az árokban egy — keze lába nincs — pucér baňa „dide-reg”. Amott egy görbe ráfű biciklikerek, mellette behorpasztott ülep pléhlov. Egy hanyatt esett sparhelt váltja a sort, három lába égnek áll. Műanyag flakonok, rozsdás edények, konzerv- és festékdobozok tarkítják a képet. Lehangoló látvány. Nem is olyan régen ezek az eszközök, ezek a tárgyak hasznára voltak az embernek. És ime, most... Szemben velünk az úton feltűnik egy kasmirkendő asszony. Nehéz terhet cipel a hátán. Megszólítjuk.

— Jóasszony, mi van a zsakban?

— Fele rongy, fele kenyér. — Hová viszi?

— A rongyot a MÉH-be, a száraz kenyeret meg eladom a disznós népeknek.

— Mennyi lesz a kereset?

— Hát, kitelik belőle a mai megélhetés.

Talált pénz

De félre az elmélkedéssel. Bokáig gázolunk a szeméttel. Ettől függetlenül van itt mozgás, van itt élet. Kutatnak, majtnak, guberalnak az emberek. Ki egyedül, mások kettesben, vagy csoportosan. Talált pénzt kínál nekik a telep. Szerszámok, a kampós bot, amivel „szak-szerűen” lehet kotorni. Fiatal házaspár kötegeket rak két kerekpárra.

— Mi gyűjtöttek?

— Fát.

— Tüzelni?

— Igen. Jól jön a bútorgyári hulladék. Tudja, cserékályhával fűtünk. Miért ne szednénk össze ezt a jó kemény fát.

— Miért is ne?

Két ügyes kezű asszony kartonpapírt szortíroz. Ruhájuk fehér a portól. Egy nagy dobozba gyűjtöttek valamit.

— Liszt ez, vagy micsoda?

— Nem. Tejpor.

— Es az mire lesz jó?

— Megejtjük a malacokkal.

— Honnan került ide ez a sok doboz?

— Hát, a gyárból.

— A papírral mi lesz?

— Eladjuk. Hoz egy kis pénzt.

Távolabb tüzek lobognak. Körülöttük emberek dörszölnek tenyerüket. Bennünket is csalogat a tűz melege. Két fiúcskát színez. Bőrüket mintha a nyári nap barnított-

Kincskeresők

A szüntelen érkező szemétszállító gépkocsik ontják a város „friss” hulladékát. A csapatok sűrűnek, rutinnal válogatják a kiürített, hasznosítható anyagot. Oda csetlünk-botlunk az egyik brigáddhoz.

— Emberek, mit lehet itt találni?

— Aranyat! kincset! — szól az egyik.

— Én meg azt mondom, ne húzólgassanak velünk, — vág közbe egy hangadó. — Közöttünk nincsen bujdosó.

— Az meg mi?

— Azt, hogy ne abajgassanak itt minket!

Nincs üresjárat

Egri Sándorral, a Város-gazdálkodási Vállalat szállítási üzemág-vezetőjével beszélgetünk.

— Mekkora kiterjedésű a Vértési úti szeméttelep?

— Tizenöt hektár. Öt év hulladéka fekszik ott. A Ha-

Nagy lyuk tátong a kerítésen. Átbújunk a telep „kis-kapuján”. Kisérteties látvány fogad. Tájkép csata után. Mintha földrengés rázta volna meg a vidéket. Kietlen a környék. Körös-körül tengernyi hulladék. Szemét szemét hátán. Károgo fekete varjak, vijjogó fehér sirályok hada kering a gözölgő, füstölgő halmok felett. Ez aztán a madarak eldorádója. Nekik ez itt terített asztal. És — szó mi szó — életszínvonalunk egyik fokmérője. Mert a szemét árulkodik. Bármennyire furcsán hangzik. A felgyülemlett szemét és hulladék anyagából, tartalmának, összetételének elemzéséből sok mindenre következtetni lehet.

Nem csodálkozhatunk hát azon a régészen, aki — egy népvándorláskori gepida település feltárása közben — amikor rábukkan a házakhoz tartozó szemétdöbrök tartalmára, jobban örül, mintha kincset talált volna. Az ilyen lelet alapos vizsgálatalával fény derülhet a kor emberének szokására, életmódjára, táplálkozására és a többire. Egyszóval: életszínvonalára.

Vajon így örül-e majd a távoli jövő régésze, ha rátalál a város itteni hulladéktelepére?

téneres gépkocsink — ütemtervünknek megfelelően azonos területéről, azonos napon szállítja a hulladékot a telepre.

— Előfordul fennakadás?

— Nem jellemző. Nálunk nem lehet üresjárat. A telep-re érkező gépkocsivezető aszerint kapja fizetését, amennyit szállít. Ha nem tudja felrakni az elvendő konténeret — mert nem fér hozzá — elmegy másikért.

— A városnak van olyan utcája vagy térsége, amelyre megkülönböztetett figyelmet fordítanak?

— A belváros. Az elsők között a Vörös Hadsereg útja. Ott a szemét elszállítása esetében nincs pardon.

— A vállalat fejleszti-e gépparkját?

— Igen. Lépést kell tartanunk a növekvő követelményekkel. Ott új IFA konténeres és két kukás gépkocsit állítunk üzembe. Az utóbbiak tényleg új kivitelűek, nem dübörögnek, mint a régiek.

— Visszatérve a telepre, kik guberalhatnak?

— Kik...? Tulajdonképpen illetéktelenek nem léphetnek a telep területére. Ez közegészségügyileg érthető és meghatározott. Az viszont guberalhat, akinek a hatósági szervek jóváhagyásával magánygyűjtői engedélye van.

Főmérnök a védőgátról

Beszélgetésünket Erős György főmérnökkel zárjuk. Ő egyben a Városgazdálkodási Vállalat helyettes vezetője. A megnyerő modorú, tapasztalt vezető immár 25 éve dolgozik szakterületén.

— Milyen célt szolgál a Vértési úti telep mellett az a furcsa betonkötés?

— Lényegében az beton támfal, pontosabban védőgát. Amig korábban nagy kiterjedésű mélyedést kellett megmunkálni — hatalmas talajmozgatással — a szemét tárolására, most ezzel az egyszerű megoldással milliókat takaríthatunk meg. A következő ütemben a szemét tárolását éppen a masszív támfalak biztosítják. Ha telítődik a gyűrű, a terület beföldelhető, a támfalakat pedig fel lehet szedni. Attelepíthető új területre.

— Milyen elképzelések vannak a hulladék természetes kiválogatására, feldolgozására?

— Ilyen feladatra egy speciális üzemet kellene létrehozni. Az erre fordítandó anyagi összeg hozzávetőlegesen 40—100 millió forintot igényelne.

— A megvalósítás milyen úton halad?

— Kezdeti lépések megtételét próbáljuk. Célzetűnek látszana egy regionális égetőmű létrehozása, amely jelentősen segítené a távfűtés munkáját. Ennek megvalósítása „csupán” egymilliárd forintba kerülne. Márpedig a jövő útján el kell indulni...

— Mekkora szeméttelnyiségét „termel” a város?

— Egy évben — mindent egybevetve — több mint 500 ezer köbmétert, ebből a város háztartási hulladéka közel 180 ezer köbmétert tesz ki.

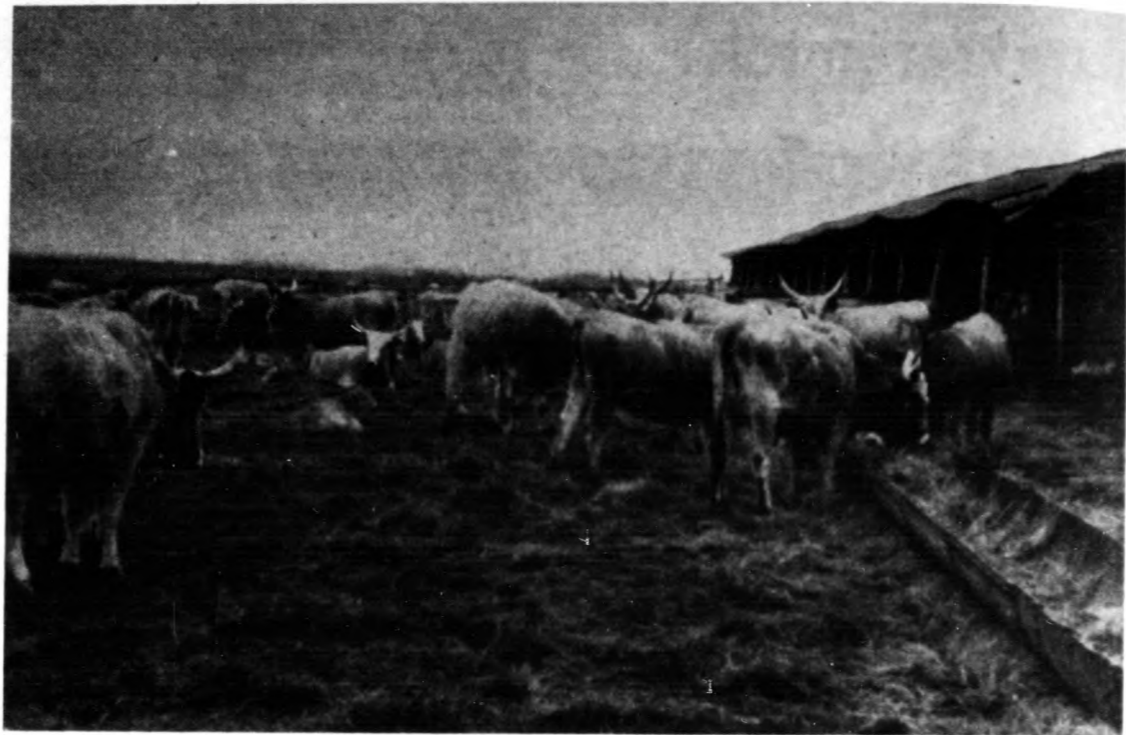
— Kérem, tegyen összehasonlítást a mai és a negyedszázad előtti munkájukról.

— Biztosan emlékszik az úttisztítókra. Régen kézi erővel kellett megbirkózni a tisztaságért. A különbség most mondhatni ég és föld. Ma gépekkel végzzük ezt a tevékenységet, s a feladatot továbbvitelére megremet-tünk egy fiatal, agilis szakgártát.

— Ön szerint hol tart Debrecen a köztisztaság szempontjából?

— Tárlyalagos rangsorolással válaszolok: a városok sorában az elsők között. Debrecen tiszta, virágos városnak minősül.

Miklósváry Tibor

A szürke gulya

TAAR FERENC:

Gulyaszálláson II.

Kint el-elbődül egy-egy állat. A kutya csak szokásból ugat egy sort. Kilólik az ajtót, bent vágni lehet a füstöt, fullasztó a meleg, kipirulnak az arcok, fénylenek a szemek.

— Tudja, hogy avattak fel bojtárakat? — néz rám huncutkásan Simon. — Egy dög-lött úszónek kellett hátul fogni a farkát, levett kalappal, és mondani a nagybojtár után:

„Sárkereszt, bodorka Megilhetesz már ettől. Öregbíres járomszóget Aki fogta a farkát, Az dugja be a lyukát!”

Nagy nevetés.

— Tudja, voltak rímfaragó bojtárok. Például sok volt a gazdák közt a Balog nevű, ezeket megkülönböztették:

— Ki tudja használni a legelőt a pusztán?

— Dehogyan tudjuk! — feleli Kiss János. — Keves a számosállat. A legelők nagy része elavarasodik. Azután meg fölegetik. Megy pocsek-ba a sok jó fű.

Végszóra jön vissza Simon. Leül, rágyújt.

— Kiment egy küldöttseg Amerikába. Mert, hogy dicsegték, milyen jó az a herford, télen megeszi még a tengericsutkát is. Jöttek haza nagy garral, megnézték, hogyan étetik velük a tengerikórót! Mondtam is, ezért ugyan kár volt Amerikába menni, mert nem kérdeztek meg minket. A parasztnál valamikor mit evett a tehén telen? Izikkórót. Legfeljebb még egy kis töreket, őr-pavag zabszalmát és kész.

Csomagolok, amíg a témát kiterítik. Nem, ők már csak jobban szeretik ezt a szürket! Elismerik a többi, de ez az igazi!

Elmenez előttem készitek néhány felvételt Simon Antal, amikor fejére igazítja a nagy karimájú pásztorkalapot, akár a király, amikor fejére teszi a koronáját. Es milyen változás! Az arcan kisimulnak a ráncok, nemes, onérzetes, büszke vonások keményednek rajta. Azután Kiss Jánosé a kalap. Mintha ráöntötték volna, mintáznunk lehetne szobornak.

Kint szakad az eső. Az állatok föl sem veszik. Békésen kidernek s bámulnak az idegenre.

Amikor vágom a sarat visszafelé menet, integetnek utánam, azután szerszámozzák a lovakat. Arra gondolok, hamarosan leszál a teli este, meggyújtják a petró-lámpát (mert a villanyvezetékek annyira elavult, hogy nem lehet használni), meg-rakják a kályhát, esznek, el-látják az állatokat, nézik az akkumulátoros tévét, elálmo-sodnak, azután kioltják a fényeket és elheverednek az ágyon. Csak az eső kopog majd halkán a tetőn, s időn-ként elbődül egy állat. Azután rájuk borul a nehéz pusztai csend.

Melyik fiatal vállalja ezt utánuk?

Pedig abbahagyni nem lehet. Gépesíteni sem. Telepek-re vinni sem. Ide ember kell, és természetes környezet az állatoknak. De — hogyan lesz?

Olyan pásztorok már alig-ha akadnak majd, mint Simon Antal és Kiss János. Velük alighanem elmegy az igazi pásztorok utolsó maradéka is...

A gulyaszállás

hegyeshasú, domború, gör-be, nyárfahajú, pörge, büsz-ke-Balog.

„Messzi van az Elep gyalog, Lovon jár a dombor-Balog. Ha kimegyen az elepi tanya-ra Csörög-csattog, mint a szarka taraja.

Nyárfahajú Balog Péter, Annál ugyan nem éhez, Kihozza a tisztát, kását, Otthon nagyja a szalonnát. Főzzél gulyás tisztás kását, Apríts alá vereshagymát.”

Most Kiss János:

— Mikor tavasszal sok volt a szűnyög, nem lehetett kidugni a lábomat a bunda alá. Azt mondtam: sose lennék még egyszer gulyás! Volt olyan is, hogy egész éjjel legelt, ment a gulya, ki-sérni kellett, nem volt alvás nappal a botra támaszkodva. Nem volt az könnyű sor! De amikor szép volt a gulya, kikerekedett a jó mezőn, elfelejtette az ember a baját. Mégis csak ez a legszebb élet!

— Mennyi a keresetük?

— Ötzer az alap. Arra jön, amikor jön, az elletési prémium, bornyúként 150 forint.

— Hogy élnek itt? Koszt, hazajárás?

— Hoznak is, a magunk kosztján is. En motorral járok ki Mátáról, Antú meg kétnaponként hazajár, biciklivel, vagy vonattal.

Simon veszi át a szót.

— Nyáron, a Sárkányzug-ba okvetlen kijöjjen! Fő-zünk magának olyan slam-bucot, hogy... ha azt meg-eszi, nőt is hozzon!

Nevetés. Egyik cigarettát a

A szállás belseje

EGY TÖR

Nyír

„Ki húzza fel a csizmát, vagyis ki ki otthonról téli Csak egy pár lá bizony sok csak bezték meg Ny valamikor. Jól még ezekre az ma ti Sándor, egykörtiak, hisz ra estek ezek az Az akkortájt v ezer-kétszáz lako les a már nyír dombok között sok szegényemb akiknek jóllehet hatvan százaléka csupán a földter zaleka jutott. H ma ti Sándor te kezeti enők csal közé tartozt.

— A család ké feles vagy harm lést vállalni, kü éltünk volna ma gyerekek a szül dolgoztunk a h végzése után.

— Dehogyan tudjuk! — feleli Kiss János. — Keves a számosállat. A legelők nagy része elavarasodik. Azután meg fölegetik. Megy pocsek-ba a sok jó fű.

Végszóra jön vissza Simon. Leül, rágyújt.

— Kiment egy küldöttseg Amerikába. Mert, hogy dicsegték, milyen jó az a herford, télen megeszi még a tengericsutkát is. Jöttek haza nagy garral, megnézték, hogyan étetik velük a tengerikórót! Mondtam is, ezért ugyan kár volt Amerikába menni, mert nem kérdeztek meg minket. A parasztnál valamikor mit evett a tehén telen? Izikkórót. Legfeljebb még egy kis töreket, őr-pavag zabszalmát és kész.

Csomagolok, amíg a témát kiterítik. Nem, ők már csak jobban szeretik ezt a szürket! Elismerik a többi, de ez az igazi!

Elmenez előttem készitek néhány felvételt Simon Antal, amikor fejére igazítja a nagy karimájú pásztorkalapot, akár a király, amikor fejére teszi a koronáját. Es milyen változás! Az arcan kisimulnak a ráncok, nemes, onérzetes, büszke vonások keményednek rajta. Azután Kiss Jánosé a kalap. Mintha ráöntötték volna, mintáznunk lehetne szobornak.

Kint szakad az eső. Az állatok föl sem veszik. Békésen kidernek s bámulnak az idegenre.

Amikor vágom a sarat visszafelé menet, integetnek utánam, azután szerszámozzák a lovakat. Arra gondolok, hamarosan leszál a teli este, meggyújtják a petró-lámpát (mert a villanyvezetékek annyira elavult, hogy nem lehet használni), meg-rakják a kályhát, esznek, el-látják az állatokat, nézik az akkumulátoros tévét, elálmo-sodnak, azután kioltják a fényeket és elheverednek az ágyon. Csak az eső kopog majd halkán a tetőn, s időn-ként elbődül egy állat. Azután rájuk borul a nehéz pusztai csend.

Melyik fiatal vállalja ezt utánuk?

Pedig abbahagyni nem lehet. Gépesíteni sem. Telepek-re vinni sem. Ide ember kell, és természetes környezet az állatoknak. De — hogyan lesz?

Olyan pásztorok már alig-ha akadnak majd, mint Simon Antal és Kiss János. Velük alighanem elmegy az igazi pásztorok utolsó maradéka is...

— No, amikor tunk Fülöpön apámért, hogy jó civil ruhával, az o itt voltak a falu lett a bírós, mert lágáborús ha megtanult oroszul úgy gondolta, tud szelni a szovjetek A háború utáni szükség volt a ren tására, néhányan tek közül vállalták tot, segítkeznek a nek. Úgy nevezik „police”. Közük Sándor is, aki mé belép a kommun noha a legfiatala tartozik. 1947-be egy háromhónapo lára, ami megnyit közeléti munkát. már nem termény ként dolgozik, min előtt, hanem köze kár, 1952-től taná lyettes, majd taná

— Hát ez nem v

Nyírábrányból

„Ki húzza fel vasárnap a csizmat, vagyis ki mozdulhat ki otthonról télviz idején?” Csak egy pár lábbeli lévén bizony sok családban kérdeztek meg Nyírábrányban valamikor. Jól emlékszik még ezekre az időkre Harmati Sándor, meg a vele egykorúak, hisz gyerekkorára estek ezek az idők.

Az akkortájt vagy három-ezer-kétszáz lakosnyi település a már nyírségi homokdombok között meghúzódva sok szegényembert termelt, akiknek jöllehet a lakosság hatvan százalékát tették ki, csupán a földterület 10 százaléka jutott. Hősünk, Harmati Sándor termelőszövetkezeti elnök családja is ezek közé tartozott.

A család kénytelen volt felelősséget vállalni, különben nem éltek volna meg. Mi mint gyerekek a szülővel együtt dolgoztunk a hat elemi elvezése után, de már azt megelőzően is, amit csak bírtunk. Emlékszem, a Szaphary gróf parkjában nyestük a pázsitot, spregettük a park útjait, vezettük a szármarsasgot, kosárba hordtuk fel a kandallóhoz a tüzfát, vagy a kastély vizelő rendszeréhez hajtottuk a kézi szivattyút. Vízvezetékek úgy akkor még nem volt, ezért a kastély vízvezetékét, fűrdőszobáját egy víztartály látta el. Ezt időnként fel kellett tolni, és mint gyerekek, mi pumpáltuk tele, amíg a kívülről látható szintjelző béka nem mutatta, hogy tele van. Tizenöt éves kortól pedig felkerült az én határamra is a permetező a gróf szőlőjében.

A megelőzhető hajdanvolt kérésre ma már jobbra az idősebbek történeteivől szüldültek, felidéztem az ifjú- vagy gyerekkort az ifjabbaknak tanulságként, anekdotaként.

A legnagyobb szórakozásunk emlékszem, az volt, hogy ha biciklizhettünk egy fél órát. Volt itt egy bádogos és annak két kerékpárja. Ha vittünk neki valami talált alkatrészt vagy anyagot, azért ideadtá bérbe pár percet. De zálogul a zsebkendőket ott kellett hagyni érte. Mi persze nem vittük vissza idejében. Amúgy a munka volt a mi gyerekvilágunk szórakozása is. Téli napom hetente kétszer ment fuvarra Debrecenbe. A Hangya szövetkezetnek hozott árut. Szerettem vele menni, pedig már éjeli kettőkor kelni kellett, hogy idejében odaérjünk. Vissza pedig este tíz-tizenegy fele értünk. Tizenkét pengőzt adtak egy ilyen fuvarért, meg még egy kupa pálnikával is megkínálták a fuvarozót.

Amikor elérkezett az idő — 1942-t mutatott a naptár — Harmati Sándornak is be kellett vonulni. Nagyberzsnán szolgált 44-ig. Akkor a 26-os hegyi vadász zászlóaljat a Csik megyei Háromszék vidékére vezényelik, hogy Harmati Sándor onnan vonulataván vissza egészen Nyírmegyésig hadakozzon. Ott aztán nyolcadmagával, falubeli és fölülpi katonacimborával lopva istenhózzádot mondott a tábornak.

No, amikor mi megbújtunk Fülöpön én üzentem apámról, hogy jöjjön értem civil ruhával, az oroszok már itt voltak a faluban. Apám lett a bíró, mert az első világháborús hadifogságban megtanult oroszul. Mindenki úgy gondolta, tud majd beszélni a szovjetekkel.

A háború utáni faluban is szükség volt a rend fenntartására, néhányan a hazatértek közül vállalták a feladatot, segítettek a szovjeteknek. Úgy nevezik őket, hogy „police”. Közük Harmati Sándor is, aki még 1945-ben belépett a kommunista pártba, noha a legfiatalabbak közé tartozik. 1947-ben elküldik egy háromnapos pártiskolára, ami megnyitja előtte a közelebbi munkát. Visszatérve már nem terményelváslárlóként dolgozik, mint az iskola előtt, hanem községi párttitkár, 1952-től tanácselnök-helyettes, majd tanácselnök.

Hát ez nem volt könnyű szakasza életének... Annak ellenére, hogy közmegelegedéssel igyekeztem csinálni a munkát, a begyűjtési rendszer nagyon csúnya időszak volt. Nem volt mese, az utasításokat végre kellett hajtani. Volt egy dicsőségstábla a tanácsháza előtt. Bizony előfordult, hogy egyik nap kitéttük valakinek a fényképét, hogy élen járó dolgozó, másnap meg le kellett a padlását seperi. De hát a tanács akkor is az államhatalom helyi szerve volt. Annak egyik embere voltam. Így aztán nem sokan tapsoltak nekem ötvenhatban. Mint mindenhol, itt is volt egy-két ember, aki fölépített és ezt meg azt kiabált. Szóval egy kis időre illegálisba kellett vonulnom. De, amikor vége volt a cirkusznak, a karhatalmisták kijöttek, megkérdezték ki az, aki bántott vagy valamit csinált, azt mondtam: itt minden rendben van. De tényleg nem is fosztogattak vagy gyűjtögtak, így nem is lett megbántva senki. Visszajöttem a tanácsra, intézni kezdtük a munkát...

Napok, hónapok, évek. Kényeszerű helyzetek, nehéz helyzetek. Milyen gyorsan átúszik évtizedek múltán az ember még saját életének nehéz időszakait is. 1959 és 1960 a következő dátum: Harmati Sándort beütemezik a tanács akadémiaira. Ejj végzi. (A neve is azóta lett L. Fark Sándorral Harmati... Gondolta, a névváltoztatásról tanultak kipróbálva a gyakorlatban is.) Közben megtörtént a mezőgazdasági szocialista átszervezése. Létrejött a szövetkezet, akkor a megye egyik legnagyobb szövetkezte.

1962-ben megkerestek, hogy vállalnám-e az elnökséget. No, beleegyezek, hazamegyek, mondom a feleségemnek, ő meg lebeszél róla, mert hogy mennyi baj volt akkor még a szövetkezetben, én meg épp akkor végeztem

a tanács akadémiait, gyakorlati is vagyok, nyugodt élet vár rám a tanácson. Visszamentem. Huzavona ide-oda. Végül mégis kötélnek álltam. Azóta vagyok az Alkotmány Termelőszövetkezet elnöke. Hát nem volt könnyű ez sem. Akkor még és később is általában olyan négy-öt millió körüli mérleghiánnyal zárt a szövetkezet, 1966-tól kezdve mérleghiánnyalmentes lett. Félreértés ne essék, ez nem az én érdemem. A tagsága, amely úgy állt a munkához, ahogy kell. Gyakran mondom, hogy a nyírábrányi ember mindig kivette a részét a munkából, becsülettel. A körülmények mostohák. Akkor kiadtuk a föld egy részét családi művelésre. Aztán, ahogy megteremtődtek géppark stb. terén a feltételek, szűkítettük a családát és növeltük a közös művelést. Most már 24 millió forintot gépparkunk van. Azt viszont hitel nélkül, saját erőből teremtetjük meg, mint mindig. Sajnos, most meg az elmúlt évben ismét nehezebb a helyzet. Mindkét évben lett veszteségünk, bár képeztünk biztonsági tartalékokat. A bekövetkezett veszteséget ebből pótoljuk. Több tényező is közrejátszott a veszteségben. Elemi károk voltak, a szabályozó rendszer sem kedvelt nekünk. Magasak lettek a költségeink. A mi viszonyaink között ezen a földön az alapvetékevéségből önmagában nem lehet megélni, bármennyit dolgozunk is. Ezért kiegészítő tevékenységekre törekünk. December 1-vel nyolcvanötös ruházunk indult. Próbálkozunk... Vettünk egy sarabológépet is, amin tervezünk földelgőzölni a fenyőárut. Pótolj valamit. Bizunk benne, hogy ki tudunk lábolni... Keresünk a megoldásokat.

... Ez a nyírábrányi szövetkezet elnök története. Szülői örömlöknek nem örvendezhetett életútja során. Ahogy rábólintott, a szövetkezet a gyermeke. Meg talán kárpótolja az is, hogy mindenki ismeri Nyírábrányban és ő is személyesen ismer minden egyes embert. Már csak ha meglátja is valakit, előre tudja gondját, baját.

Hornyák András

Olvastam a közelmúltban egyik felelős vezetőnk beszédében, hogy Magyarországon jelenleg száz háztartásban átlagosan száznyolc mosógép van. Nyilván statisztikai felméréseken alapul a megállapítás, nincs okom kételkedni benne, márcsak azért sem, mert közöl egy másik adatot is, mely szerint száz háztartásban százöt a hűtőgépek száma. Ez biztos igaz, azon egyszerű oknál fogva, mivel frizsidertől nekünk is kettő van otthon, sőt környezettben is jó pár családost sikerült már rábeszelnem, hogy a hűtőgép mellé vegyen egy kis mélyhűtőt vagy más néven fagyaszító szekrényt, ami nemcsak praktikus, hanem módfelett takarékos kelteke is egy háztartásnak. Állag viszont, azon erősen gondolkodtam, ugyan mi haszna, célja van két mosógépnek egy családban. Vettem újat, korszerűbbet s nem volt szívük kidobni a régi? Vagy talán — ez látszik valószínűbbnek — azért tartották meg a kiszolgált masinát, hogy a vikendházban se kelljen kézzel mosni azt a néhány, helyben elpiszkolódott ruhát? Nem kardinális kérdés, csak arra jó, hogy az ember morfondírogasson egy kicsit a téma fölött, s végső konklúzióként eljusson oda, hogy a mosógép életünk szerves tartozéka lett. Mégpedig meglehetősen gyorsan.

Szappanlegenda

Gyerekkori emlékeim között még ott lappang a szappanfőzés emléke. Évenként háromszor, négyszer előforduló esemény volt, amit nem lehetett nem észrevenni, mivel az avas zsír szaga olyankor megülte nemcsak a konyhát, hanem az egész lakást. Minket gyerekeket hűségesegetek a veszélyes lúg közelségéből, ám amikor már arra került a sor, hogy a szilárdra hűtött szappanmasszát vékony spárgával vagy éles drótszállal kézbe illő darabokra szabdadják, már ott

megjelent az első igazi háztartási gép. A családát általában szélesebb értelemben kell venni e tekintetben, s a mosógépek „kiszáradási foka” is lényegesen magasabb volt a hatvanas években, mint mostanában. Nővér, sógornó, szomszédasszony kérésekkel be a használatok közé, senki sem lepődött meg azokon, akik nagy halom szennyesel vagy éppen vizes, mosott ruhával teli lavórral mentek egyik falusi háztól a másikig.

Magam házasságom ötödik évében jutottam mosógéphez. Nagy esemény volt, nagy öröm, s mégsem ez a legemlékezetesebb számomra. Riportot írtam egy közszegről, ahova a legutolsók között jutott el a villamosítás. Várták, hogy kijűljön a fény. És az egyik lakásban ott láttam egy mosógépet a konyha legfeltűnőbb helyén. Mellette kikészítve a doboz mosópor, a sparheltel már melegegett a víz, s a fejkendő parasztasszony a messiásvárók fényével az arcán készült rá, hogy az első percben bekapcsolja a gépet. Amit élete legnagyobb vágyának nevezett.

Ha emlékeztem nem csal, az első mosópor a Rapid volt, amivel találkoztam. Isten áldása — mondogattuk rá, s nagyon hamar megkedveltük. Aztán jöttek a többiek is, már válogatni lehetett, mit használunk gyanjúhoz, mit az ágyneműhöz. Fojt a vita, kitisztítja-e a ruhát a vita, kipisztítja-e a ruhát a szappan, s még inkább arról, kell-e, lehet-e a mosópor mellett szappan is használni. A vegyszerek nem győzték bizonygatni, hogy a kétféle vegyi hatás éppenséggel kőzombósi egymást, ám az újjal szembeni bizalmatlanság még sokáig fenntartotta a szappanok uralmát.

Közben pedig szép csendben az történt, hogy a mosógépek ára nem emelkedett, a bérek viszont melegsak kúsztak felfelé, s így lassacskán egyre több családban

megjelent az első igazi háztartási gép. A családát általában szélesebb értelemben kell venni e tekintetben, s a mosógépek „kiszáradási foka” is lényegesen magasabb volt a hatvanas években, mint mostanában. Nővér, sógornó, szomszédasszony kérésekkel be a használatok közé, senki sem lepődött meg azokon, akik nagy halom szennyesel vagy éppen vizes, mosott ruhával teli lavórral mentek egyik falusi háztól a másikig.

Száznyolc mosógép

(Negyedszázad mosásban elbeszélve)

szertepertélhettünk a felnőttek körül. A szappan aztán a padlásra került száradni, s mire az utolsó darabot is elő kellett venni, olyan kemény volt, hogy akár kalapálni lehetett volna vele.

Mikor aztán városi fiatal asszonyként kerültem közelebbi kapcsolatba a szappannal, már boltban vásároltam, illetve egy ideig még a debreceni piacon is lehetett kapni házi szappan. Sőt, emlékszem még, valahol a Csapó-kanyar tájékán — talán a Szappanos utcán, de ebben nem vagyok biztos — olyan kiírára, hogy zsiradékot szappanra cserélnek.

Mindez negyedszázaddal ezelőtt volt. Még amikor a lányom megszületett, akkor sem állt rendelkezésünkre más, mint a kemény mosónai voltak a beszerzésre, az átlagszaládban vászonágynemű, természetes anyagból készült fehérnemű volt a divat.

Ha emlékeztem nem csal, az első mosópor a Rapid volt, amivel találkoztam. Isten áldása — mondogattuk rá, s nagyon hamar megkedveltük. Aztán jöttek a többiek is, már válogatni lehetett, mit használunk gyanjúhoz, mit az ágyneműhöz. Fojt a vita, kitisztítja-e a ruhát a vita, kipisztítja-e a ruhát a szappan, s még inkább arról, kell-e, lehet-e a mosópor mellett szappan is használni. A vegyszerek nem győzték bizonygatni, hogy a kétféle vegyi hatás éppenséggel kőzombósi egymást, ám az újjal szembeni bizalmatlanság még sokáig fenntartotta a szappanok uralmát.

Közben pedig szép csendben az történt, hogy a mosógépek ára nem emelkedett, a bérek viszont melegsak kúsztak felfelé, s így lassacskán egyre több családban

A kanyar, akár egy 6-os. A hurokba vetődő Baraksó-part a szalad-szekerek alól fordította már ki a kereket, most megkötöztantotta a szánt. A Szalon-tai jü, aki utána kötötte magát, akkorát bukfenchezett, hogy megsajnáltuk, de a mi széles talpünk, akár a cirku-szi medve hosszú láncan, vi-gan forgolódott. Megorrontotta, hogy odafent körhintá-ba szédülhet a képzelet.

Az enyém. A szarróz apró kömezején szikrárt hányt a lovak patkó-ja. Futottunk János-napra. Nagypapa a nyitott kapu-át kinyújtózta ostarát. A decemberi fényözönben, az ereszen, gyémántsüveget ta-lált telibe a nap.

— Hó! Megtorpantunk. Egy fél-fordulat nem sok, de annyit még udvariasan megtett a szán. Nem a fenekét mutatta a háznak.

Szegény párák! Kődbokro-kat fújnak. A pokrócok is ki-nyújtóztak a levegőben, hogy aztán a lovakra adjuk a ré-gi, veres ágyterítővel együtt, „akit” már nagyanyánk ta-valy a bak alá parancsolt: „Ot” hálhat, de nem az ágyon!”

Nagypapa, minthogy senki nem rohan ki a huzáros betörésre ajtóstul, áthágtá a parancsolatot, az egyiket az ő házi tizenkettőjéből. Min-táha otthon volna, bekötötte az istállóba a lovakat. Másnál intézkedett, holott a kakas is úr a saját szemétdombján.

Még el sem követte a boc-sánatos bünt, amikor Gaj-dics kikialított.

— Micsoða két paripád van! — Megteszi. Nagypapa kincstartói szük-szavúságból enyíre tellett. Léha semmiségeket sohasem mondott. Emlékszem, mert hogy is lehetne elfelejteni, a szomszéd falu aszályos hatá-rát elkerülték a dagadó vi-torlákkal hetekig vonuló fel-legek. Nem úgy, mint a mi Csordanyomusunkat. Egy-szer aztán lezúdult odaát is az eső, minden adósságot töltesztve s elkapott. Fel-órán át, ha nem több ideia, regéltem a békaporontyos özönvíz ürgeöntő csodáiról. Annyit tett hozzá: — Nekik is kellett. A szomszéd falunak. Me-

sém elúszott, felborzolódtam ettől a fukarságtól. Gajdics sürgölődése, földő-sleges buzgódsága a jászol-nakarikánál sem fakasztott nagy beszélgetést.

Bent egy kisszékre ültet-tek. Nem is szék, játék fotel volt, pici asztallal, a nagy-gyal szemközt, amely akko-rára nőtt így, mint az oltár, de jól láttam, jól hallottam. — Hosszú telünk lesz.

— Az — hagyta helyben nagypapám —, vastag csuhéjú volt a fosztás. Daloláztak aztán. Nótá-gat. „En nálam egy boldog óra jaj de ritka vendég...” Ritkának ritka volt, az már igaz, de a semmiségeknak is örömnappa támadt, olykor. Mondjuk, ha kövére sikerült a vizes nyolcast a mázolt szoba földjére írnom.

A gözölgő húsleves már túl volt a dicséreten. Nagy-papám eltáldta, hogy marha is jött az aranylébe. — Csak nem sok, mert fű-izvét tenné — adta a taná-csot Gajdicsné.

Végül a süteményeket ra-codták cukorporral behavaz-va, tetésen. — Használjuk. Nagypapám a süteménye-zést furcsán dorgálta meg.

— Asszonyimhasznaság, gyermekekéte. A kalács kivé-telével kész időtöltés — mondta. — Akár a harmadik sarjú, csak elbábrálja vele a napot a jószág. Már unatkoztam. — Játsszunk egy durákost — szölt egy néma pillanat-taléval kész időtöltés — mondta. — Akár a harmadik sarjú, csak elbábrálja vele a napot a jószág.

Magam házasságom ötödik évében jutottam mosógéphez. Nagy esemény volt, nagy öröm, s mégsem ez a legemlékezetesebb számomra. Riportot írtam egy közszegről, ahova a legutolsók között jutott el a villamosítás. Várták, hogy kijűljön a fény. És az egyik lakásban ott láttam egy mosógépet a konyha legfeltűnőbb helyén. Mellette kikészítve a doboz mosópor, a sparheltel már melegegett a víz, s a fejkendő parasztasszony a messiásvárók fényével az arcán készült rá, hogy az első percben bekapcsolja a gépet. Amit élete legnagyobb vágyának nevezett.

Ha emlékeztem nem csal, az első mosópor a Rapid volt, amivel találkoztam. Isten áldása — mondogattuk rá, s nagyon hamar megkedveltük. Aztán jöttek a többiek is, már válogatni lehetett, mit használunk gyanjúhoz, mit az ágyneműhöz. Fojt a vita, kitisztítja-e a ruhát a vita, kipisztítja-e a ruhát a szappan, s még inkább arról, kell-e, lehet-e a mosópor mellett szappan is használni. A vegyszerek nem győzték bizonygatni, hogy a kétféle vegyi hatás éppenséggel kőzombósi egymást, ám az újjal szembeni bizalmatlanság még sokáig fenntartotta a szappanok uralmát.

Közben pedig szép csendben az történt, hogy a mosógépek ára nem emelkedett, a bérek viszont melegsak kúsztak felfelé, s így lassacskán egyre több családban

megjelent az első igazi háztartási gép. A családát általában szélesebb értelemben kell venni e tekintetben, s a mosógépek „kiszáradási foka” is lényegesen magasabb volt a hatvanas években, mint mostanában. Nővér, sógornó, szomszédasszony kérésekkel be a használatok közé, senki sem lepődött meg azokon, akik nagy halom szennyesel vagy éppen vizes, mosott ruhával teli lavórral mentek egyik falusi háztól a másikig.

Magam házasságom ötödik évében jutottam mosógéphez. Nagy esemény volt, nagy öröm, s mégsem ez a legemlékezetesebb számomra. Riportot írtam egy közszegről, ahova a legutolsók között jutott el a villamosítás. Várták, hogy kijűljön a fény. És az egyik lakásban ott láttam egy mosógépet a konyha legfeltűnőbb helyén. Mellette kikészítve a doboz mosópor, a sparheltel már melegegett a víz, s a fejkendő parasztasszony a messiásvárók fényével az arcán készült rá, hogy az első percben bekapcsolja a gépet. Amit élete legnagyobb vágyának nevezett.

Ha emlékeztem nem csal, az első mosópor a Rapid volt, amivel találkoztam. Isten áldása — mondogattuk rá, s nagyon hamar megkedveltük. Aztán jöttek a többiek is, már válogatni lehetett, mit használunk gyanjúhoz, mit az ágyneműhöz. Fojt a vita, kitisztítja-e a ruhát a vita, kipisztítja-e a ruhát a szappan, s még inkább arról, kell-e, lehet-e a mosópor mellett szappan is használni. A vegyszerek nem győzték bizonygatni, hogy a kétféle vegyi hatás éppenséggel kőzombósi egymást, ám az újjal szembeni bizalmatlanság még sokáig fenntartotta a szappanok uralmát.

Nagypapám is elunta az üldögélést, a vállfára akasztott kabát újjából új kaszmir ken-dőjét halászgatta. A kaszmi-runk szinek bogarai futkároz-tak, szemmel odacsippentet-tem őket a csúcskőbe.

— Hallod, menni kéne! — Ej, most nem hagyjuk abba! Enyém a nyerő — döndült meg Gajdics ökle az asztal lapján.

— Vegyetek! — ugrott fel a rakott tányérhoz Gajdics-né. Nagypapa fellipantott. Szépp, barnára sült túrósbéles mosolygott rá, de éppen rossz kártyája lehetett, nem vette ki.

— Ussúk, vágjuk! — töme-kegett Gajdics és nyert. Mo-hón falt föl egy rétest s még egyet. Mire nagyanyám buk-szája is kiürült, meggyűlöl-tem.

Nagypapám adámscutkája nagyokat járt, csak nem iött neki a lap. Hajnalodott. — Hallod, Pali, a gyerek is álmos! — Menjünk. Nagypapám kötélnek állt.

— Jaj, hát ne siessetek annyira! — pattant fel Gaj-dicsné. — Mi ütött belétek? — ha-rapott szét egy meagves ré-test Gajdics. De már kisiklatott a szán. Köszönd meg a vendéglá-tást! — búcsúztattak. Elbóbiskoltam. Eszre se vettem, hogy megfordult al-tam a vásárosok hintája a kanyarban, csak a száraz hangot hallom megcsikor-dulni: — Van még abból a múlt-heti kalácsból? — Csak nem éhes vagy? Ott állt előttem a sok... — bukott volna ki a nevetés a szánkóból.

Egyszer mondták, hogy vegyek, se többet. Akkor meg a lap után nyúltam, láttam. Utólag, ha jól sejtem, a vesztés pszichológiai hadi-velésének kisapródjá voltam. Karomat szétnyitottam, a hosszú sál lekötté tartott. Belefogódtam saját kabá-tom kiálló nagy zsebébe. — Ne mocorogj! — szöltak rám. — Aludj! — De nagypapám éhes — hangoskodtam, és megka-paszkodva karjában, előhú-ztam a „Morogó” csomagját. Kalács volt benne, az én ellopott kalácsom.

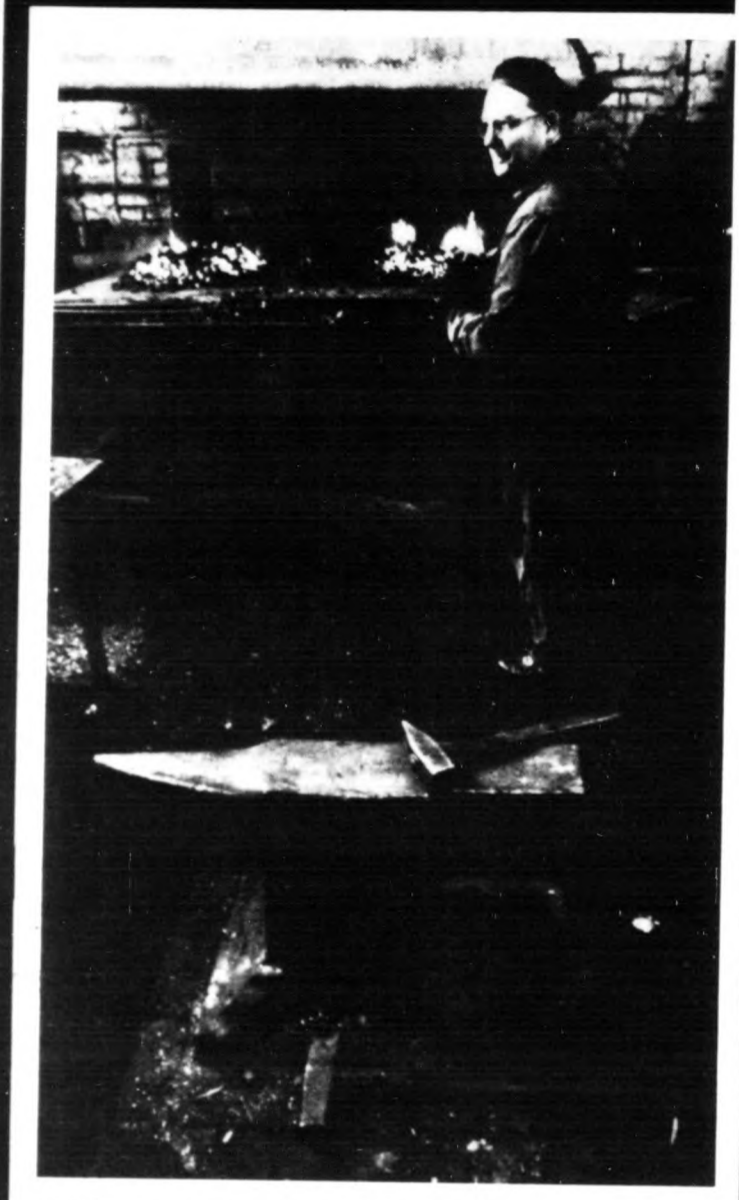
Remélem, senki sem nevet ki azért, mert az új masinát azonnal elkereszteltük. Min-den ismerősöm nevet adott az automata mosógépek, van aki Mariskának hívja, elvégre mosónót helyettesít, másút meg a Toby nevet kapta, mivel ő a család rab-szolgája. Nekem a hajdani reklámversike jutott eszem-be először: „Amíg Ön alszik, a Darmol dolgozik”, s a Darmol (hashajtó volt az ánti-dókben) leggyorsabbban az Arnoldal lehetett helyette-síteni.

Arnold pedig valóban dolgozik. Mióta ő van (nem mere elkiabálni, hány éve, de szerelöt még nem látott köz-ben), akár grófkisasszonynak is elmehtének, hiszen mosó-szeres vízbe sem dugom az ujjamat. Nemeszver előfor-dul, hogy valóban békésen szunyókálok, miközben Ar-nold csendesen duruzsolgat magában a fűrdőszoba sar-kában. Külön érnyve, hogy elfér ott. Vagy éppen ven-déggel beszélgetünk, s hir-telen felkapja a fejét a zaj-ra, ilyenkor teljes öntudattal szoktam mondani: semmi, csak mosok.

Mindez nemcsak a statisztikai adat kapcsán jutott eszem-be. Néhány nappal ez-előtt társaságban valaki azon sóhajtozott: mézicsak az a ruha volt az igazán tisztá, amit házilag főzött szappan-nal mosóteknőben mostak!

Férfi volt az illető és még nagyon fiatal.

Nagy Zsuzsa

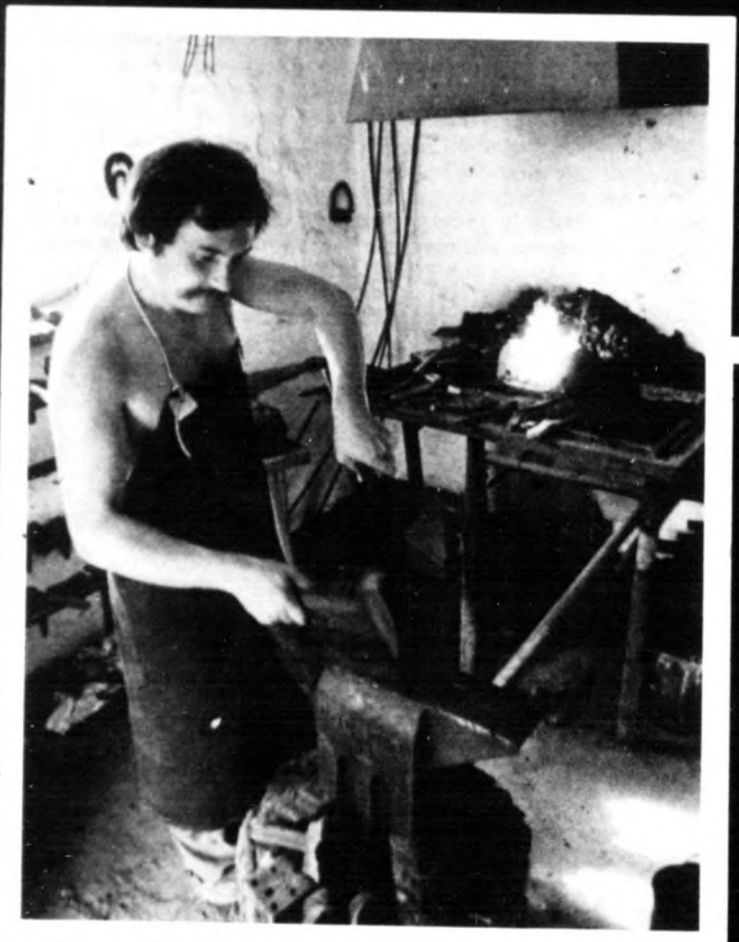
NAGY LÁSZLÓ:

TŰZ

Tűz
te gyönyörű,
dobogó, csillag-erejű
te fűtsd be a mozdonyt halálra,
hajszold, hogy fekete magánya
ne legyen néki teher,

tűz
te gyönyörű,
ihlet, mindenség-gyökerű,
virágozz a vérző madárban,
égesd hogy a sorsot kimondja,
nem a hamuvá izzó csontja,
virrasztó igéje kell,

tűz
te gyönyörű,
jegéken győztes-örömmű,
ne túrd, hogy vénhedjünk sorra
lélekben szakállasodva,
hülve latoló józanságban,
ahol áru és árulás van,
öltöztess tündér-pirosba,
röptess az örök tilosba,
jéghegyek fölé piros bálba,
ifjúság királya,
tűz!

CSEH

Bemutat

Különös von
dultak idén he
csak honi — sz
hov felé: a Ma
Ványa bácsi r
és vidéki szính
keresik, az év
folyamatosan.
Színház példa
műsorgetvítől
tatott be egy
repertoárjába:
rendező, Léne
és eredendő
szenvének, de
Csehov-hullám
következtében

Különös és
tó e tömege
színházaink fe
sa az értékves
a szellemi dev
enerváltság dr
nése, s igyekez
padi megjele
Ha hisszük, he
ház a kor es
nak, a közhan
jezője, tükörke
kell fogadnunk
az értékek pu
hetetlen, szinte
küli lassú önp
remképe, real
lehetősége kom
venen foglalko
dalmat: s ez a
színházak m
ban is tetten é
akkor elgondol
hogy a nézet —
tározottan fogl
den, a cselek
get erőteljesen
lőan tükröző
ellen — mily
szemlélteti a t
cselekvésképtel
házi tünetegyü
belengi az er
lusta beletörőd
ki passzivitás
ha szívesebben
nihil, a semmi
hetetlenségének
a tévedés lehet
gában hordó
színpadi megny

S végül el
hogy színházai
déki közhangul
áramlatok szin
sére éppen C
ták a legalk
Azt a Cseh
nagyszerűsége
san abban rej
szerien, meg
nül, speciális
pét rögzítette
kiváltképpen. A
csi például
nem az általán
kori értékvesz
leépülés-önfelad
je: elsősorban
előtt és „kort
nül” a múlt s
félnemes-féltre
lu, a vidék szor
az áhitott város
gő alakjainak
Sajátos, speciál
nithatatlan tört
dalmi háttérrel
vonatkozik érzés
Sirály, a Cseres
Három nővér
mákra is, így
képpen érthető
bemutatók igen
tikai és közöns
sa. Csehov alk
nya a korszerűs
nizálási, át- és
zési törekvések
hov-dráma ott é
és hatásos, aho
megmarad olya
lyennek szerzője
egyszeri és meg
len ember; jelle
ség tudja büvke
nézőket — ha
képesek magas
kon, kivételes
készséggel élet
őket. A debrecen
csi lényegében m

CSEHOV: VÁNYA BÁCSI

Bemutató a Csokonai Színházban

Különös vonalozással fordultak idén honi — és nemcsak honi — színházaink Csehov felé: a Manó, a Sirály, a Ványa bácsi rejtelmait pesti és vidéki színházak kutatójak keresik, az évad kezdete óta folyamatosan. A Csokonai Színház például a korábbi műsortervtől függetlenül iktatott be egy Csehov-művet repertoárjába: nyilván a rendező, Lénér Péter vallott és erendő Csehov-rokon-szenvenek, de az általános Csehov-hullám sodrásának következtében is.

Különös és elgondolkodtató e totemes vonalozás: színházaink feltűnő affinitása az értékesítés, a kudarc, a szellemi devalválódás, az enerváltság drámai megjelenése, s igyekezete ezek színpadi megjelentetése iránt. Ha hisszük, hogy a jó színház a kor eszméiről, a közhangulatról kifejezője, tükörképe, akkor el kell fogadnunk azt is, hogy az értékek pusztulása, a lehetetlen, szinte remény nélküli lassú opuszitáció képe, remepek, realitása, illetve lehetősége komolyan és elevenen foglalkoztatja a társadalmat: s ez az érdeklődés a színházak műsorpolitikájában is tetten érhető. Ugyanakkor elgondolkodtató az is, hogy a nevet — mely oly határozottan foglal állást minden, a cselekvésképtelenséget erőltetve, netán sokkolóan tükröző mű, bemutatónak — milyen toleránsan szemlélteti a tett hiánya, a cselekvésképtelenség színházi tünetegységét: ha azt beleni az enerváltság, a lusta beletörődés, a testi-lelki passzivitás fátyla. Mint ha szívesebben szemlélné a nihil, a semmittevés tévedhetetlenségének jeleit, mint a tévedés lehetőségét is magában hordó tett, aktivitás színpadi megnyilatkozásait.

S végül elgondolkodtató, hogy színházaink a nemzedéki kohangulat, az eszmearamlatok színpadi tükrözésére éppen Csehovot találták a legalkalmasabbnak. Azt a Csehovot, akinek nagyszerűsége talán pontosan abban rejlik, hogy egyszerűen, megismételhetetlenül, speciálisan, *korának képe* kivetítette — drámaiban kiválóképpen a Ványa bácsi például semmiképpen nem az általános és mindenkor értékesítés, szellemi leépülés-önfeladás, modellje: elsősorban, mindenekelőtt a múlt századi orosz félnemes-féltelenség, a falu, a vidék színterében élő, az áhitott város után sóvárgó alakjainak dráma-képe. Sajátos, speciális és kortalaníthatatlan történelmi-társadalmi háttérrel. S ugyanez vonatkozik érzésem szerint a Sirály, a Csereznység, a Három nővér című drámákra is, így hát tulajdonképpen érthető a Csehov-bemutatók igen vegyes kritikai és közönségfogadtatása Csehov alkalmatlan alanya a korszerűsítési, modernizálási, át- és újraértelmezési törekvéseknek. A Csehov-dráma ott és akkor jó és hatásos, ahol és amikor megmarad olyannak, amilyennek szerzője megírta. Az egyszerű és megismételhetetlen ember; jellem, személyiség tudja büvökörebe vonni a nézőket — ha a színészek képesek magas művészi fokon, kivételes empátiás készséggel életre kelteni őket. A debreceni Ványa bácsi lényegében mindekre tö-

kéletes illusztrációval szolgált. A mű első felvonása, mert tele volt rossz színészi megoldásokkal, Csehov-idegen elemekkel, mert hamisnak és teatrálnak tünnek föl a figurák reakciói — jóformán teljesen hidegen hagyta a közönséget. Két előadást láttam, mindkettőben ugyanígy történt. A második felvonás viszont, szinte minden átmenet nélkül egyszerre csak fölszáryallt: mert az emberi gyötrelmek és kínok poklát tudta megmutatni, amelyet nem lehetett megrendülni nélkül szemlélni.

Lénér Péter finoman és érzékenyen érti Csehovot, tudja, mire alkalmas, e dráma: valójában érthetetlen, hogy első felvonásbeli színezetése miért olyan kritikátlan és felületes. Miért akarja, hogy a színpadon előmöljék a bűntudalom, miért iktat a végtelenségig kitarított beszédzsinórt a darabba? E dráma már legelső jeleneteiben csupa izgas, vibráló feszültség, szó sincs itt unalomról. Csehov szinte kész helyzetekkel indít, kész érzelmi situációkkal. Forr a levegő a vidéki kúrián: a dada dühös a késvélelő professzor, Asztrov már *Jelena* miatt jár a házhoz, már érdekli a professzor szépséges felesége; a két férfi már egymást is figyeli, már a legelső jelenetben *ellenfelek*; Szonyában hat éve rejtőzik az Asztrov iránti szenvedély, *izgatottan és feldúltan* fogadja az orvos minden látogatását, s izgalmat csak fokozza, hogy újabbban oly gyakran megjelenik; a professzor *torokig* van a falusi étellel, s ingerültségét egyre növeli, a környezetből feléje sűrű *ingerültség*; Ványa bácsi anyagát *bosszantja és sérti*, hogy a szikrák, imádott vejt rajta kívül senki sem isteníti. És Jelena sem akkor szeret bele Asztrovba, amikor már ki is mondja: már *felfigyelt* a jóképű, fiatal és érdekes nyers orvosra. Rengeteg titkolnivalója van e dráma minden szereplőjének már a játék legelső perceiben! Ezek a titkok, a még leplezett indulatok és érzelmek azonban belevesznek, megsemmisülnek a végtelen színpadi unalomba. Mintha az egész felvonás tisztázatlan, helyzeteiben kéllőképpen nem elemzett, mondanójában, sugallataiban kifejezetlen volna Kár, mert nagyon szép alakításokat érlelnek a percek.

A maga feladatát, szerepét illetően a leginkább Asztrov megszemélyesítője, *Csikós Sándor* bizonyos: ő az első felvonásban is sejteni tudja, hogy az enyhéni cinkus, önironikus férfi a szépség varázsába kerülve elfogja veszíteni önmagát, látszólag kemény tartását — anélkül, hogy teljesen feladja önmagát. Csikós Asztrovja nem lenyűgöző egyéniség: de Csehové sem az. Még nem elég érett az alakítás, helyenként ellazul, kikapcsol a színész: de a legjobb úton van egy erőteljes színészi tét irányába.

Jelenát kettős szereposztásban játssza a színház: *Vándor Éva* és *Kállay Bori* megjelenítésében. Jelena sem különleges ember: értéke a szépsége, mely önmagán, akaratán kívüli tényező. De abban a világban, amelyet eddig csupán a szorgalmas munka minősített és jellemzett, furcsán, idegenül, ezért felkavaróan hat a szép-

ség és a kéjes unalom megjelenése: Asztrov is, Ványa bácsi is ennek hatása alól nem tud szabadulni. Mindkét színész jól érzékeli ezt, bár játékaiban — természetesen — sok a különbözőség. Vándor Évában több a főleány kacérság, Kállay Bori mintha nem merne erőfelé indulni, keményebb, határozottabb. Sajnos, a Szonya—Jelena kibékülési jelenet mindketten, illetve Szonyával (Markovits Bori) mindhárman ingerlően elgyereskedik, elviháncolják. Van egy jelenet — kulcsjelenet — viszont, amelyet csak egyikük old meg jól, Kállay Bori. Vándor Éva olyan hangsúlyval mondja Szonyának, hogy tetszik neki Asztrov, amelyből egyértelmű, hogy szerelmes az orvosba: ezek után azonban Szonya nem vallhatná be neki a maga, Asztrov iránti szerelmét — hiszen Jelena a vetélytársnője lett! Kállay Bori félrevezeti Szonyát: az erre következő jelenetnek csak így van lélektani és logikai hitele.

Szonya a dráma egyik leg-gazdagabb lelkű alakja: tisztaság, naivitás, jószág, szeretet, végtelen megértőképeség, hatalmas önruralom jellemzi. Hol az egyik, hol a másik vonás dominál, de létezik, mindenkor, mindegyik. *Markovits Bori* úgy emel ki egyet-egyet, hogy a többit elfedi: jószágát akkor is éreznünk kellene, amikor apjáról rivall, a feltámadt féltékenységet is, nemcsak a munkátlanságtól való idegenkedést, amikor Jelena semmittevést ostorozza. Az utolsó jelenetben már neki kellene a legerősebbnek lennie: sírás-ban csukló hangja, s hogy a közönségnek beszél, nem Ványa bácsinak — teatrálnak és hamis megoldás. *Korcsmáros Jenő* szikrák, idegesítő professzor: alakítása jó, hatásos. Jól oldja meg feladatát *Hegedűs Erzsébet* (az anyja), *Sárady Zoltán* (Tyelegin) és *Szabó Ibolya* (dada) is.

Ványa bácsi *Kóti Árpád*. A második felvonásban — talán onnan, ahol belép az a darab, sárga ósziroszacsokkal — egyre szebb és egyre tisztább Ványa bácsi. Kezdeti nőies hisztériáját, indokolatlanul furgo futkosait, már majdnem üvöltés kiáltásait szerencsésen feloldva lényegül át egyre nemesebben a meggyötört, megalázott, megszegényített férfivá. Eszközeinek átgondolásával pályája kiemelkedő alakításává válhatna ez a szerep.

A diszlet *Jánosa Lajos*, véleményem szerint félsikerült munkája. Csehov világa külsőségeiben pompázatos: a lelkék sivárságát és szürkeségét nem lehet ilyen didaktikus és szabályosan lefordítani; átvétetni a környezetire: azáltal, hogy szürke lepellel borítunk be mindent. Másrészt: kinek az optikáján át nézve ilyen ez a világ? Csak a professzor látja ilyennek: katedrálisnak, kriptának, kezdetlőtlen darab végéig nyomasztónak: de a professzor az *ideiglenes* ebben a környezetben, a többség számára ez az otthon, a szülőhely, az egyedüli kapaszkodó. Ez a diszlet a színészek helyett beszél, s megosztja a nézőt a rábrenyűsítettől: a külső szépség mögött riasztó sötétség borítja a lelkeket. A jellemzők viszont szépek, kifejezőek: *Mialkovszky Erzsébet* munkái.

Cs. Nagy Ibolya

Tudomány és közélet

Beszélgetés dr. Bognár Rezsővel

Dr. Bognár Rezső kétszeres Kossuth-díjas akadémikus, a Kossuth Lajos Tudományegyetem professzora március 7-én tölti be hetvenedik életévét. Eretújának főbb állomásai: Hódmezővásárhelyen született és szülővárosában érettségizett. Egyetemi tanulmányait a szegedi tudományegyetemen kezdte, majd Budapesten a műegyetem vegyész-mérnöki karán folytatta és 1936-ban kapott diplomát, 1938-ban tanársegéd, két év múlva adjunktus, 1949-ben egyetemi tanár a műegyetemen. 1950-től a Kossuth Lajos Tudományegyetem szerves kémia intézetének vezetője és professzora. Több ízben volt az egyetem rektora. Tudományos munkásságának elismeréseként 1948 márciusában Kossuth-díjat kapott, 1962-ben pedig a Kossuth-díj első fokozatával tüntették ki. A Magyar Tudományos Akadémia 1948-ban levelező, 1953-ban rendes tagjává választotta. 1955–56-ban a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára. Hazai és külföldi kiutazásait e cikk keretében lehetetlen felsorolni. Debrecenbe kerülése óta jelentős közéleti szerepet vállalt, így többek között 1960-tól 64-ig tagja volt a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, 1953-ban országgyűlési képviselővé választották és ma is az. 1976 óta 5 tölti be a Debreceni Akadémiai Bizottság elnöki tisztét.

Reménytelen vállalkozás lenne egy újság-cikk keretében tudományos pályája képét felvázolni. Nem is próbálkozom ezzel, hanem a professzor sokszínű egyéniségének egy-egy vonását felvillanva szeretném bemutatni a tudóst, a tudományos kutatót és a közéleti embert.

— Poeta non fit, sed nascitur — mondják a rómaiak. Érvényes-e ez a mondás a tudósra, a kutatóra?

— En a tudós szót nem nagyon szeretem, kémikus vagyok. Az ember foglalkozzon azzal, ami érdekli. Ez így természetes. Középiskolás koromban sok minden érdekelt. Azt hiszem, ha nem a kémiaát választom, akkor is hasonló módon dolgoztam, életem volna. Persze, nem tudom, hogy más területen mire lettem volna képes? Diákkoromban volt egy kis laboratóriumom, talán ez volt az, ami végül is a vegyészlet felé irányította az utam. Amikor a szüleimmel beszélgettem a jövőmről és mondtam, hogy a kémia érdekel, azt mondták, legyél patikus! A szegedi egyetemen volt kémia szak, végül oda iratkoztam be, mondván, ha elvégzem még lehetek gyógyszerész. Aztán minden másképp alakult. Az első év után átiratkoztam a Budapesti Műegyetemre. Akkor a tudományegyetemek órarendje elég kórtelen volt. A műegyetemi oktatás számomra szervezettebbnek tűnt, s ez vonzott. Tanulmányaim befejezése után pár hónapig a Hungária Gumi-gyárban dolgoztam, majd Zemplén Géza professzor privát asszisztensként alkalmazott. Nem sokkal később neveztek ki tanársegéd-dé. En így kerültem a tudományos pályára.

— Térjünk vissza egy pillanatra a pályakezdetéhez. Váltott-e professzor úr kutatói területe az évek során?

— Ahogy a lehetőségek kínálják, úgy szélesedett a kutatási témák sora, de alapjában véve végig a természetes szerves anyagok kutatásával foglalkoztam. Tiszaváriban (Büdszentmihály) már a harmincas évek végén működött az Alkaloida Gyár, rendszeresen lejártam oda. Erdekességként említtem meg, hogy Hoffman La Roche svájci cég szabadalmi pert indított a gyár ellen, kétségbe vonta, hogy Kabay János módszerével lehet morfint előállítani. Laboratóriumú kísérletekkel igazoltuk az eljárást. Kapcsolatból az üzemmél megmaradt, sőt 1950 után erősödött és állandóvá vált. Második Kossuth-díjamban ez a tevékenységem is szerepet játszott. A Magyar Tudományos Akadémia Antibiotikum Kémiai Tanszéki kutatócsoportja — amelynek vezetője vagyok — az antibiotikumokkal foglalkozik intenzíven. A Szerves Kémiai Intézet és a kutatócsoport munkája jellegében is van változás, szorosabban kapcsolódik az iparhoz.

— Professzor úr 1950-ben került Debrecenbe. Hódmezővásárhelyről indulva Budapesten keresztül érkezett a cívsvárosba. Gondolt-e arra, hogy Debrecen életének meghatározó állomása lesz?

— Azt hiszem, igen. Régi meggyőződésemm volt ugyanis, hogy a tudománynak a fővárosban történő centralizálása nem lehet egészséges. Számítalan példa van rá, hogy több, nagy kultúrtörténeti és tudományos hagyománnyal rendelkező országban, mint például Németország és Anglia, a vidéki egyetemek váltak az egyes tudományok centrumává. Debrecenben nagy munka várt rám, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Szerves Kémiai Intézetének kialakítása és megszervezése. A teológiai fakultás akkor költözött ki az egyetemről, s mi vettük birtokba az elhagyott épületszárnyat. Ez volt az én életem második építési korszaka. (Az első a műegyetem háború pusztította lánsszékének rekonstrukciója volt.) Hozzáálltunk a munkához és kiderült, hogy kevés a pénz. Azt a megoldást választottuk, hogy egy-egy laboratóriumot, helyiséget félig alakítottunk ki, gondoltuk, ha így félkészen meglátják majd az illetékesek, nem hagyják így. Így is történt. Két évtized múlva már ez az intézet is korszerűtlenné vált. Szükség volt egy új megfelelő körülményeket biztosító épületre.

Meghallottuk, hogy a minisztériumnak van beruházási kerete, elkészítettük a tervet, a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat vállalta a kivitelezést és rövid idő alatt 1969-re elkészültek a munkával. Úgy gondolom, hogy ezzel a tanszék és a kutatócsoport olyan feltételek között dolgozhat, amelyeket ideálisnak tekinthetünk. Aztán újabb „építési” teendőm volt a DAB-székház építése. Ezt szoktam én tréfásan harmadik építési korszakomnak nevezni.

— Gondolom, hogy ez a tevékenység rengeteg időt vett el a tudományos kutatótól. Ehhez még mindjárt hozzátartna, hogy az országgyűlési képviselő és a DAB elnöki teendői is bizonyára sok energiát és időt kívánnak. Nem sajnálja-e a kutató az időt és energiát, amelyet mindenképpen a tudományos kutatómunkától kell elvonnia?

— Közéleti tevékenységem mindenekelőtt kiszélesítette látókörömet, mind társadalmi, mind szakmai szempontból. Tudománysszervezési, tudománypolitikai ismeretimm bővülése mellett ipari, gyári kapcsolataim a gyakorlat és a mindennapi élet közelebbi és alapos megismerését eredményezték. Ugyanakkor azt mondom, hogy a Kossuth egyetem is profitált ebből, gondolkodt itt az új kémiai szárny megépítésére. Mint képviselő tudtam segíteni.

— Ami a DAB-ot illeti, szeretném elmondani, hogy az nem valamiféle arisztokratikus tudományos szervezet. Nagyon lényeges dolognak tartom, hogy a három megye — Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Szolnok — szellemi energiáit mozgósítani tudtuk és a DAB közéleti fórumává vált. Közel 400 kolléga dolgozik a különböző munkabizottságokban. A magas klubtagsági díj ellenére a DAB-klubnak 350 tagja van.

— Bognár professzor úr régebben gyakran látott vendég volt a sakkversenyeken és a teniszpályákon.

— Diákkoromban, mint korábban említettem sok minden érdekelt, és ez így volt később is. Nagyon sokat olvasok, szépirodalmat és történelmi tárgyat könyveket. Újabb példaként az 1848–49-es szabadságharcról szólókat. Kezembe került ugyanis Görgey emlékirata és nagyon izgalmasnak találtam, s aztán számos művet olvastam el a szabadságharcra vonatkozóan. Nézem a doni hadsereg pusztulását bemutató Krónika adását, s gyakran előveszem Nemeskürty könyvét és összevetem azzal, amit láttam.

— Ebben nyilvánvalóan a természettudós módszeressége és racionalizmusa nyilvánul meg.

— A sakk és a tenisz mindig kellemes időtöltés volt számomra. Régebben három professzor kollégámmal levelezési írászatokat is váltottam. Partnereim már nem élnek, s ma már a sakk kevésbé foglalkoztat. Teniszre, ha kevesebbet is mint korábban, változatlanul szoktam, és szeretek horgászni.

— Hogyan telik el mostanában professzor úr egy-egy napja?

— Általában reggel fél 9-kor bejövök az intézetbe, még adok órákat, végzem mindennapi teendőimet. Egy-másfél órát foglalkozom a DAB ügyeivel, délutánként egy kicsit pihenek és aztán folytatom... Egyetemi hallgatóként 1954-ben találkoztam először Bognár professzor úrral egy sakkcsapatmérkőzésen. Egyénisége, megjelenése tiszteletet parancsolt, de volt benne valami szokatlanul tűnő kedvesség. Most amikor beszélgettünk ugyanazt éreztem. Minden bizonnyal ez a közvetlenség, sokirányú érdeklődésük készítette őt a közéleti szerepek vállalására, és azt hiszem, így lett teljes az élete.

Filep Tibor

Gulyás Imre versei:

Félúton, becsukott szemmel...

Nézem az ősz, amint leken,
majd újráfogalmaz,
még él,
még mozog a halmaz,
újráfogalmaz mindent, mi égő
s gyújthatatlan,
de már lassan,
kimerülten.
Nézem az ideges versenyt,
hogyan sápad, dohog és fodrozik
csókon, fogaskeréken,
epedő
harmonikában,
félúton,
becsukott szemmel szemezve.
Ritkul a lomb, begubózik az eszme.
Légifolyosót nem kér,
büntetlen,
hangja-hullató darucspatként
vonul velünk
a történelem.

A kérdés

Egyforma háta,
egyforma homlokredők,
egyforma hópelyhek,
alvadt háttérbe hulló
fekete-fehér látomások,
útszükletek, kapuk, lélegzetrotok
és hirtelen a te arcod.
Honnan, merre, hogy e tüntető
ragyogással?

Edzett úrkötélpályán libegsz.
S milyen közel vagy.
Milyen közel!
Belső sikolyom hatósugarában.

Hideg van. Nagyon hideg.
Átható, éles rajzolatok
uralják a lelket.
Nézd, csupa vigaszba mártott ember
a fényesre sikkalt kirakatüvegek előtt.
Vajon látják-e magukat?
Egy város utcája ez e pillanatban,
a té városodé,
a hópelyhek városáé.

Lehetetlen tél lehetetlen hava hull,
valaki szánkóra ül, s én nem tudom
ezen nevést-e vagy rajtam,
ki rémülten siet előre
egy boltba,
egy hivatalba,
egy másik boltba,
egy másik hivatalba,
tudván, hogy visszafelé is
ugyanúgy történik majd minden.

„Ecetfa néz és bodza néz” —
emlékszel, hogy sírt a zenész,
aki neked játszott a gránátos fal tövén?

Köszönhetnék, hisz élek.
Elpanaszolhatnám,
milyen szörnyeteg liheg nyomomban.
Látszólag minden behordva, mégis
árukkodó nyomok követnek,
mintha álmomból futnának tova,
s én feltűzve, égiek ellen úzve
sétálóutcán nyaktörő hajtókanyarban.

Libegj csak csillag, úrkabinodban!
Szótlan. Hidegen.
Ne bánd, mit értek én,
ki nem tudtam vigaszt nyújtani,
s aki vigasztalódní sem tudtam —
a rejtélyt forgatom csak
és magam
e nyirkos, ál, sötét titokban:
miért kell az embernek vigasz?

Műsoraink többsége a gyerekeké

Beszélgetés Szilágyi Dezső igazgatóval

Az Állami Bábszínház
eredményeiről, a bábszínház-
szás teendőiről és a tervek-
ről beszélgettünk Szilágyi
Dezső színházigazgatóval.

— A bábszínház az utóbbi
években nagyon sokat har-
colt az elismerésért, a siker
kivívásában különös módon
inkább a felnőtt műsorok ju-
tottak szerephez. Darabja-
ink, előadásaink döntő töb-
sége mégis a gyerekeknek
szól. Mi ugyanis nemcsak a
fővárost, de az egész orszá-
got ellátjuk bábelőadások-
kal. Ez igen nagy feladat, és
a ránk nehezded terheket
csak lassan kezdik átvállalni
mások is. Így Pécsért meg-
alakult a Bóbita együttes, a
Népszínház, sőt a Mikrosz-
kóp Színház is hozzájárult
ahhoz, hogy az ország szer-
te megnövekedett érdeklődést
kielégíthessük.

— Milyen mértékben
igénylik ma a bábjátást az
országban?

— Az Állami Bábszínház
hét önálló művészcsoportja
évi 1500 előadást tart, s
ezeknek tavaly hétszázhar-
száz látogatójuk volt. Hatalmas
eredmény, ha figyelembe
vesszük, hogy százezer báb-
nézőtől jutottunk el idáig.
Ekkora igény kielégítéséhez

azonban országos bábszín-
ház-hálózatra lenne szükség.
Minden vidéki színházunk
mellett elkéne egy-egy saját
bábtársulat, úgy, ahogy az
már kialakult Pécsen.

— A körülöttünk levő or-
szágokban jobb a helyzet?

— Sokkal, de sokkal jobb.
A Szovjetunióban, Csehszlo-
vákiában, az NDK-ban, Rom-
ániában és másutt is tucat-
számra található a bábszín-
házak. Ezekben az országok-
ban rájöttek a bábozás pe-
dagógiai értékére.

— Végül is mi indokolja a
bábozás szükségességét, szé-
les körű elterjedését?

— Hogy miért fontos
mindez? Nos, nem öncélú
bábozgatásról van szó. A bá-
bozás műfaja rendkívül nagy
erkölcsi, esztétikai befolyás-
sal lehet a nagyon fogékony
gyermeki fantáziára, amely
később felnőtt korban ka-
matozik.

— Milyenek a felnőttelő-
adások?

— Minden felnőttelőadá-
sunk eleinte kísérleti líven
volt például a Bartók-műso-
runk, a Szentiványi álom, a

Sztravinszkij-est és mások
is... Azóta egytől egyig el-
fogadott, megkedvelt előadá-
sok lettek. Most viszont kí-
sérleti stádiumban van a
Tiszta forrásból című pro-
dukciónk, főleg avantgarde
zenéje miatt, de remélhetően
a publikum majd ezt is elfo-
gadja idővel. Ilyen De Falla
nagyon szép operájából, a
Don Quijote szüzséje alapján
íródott műsorunk, a Pedró
mester bábszínháza. Ennek a
darabnak korábban már el-
készítettük a televíziós vál-
tozatát is, és a szcenikus-
mesterünk különdíjat kapott
érte.

— Képes-e a színházuk
időről időre megújulni, mű-
fajilag újat produkálni?

— Igen, úgy vélem, képe-
sek vagyunk erre. Az elmúlt
évadban is több új kezdemé-
nyezéssel, produkcióval je-
lentkeztünk. Ilyen volt több-
ek között az ifjúsági elő-
adásnak szánt Odüsszeusz, a
tengerek vándora című elő-
adásunk. Folyamatosan szer-
tenénk bemutatni az embe-
riség legnagyobb kultúrtör-
ténei örökségét, érdekessége-
it. Megpróbáljuk behozni a
színházunkba a serdülőket is.
Számukra készült a Ka-
levala. Vannak másféle kí-
sérletek is, így a különböző
paraszti népszokásokból szü-
letett műsorunk, amely
komplexitásával nagy siker
volt.

— Ebben az évadban is
tartogatnak meglepetést?

— Lesz néhány érdekes
bemutatónk. Most azonban
elsősorban a gyerekekre gon-
dolunk. A Vásári komédiá-
ban, amelyet elvisszünk vi-
dekre is, az európai bábjátá-
sás fő alakjait, Petruskát,
Kaspert és társait mutatjuk
be. Lázár Ervin könyve alap-
ján készült a Derzsian és Di-
deki színházi bábváltozata.
A felnőttek pedig újra meg-
nézhetik, ha kedvük tartja,
új feldolgozásban Rejtő Jenő
Szöke ciklonját, természet-
esen báb szereposztásban.

Szémann Béla

MŰVÉZETE:

Szervátiusz Jenő szoborkiáltása a Vigadó téren

Szervátiusz Jenő műtermében

Két szobrász

Karosszéktámasz részlet

PALÁDI JÓZSEF

Valahol Kispesztén

tek az ajtó melletti asztalhoz. Az abroszok
tiszták voltak, a vendégek csendesen iszogat-
tak. Jó helynek látszott.

— Itt vagy, Laci? — mondta a felszolgáló.
— Itt.
— Nem látalak még ezekkel a...
— Mankó. Mondd csak ki. Mankónak hív-
ják.

— Mit hoznak?
— Három cseresznyét.
— Én jaffát kérek — szolt közbe a sofőr.
— Ne ugass! — förmedt rá a rokkant.
A pincér kacintott: víz lesz a pálinkás
pohárban.

— Mire visszajövök, itt legyen!
A mankós felállt az asztaltól. Úgy, hogy
előbb rátenyerelt az asztallapra, combnyí
vastagságú karjára nehezkedett; óvatosan,
lassan felhúta altestét az asztal szintjé-
ig, majd hirtelen mozdulattal átrendült, kezén-
állításba. Fejét felszette, mint az artisták. Ha-
mar arcába szökött a vér. Jobb lába a lámpa
irányába mutatott. Combtonél metszett bal
végtagjára rácsúszott a biztosítóútvél össze-
csomózott nadrágszár, s elővillant a még vö-
röses, heges csonk. Gyorsan, ügyesen vissza-
ereszkedett a székre. Felkapta mankóit, és el-
indult a mellékhelyiség felé.

— Jó vagyok? — fordult vissza büszken.
— Jó vagy, Laci! — kiabálták többen. Va-
laki tapsolt is.

— Laci a régi — mondta ő, a rokkant.
A felszolgáló hozta az italokat. A taxishoz
hajolt:

— Ismeri?
— Most vettem fel. Egyszerűen elém ug-
rott.

— Vigyázzon vele! Elég ennyi?
A sofőr felhajtotta a jaffát, és másik utasá-
hoz fordult:

— Mehetünk?
— Én maradok. Nekem már mindegy.
— Jobb lenne, ha hazamenne.

— Dehogy. Itt legalább társaságban va-
gyok.

— A taxiórában
Legalább.

A fiú odaadott egy
zett a félig nyitott ajtó
csíja ott állt épségben
verődött róla a vendé-
kékes fénye. Eközben o-
hoz egy loboncos hajú k-
— Maga taxis?
— Az.
— Vigyázzon a Laciva
tén, oké? Régen bokszt
megvert. Most is vereh-
tőle.

— Ugyan már. Elég
mankót.

— Nem lehet. Engem
— A pincér azt mond
mankóval.

— Mindig ezt kell nek
láttuk így. Egy ZIL
azóta állandóan autók é
kocsimák járja. Amiké
feje fölött a mankóval
bert csapott le.

— Miért nem jelentet-
— Egy nyomorékot...

Ebben a pillanatban
helyiség-félkörives enyh
mögül a mankós.

— Utálja a taxisokat
— Mit dumálsz te tik
felé Laci.

— Semmit.
— Hordd el magad!

Laci leült. Mankóit ú
keze ügyesen legyennek. F
egy nyeletre kiitta tartal
— Uram — mondta a
nem kell.

— Micsoda?
— Vár a munka.

— Az várhat. Te me
iszod a cseresznyédet. Ne
összeviszsa uatnak, isme

MŰVÉSZETE: SZOLGÁLAT

Szervátiusz Jenő
szoborkiállítás
a Vigadó téren

Szervátiusz Jenő műtermében
Két szobrász
Karosszéktámla-részlet

ZSEF hol Kispesten

Az abroszok
desen iszogat-
a felszolgáló.
a...
lankónak hív-
ozbe a sofőr.
rokkant.
a pálinkás
Ügy, hogy
ra, combnyi
t; óvatosan,
tal szintjén-
endült kézen-
artisták. Ha-
ába a lámpa
pészett bal
tűvel össze-
st a még vö-
esen vissza-
ankóit, és el-
a büszkén.
többen. Va-
rokkant.
A taxishoz
n elem ug-
násik utasá-
degy.
ágban va-

— A taxióban pedig egy százast. Legalább.
A fiú odaadott egy százast. A sofőr kiné-
zett a félig nyitott ajtón át a sötétségbe. Ko-
csija ott állt épségben a bejáratnál, vissza-
verődött róla a vendéglő neonreklámjának
kékes fénye. Eközben odasettenkedett a taxis-
hoz egy loboncos hajú kamasz.
— Maga taxis?
— Az.
— Vigyázzon a Lacival! Megmondom őszin-
tén, oké? Régen boksizó volt, mindenkit
megvert. Most is verekedős, mindenki fél
tőle.
— Ugyan már. Elég kirúgni alóla az egyik
mankót.
— Nem lehet. Engem is elkapott már.
— A pincér azt mondta, most látja először
mankóval.
— Mindig ezt kell neki mondani. Hogy sose
látuk így. Egy ZIL szétlapította a lábát,
azóta állandóan autók elé veti magát, és a
kocsimákat járja. Amikor tökrészeg, köröz a
feje fölött a mankóval. A múltkor két em-
bert csapott le.
— Miért nem jelentitek fel?
— Egy nyomorékot...
Ebben a pillanatban előbukkant a mellék-
helyiség felkörös enyhén koszos függönye
mögül a mankós.
— Utálja a taxisokat — súgta még a fiú.
— Mit dumálsz te tiktakos?! — bökött
felé Laci.
— Semmit.
— Hordd el magad!
Laci leült. Mankóit úgy helyezte el, hogy
keze ügyében legyenek. Felemelte poharát, s
egy nyelvre kiitta tartalmát.
— Uram — mondta a sofőr —, lassan men-
nem kell.
— Micsoda?
— Vár a munka.
— Az várhat. Te meg visszaülsz, és meg-
iszod a cseresznyédet. Ne félj tőlem. Ezek itt
összevissza ugnának, ismerem őket.

Helyi könyvkiadás – vidéki műhelyek

Jelen és jövő

Az elmúlt év novemberének utolsó napjaiban Pécsen egy szokatlan, s egyben nagyon tanulságos könyvkiállítást rendeztek. A helyi könyvkiadás negyedszázada Magyarországon címmel. A kiállításához kétnapos szakmai tanácskozás is csatlakozott.

A helyi könyvkiadás kifejezésen el kell gondolkodnunk hisz tulajdonképpen minden könyv — a szó tágabb értelmében — helyi, valamely helyen, városban nyomtatták, bocsátották ki. Az írásmű keletkezésének helye aligha érdekes. hisz remekmű épügy születet Alsósztrégován, Horpácson vagy a Krisztina köruton. A nyomda telephelye meg egyenesen a háttérbe szorult, s csak ha valami egészen különleges tipográfiai remekmű születik, lapozunk hátra: lám, a Kner Nyomda... Alig van azonban oly ország a világban, ahol a főváros szerepe annyira meghatározó, mint nálunk, s még kevesebb, ahol a kulturális élet intézményei, műhelyei szinte kizárólag a fővárosban székelenek. A helyi kifejezés nyilván a „vidéki” kívánja takarni, de nálunk e szónak van valami pejoratív íze és csengése. Némi provinciálist érzünk benne, valami kívülrekedtet, a főtűzhelytől távolesőt. A vidéki jelzőt, sajnos, a legkülönbözőbb értelemben, lecsinylően használjuk.

A könyvkiadás jó százötven éve vált Budapest-centrikussá, holott a kezdetek másképp alakultak: Nagyszombat, Kolozsvár, Debrecen, Pozsony, Kassa, Pécs, de mondhatnók Sárvár-Ujsziget, Monyorókerék vagy Vizsoly nevét is, hogy a két világháború közti időből Gyoma és Békéscsaba nevére is említsük. A főváros természetesen azért fő város, hogy az országzás ügyei ott intéződjenek, de nem feltétlenül észszerű, hogy szellemi értéktelmei — egyének és intézmények — csak ott éljenek és működjenek. Kulturális életünk szinte minden területén a decentralizálódás ment végbe (vidéki egyetemek, főiskolák alapítása, új és állandó színházi társulatok), csupán a könyvkiadás intézményrendszerében nem következtek be változások. Ma minden hivatásos állami, tömegszervezeti, egyházi stb. könyvkiadó Budapesten működik. Két adat közlése ennek kapcsán mindenképpen szükséges: 1981-ben Magyarországon összesen 7910 könyv jelent meg 94 millió példányban, ebből az úgynevezett nem hivatásos könyvkiadók 3711-et jelentettek meg 10,5 millió példányban. A címek számát tekintve tehát az ország könyvkiadásának közel felét azok az intézmények, szervezetek produkálják, melyek — egyéb tevékenységük mellett — nem főhivatásuként foglalkoznak könyvkiadással.

A helyi könyvkiadás fő mecénásai a tanácsok, a múzeumok, a könyvtárak, a levéltárak. Ezekben az intézményekben általában rendszeres kutatómunka folyik, publikálásuk azonban korántsem ilyen folyamatos, jórészt az anyagi lehetőségek miatt. A helyi könyvkiadás teljesítményeire ez ideig alig figyeltünk fel, méltatásuk szinte teljesen hiányzik országos nap- és hetilapjainkból, folyóiratainkból. Kiesnek a nemzeti szellemi vérkeringéséből, hiába produkálnak szellemi izalmakat, amelyeket másutt hiába keresnénk.

A kibocsátott művek száma jelentős, egy kisebb hivatásos könyvkiadó évi termése, példányszámuk azonban rendkívül alacsony, mely részben a közigazgatási határok közé zárttság eredménye. A pécsi tanácskozáson főleg a terjesztés nehézségei kerültek előtérbe, annál is inkább, mivel e nehézségek visszahatással vannak a gazdaságosságra is. A pécsi könyvkiállítás volt az első, mely summázva és sokrétűségében mutatta be a nemzeti könyvkiadás e szeletének pótolhatatlan értékeit. S ha helyét nem is jelölhette ki egyértelműen a közművelődés egészében, az azonban mindenképpen reprezentálta, hogy többszörös figyelmet érdemel az eddigienél, s fejlesztése mindenképpen indokolt. Ennek igazolására szám-

talán példát hozhatnánk fel: Orosháza története; Pesty Frigyes és Bél Mátyás kéziratos anyagainak közlései; Bálint Sándor: A szegedi nemzet; Magyar történelmi fogalomgyűjtemény; Novák: Fejfék a Duna-Tisza közén; Verseghy Ferenc latinul írt nyelvészeti munkái magyar fordításban; Sebestyén Ádám művei és gyűjtései a bukovinai székelyekről; Bakonyi népdalok; Guthel: Az Árpád-kori Veszprém; Zala megye földrajzi nevei; Tóth: Göcsej népi építészet; Vásár-történet — hidi vásár stb.

De sorolhatnánk a népmese-gyűjteményeket, az irodalmi emlékhelyek lexikonait, a földrajzi nevek különféle gyűjteményeit, a hírlap- és folyóirat-repertóriumokat, a bibliográfiákat, a nyomdászattörténeteket vagy neves személyiségek biográfiáit, a topográfiai, a műemléki feldolgozásokat is. Mindezek messze túlmutatnak nemcsak egy megye vagy egy tájegység határain, éltető forrásai, egy-egy tudományág folyamata növekedésének. Jó néhány megye könyvkiadása azonban nem mondható éppen tervszerűnek vagy kellően átgondoltnak (sok a jubileumi, hirtelenjében összeállított kiadvány).

A helyi könyvkiadás helyét követel magának az ország kulturális életében. Tevékenységük pótolhatatlan, hisz a budapesti hivatásos, vagy ha úgy tetszik „országos” könyvkiadók feladatukat kapacitás hiányában sem tudnák átvenni. A fejlődés, a fejlesztés lehetőségei — a funkcionális problémák megoldása (a terjesztés, a nagyobb nyilvánosság biztosítása stb.) mellett — természetesen a helyi-vidéki könyvkiadók létesítésének gondolata is felmerül. A megoldás változatai: önálló kiadó, valamely budapesti könyvkiadó leányvállalata vagy közös vállalkozás például egy helyi nyomdával.

Önálló kiadón olyan kiadó értendő, mely állami irányítású minisztériumi alapítású és felügyeletű, röviden mint bármely más jelenleg is működő budapesti hivatásos könyvkiadó. A leányvállalatként működő kiadó létesítésére voltak már kísérletek (Jelenkor—Magvető stb.), de nem váltak be. A harmadik megoldás a kiadói-nyomdai közös vállalkozás — a megoldásnak csupán egy elágazása lehet. Jelenleg két önálló vidéki könyvkiadó létesítéséről folynak előkészítő munkálatok: Debrecenben és Pécsen. A választást, illetve a kezdeményezést nyilván befolyásolta az is, hogy mindkét városban jól felszerelt nyomda működik. A fő szempont azonban a szellemi erők megléte, s a helyi, elsősorban a tanácsai kezdeményezés intenzitása és az anyagi, technikai hozzájárulás.

Önálló könyvkiadók létesítéséről van tehát szó, nem azzal a kizárólagos céllal, hogy a helyi, a regionális érdekeket szolgálja az ott keletkezett szellemi értékek tegye közzé, hanem hogy többek között legyőzze azt a beidegződést, amely jó kétszáz éve honos kulturális életünkben. Az elkövetkezendő 1—2 évtizedben létesítendő debreceni és pécsi könyvkiadók országosok lennének, olyan értelemben, miként a Szépirodalmi, Magvető vagy éppen a Műszaki Könyvkiadó. Nem speciális igények kielégítését szolgáló, speciális profilú kiadók lesznek az elképzelések szerint, hanem általánosak. Az általános profil természetesen nem zárja ki a helyi értékek világra jöttét; ez azonban arculatának csak egyik vonása kell hogy legyen.

Sok ötlet, terv merült fel már eddig is, amelyekről hírt adni még korai lenne; bizonyosnak látszik azonban, hogy a középpontban valószínűleg nem a szépirodalom lesz. Örömmel üdvözljük a debreceni és a pécsi könyvkiadók létesítésének konkrét és keresztülvihető tervét, s várjuk mielőbbi megvalósításukat.

Zöld Ferenc

ÉRTSÜNK SZÓT!

MÉSZÖLY GEDEON: Népünk és nyelvünk

A nyelvstudomány és a néprajz (itt: a népelel szellemi és tárgyi emlékei, kincsei) kapcsolatára utal a Mészöly Gedeon munkásságát bemutató posztumusz tanulmánygyűjtemény. A címválasztás nem véletlen: ezzel az eszmével és programmal indította Mészöly Gedeon is 1929-ben jellegzetes folyóiratát Szegeden.

A magyar és finnugor nyelvstudomány kiemelkedő egyénisége 1880-ban Tabajdon született. Az Arany János-i szellemet ápoló nagykorú gimnázium diákja volt, majd egyetem tanulóit Kolozsvárról és Budapesten folytatta, magyarul és latin szakon. Doktor értekezését Tinódi Lantos Sebestyénről írta, s már ebben megmutatkozott irodalmi és nyelvészeti érdeklődésének elválaszthatatlansága. 1908-tól egyre több nyelvészeti jellegű fejtegetése jelent meg, elsősorban a történeti alaktan és mondatán köréből. Ebben az időszakban — egészen az első világháborúig — a magyar nyelvstudományban erős föllendülési folyamat indult meg. Ekkor bontakozott ki és emelkedett tudományos rangra a hazai finnugrisztika és a nyelvünk vizsgálatát középpontba állító magyar nyelvstudomány.

Elsősorban a nyelvstudományi kutatások, megalapozó és megindító nagy szintézisek: szótárak, nyelvtanok, nyelvemléki kiadások stb. jelentek meg. A két világháború közötti időszak a Magyar Tudományos Akadémia kézirattárában tisztviselősködött. Itt

lehetősége nyílt arra, hogy közvetlenül tanulmányozhassa a nyelvstudományi és irodalmi forrásokat 1922-től 1958-ig a szegedi egyetem urál-tajai nyelvstudományi tanszékének professzora volt. 1921-től 1949-ig az MTA levelező tagja, majd megszerezte a nyelvstudományok doktora címet is. Kiemelkedett a nyelvstudósok közül pedagógiai, előadói, vitapartneri egyéniségével is.

Különösen időszerű most, az új középiskolai tanterv bevezetése után forgatni Mészöly Gedeon írásait. Nyelvstudományi munkái korszerű szemléletűek, etimológiai tudományos igényű megírt lebilincselő olvasmányok. Maga is úgy érezte: „a szófejtések a leginkább érdeklődést keltő nyelvészeti írások”.

Szathmári István, a kötet szerkesztője és a Mészölyre emlékező bevezető tanulmány szerzője a könyvből a gyorsabb tájékozódást összefoglaló címekekkel és a kötet végére illeszkedett bibliográfiával segíti. A cikkek nem megjelenésük időrendjében, hanem tematikus csoportosításban szerepelnek, a bibliográfiában viszont megtalálhatók évszámokhoz kötve is.

A leggazdagabb fejezet a „Szófejtés, szótörténet” című. Az itt szereplő írások mindegyike azt bizonyítja, hogy Mészöly nyelvstudományi érdeklődését jól hasznosította (pl. „Aranyászóru-e az aranyászóru bárány?” Móra Ferenc meséjében; melyik az elsődleges: az anyag- vagy a színjelentés a jakó szóban? stb.).

Kovács Éva

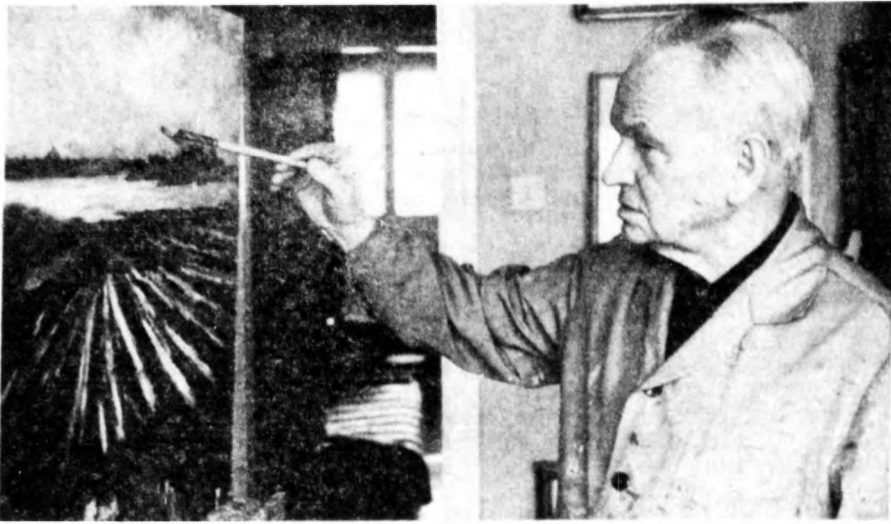
A képnek hangja van...

Látogatás Tar Zoltánnál

Majdnem azt írtam: látogatás Tar Zoltán műtermében, pedig többször is figyelmeztetett, a lakásán járok, s nem a műtermében. Ahol fest, dolgozik, az csak egy szoba, hol van az a műteremtől...

Képeket nézegetünk. Előbb az olaszországi akvarellsorozatot, aztán a drezdai képeket. Tar Zoltán mindegyikhez fűz megjegyzéseket, majd kérdéseimre felidezi pályafutását.

Tanító édesapám adta az első útbiztosítást az újvárosi elemi iskolában — emlékezik a kezdetekre a festőművész. — Később is szívesen festettem, rajzoltam, sőt mintáztam is. Első gimnazista koromban betegség miatt halasztottam egy évet, s akkor kivitték a Vajdhalapásra, egy tanyára, paraszti munkát végezni, erősödni. Ittam a tejfűz friss tanyai vizet, ettem fakanállal aludtattam korán reggel elindultunk „kerülni” Harangi bácsival, akinek megrajzoltam a pipáját. Estenként az istállóban a fiatalok tamburáztak. Egyszerrel közvetlen élményeket szereztem a paraszti életből. Itthon, a gimnáziumban nem volt rajzoktatás, görög nyelvet kellett tanulni. Nem kárhoztam, mert később nagyon sok hasznát vettem a görög nyelvnek és kultúrájának, de így vasárnaponként külön művészi rajzra kellett járnom Csűrös Bélához, nyolcadikos koromban pedig Félégyházi Lászlóhoz. Csak így pályázhattam esélytel a Képzőművészeti Főiskola tanári szakára. Az alakrajzot Rudnay Gyula tanította, a grafikatánárom Varga Nándor Lajos volt. Végül Apponyi-kollégista lettem, az ötödik évre még egyet tettem, más szóval a középiskolai rajztanári oklevél mellé megszereztem a tanítóképző intézeti rajztanári képesítést. Edesapám mondta, ad még egy évre kitartást, legyek a tanítók tanítója. Pályám nagy részében az voltam.

Alkotás közben

Portré

Ötven pengő stipendium

Pályakezdeként Szeghalomra került, a híres sárréti Péter András Gimnáziumba. Napokig tudna beszélni ottani élményeiről. Mindig hálával és szeretettel gondol Nagy Miklós igazgatóra, a felvilágosult pedagógiai vezetőre, aki egyszer a kezébe nyomott ötven pengő stipendiumot, s azt mondta: eredd és hospitálj az ország legjobb iskoláiban. Így látogatta meg a fiatal Tar Zoltán a Baár—Madas és a többi nagyhírű fővárosi gimnáziumot, ma is nosztalgiaiáival gondol a szeghalmi gimnázium pedagógiai légkörére. Ott valóban nevelés folyt, mérőháza a népi gondolat jegyében. A népművészet minden tanár és minden diák éltető forrása volt. Tanította Szabó Pál lányát, Sinka István fiát, s olyan tanártársai voltak, mint Fülöp Károly, Péter Zoltán, Nagy József!

Szeghalom után hazatért Debrecenbe, a Déczy leánygimnáziumba, aztán a Szent Anna utcai általános iskola következett, végül a tanítóképző a maga örökösén átalakult intézményeivel. 1975-ben ment nyugdíjba.

S művészi útja? Hogyan kezdődött, mi inspirálta?

— Már a főiskolán elszántam magam arra, hogy művészi igényem is fogok dolgozni, de arra is, hogy mindig tanítani fogok. Így anyagi érdekek nem kényszeríthettek arra, hogy a dívat határozza meg festői kifejezőmódomat. Tavaly megjelent grafikai albumomban van egy pár rajz (ceruzarajz, diófpác, fekete kréta), amit még

főiskolás koromban készítettem. Szeghalomban rengeteg fejet rajzoltam, s biciklin jártam a Sebes-Körös és a Berettyó vidékét festői témát keresve. Főleg a pasztell és az akvarell technikát kedveltem, az akvarell a gyors impressziók rögzítésére való. Az olajat csak akkor érdemes elővenni ha folyamatosan tud dolgozni az ember. Ez nekem csak nyugdíjas koromtól kezdve adatott meg, de az akvarellhez sem jtettem hűtlen.

Érdekelne, hogy festői világá mióta egységes? Vajon az első pillanattól fogva világos volt Tar Zoltán számára, hogy mit fessen és hogyan?

— Ezt nem mondhatom. Kezdetben az alakos ábrázolással foglalkoztam legszívesebben, s rengeteg portrét festettem, aktok egész sorát rajzoltam. Ugyanakkor nagyon vonzott a plein air festés. Egyszerrel szerettem „skálázni”. De a műteremhiány bizonyos fokig befolyásolta művészi hajlandóságomat. Manapság igyekszem nyitott szemmel járni, s nem mozdulok ki anélkül, hogy ne lenne nálam eszköz és festék. Szívesen festem a tájat, az embert, s mindent, ami számomra szép, legyen az a téli Hortobágy, a nyári Hollóháza, olasz épületegyüttes, drezdai kikötőrszert.

Balmazújvárosra 1978-ban mentem először alkotóháza, szívesen járok ugyanezért a Hortobágyra is. Ha valaki konkrétabb társadalmi elkötelezettséget

kérne számon tőlem, annak megmutatnám a munkabrázolásaimat, amelyek mindig érdekelték. Egy időben jártam a vagongyárba, Dunaujvárosban a kohócsapolást festettem, megörökítettem a kőbányászt, a fuvarost, a martinászt, a mosóasszonyt, Bükkzentkereszten 1981-ben éjjel is megnéztem a mészegőket a tűz fényénél és meg is rajzoltam őket. Mert az emberi munkavégzés egyúttal festői élmény is, hiszen benne van az alkotás pátosza.

Magára hagyva

Ismét képeket nézegetünk. Feltűnik gazdag színviláguk. A színek Tar Zoltánt megnyugtatják és egyúttal lenyűgözik, a varázslatnak ezt a kettősségét érzi gyermekkorá óta.

Lassan végére érünk a kellemes délelőtnak, a „mustrának”, így hát ideje valami összegzésre készülni. Azt a kérdést teszem fel a hetvenéves Tar Zoltánnak, hogy megvalósította-e művészi programját, elégedett-e a közel ötven esztendő termésével?

— Nem valósítottam meg maradéktalanul a terveimet, így hát nem tölt el a megelégedettség érzése. S amíg lesz bennem erő, addig nem is fogok megnyugodni, dolgozom és tervezek tovább. Ugyanaz a vágy fűt, mint mondjuk harminc évvel ezelőtt, ha megfestek valamit, ugyanazt érzem: jobban kellett volna.

Nincs tehát megállás, Tar Zoltán festőművészként nincsen nyugdíjban. Rendszeresen dolgozik újabb feladatokra készül.

— Egy-két barátját eltekintve magamra hagyva dolgoztam mindig. Valamikor itt egyvívású, nagyon jószándékú művészársaság volt. De a mai debreceni művészeti élet nem inspirál. En mindenkit tiszteltben tartok, megbecsülök, s a „kollégális” utlegetek nem szándékom visszaadni. Inkább igyekszem örülni a világnak, a létezésnek, s megpróbálok magam minél pontosabban kifejezni. Azt tartom, hogy a festményeknek hangjuk van, hátha meghallják a szépre és az öröme vágyók ezeket a hangokat. S ha akad ember, akinek örömet okoz a kép, akkor nem volt értelmetlenség megalkotni!

Bakó Endre

TUDOMÁNY • TECHNIKA

Hogy beszélni is tudjanak

Kísérletek az orosznyelv-tanítás reformjára

Talán túi erősnek tűnhet a kifejezés, ha az orosz nyelv tanításával kapcsolatban a válság szót használjuk — az azonban tagadhatatlan, hogy pedagóguskörökben gyakran hangzik el a kudarc fogalma, s időnként hangot kap az elégedetlenség a tantervekkel, tananyagokkal, tankönyvekkel szemben. Vannak, akik a tanulás kötelező voltát említik hátráltató tényezőként, mások az angolszás és német kulturális hatások által gyöngyített motivációban vélik az okokat megtalálni; mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy az orosz nyelv tanításának mérsékelt hatékonysága mögött összetett társadalmi, kulturális, pszichológiai és pedagógiai konfliktusrendszer munkál, aminek feloldásával sokat kísérletezett az oktatásügy. Kutatások, próbálkozások akadtak szép számmal — a legújabb tanterv szerint már negyedik osztálytól tanulják az orosz a gyerekek —, de az eredmények eddig elmaradtak a várakozásoktól. A vitahatárul sok jó eredmény első sorban a tanári kvalitásnak tudható be, nem pedig az orosztanítás magas fokú szerveztségének.

Az egyik ilyen hatékonynak tűnő kísérlet a Debreceni Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában folyik, dr. Gajdics Sándor főiskolai docens vezetésével. — A kudarc nem ott kezdődik, hogy orosz nyelvet kell tanítani — mondja a kísérlet irányítója. — Hanem ott, hogy a gyerekek egy adott pont után életszituációkban nem tudják magukat igényeik szerint kifejezni. Ez módszerek és tananyag kérdése. A jelenlegi tananyagok tartalmilag idegenek a gyerekektől, nem hozzájuk, nem az ő nyelvükön szólnak. Szerintem az általános iskolai idegennyelvtanítás alapkérdése, hogy ötéves nyelvtanulás után elvárható-e az, hogy a tanuló alapfokon beszélgetni is tudjon, vagy az marad a cél, hogy a nyelvtanulás a továbbtanulás ugródeszkája legyen. Ha a nyelvtanítás hatékonyságának növelése a cél, akkor az intenzitás növelése elengedhetetlen. Tapasztalatok bizonyítják: olyan gyerekek, akik nem szerették az orosz, de egy-egy jó tanár révén sikerrel tanultak, elismerték a befektetett munka eredményességét. Bizonyára várható javulás a tavaly bevezetett tantervtől, de tovább kell folytatni a kísérleteket.

— Ön milyen irányban véli megtalálni a kivezető utat?

— Akkor kezdtem alaposabban elmélyedni a kérdésben, amikor láttam, hogy az órákon remekül bevált nyelvi sztereotípiák, formák, szituációs modellek valóságos társalgásban jöszerevel használhatatlannak bizonyultak. Tanulmányozni kezdtem az általános iskolások szokásait, könyveket, műveket néztem át, s ezt ugyanúgy megtettem az orosz gyerekeivel is. A kettő összevetésével arra a megállapításra jutottam, hogy az orosz gyerekek 14 éves koráig hasonló intelligenciaszinten áll, nagyjából ugyanazt a lexikát tanulja, mint a magyar, s ha a két nyelv szokásait egymás mellé tesszük, talánunk egy közös mezőt. Egy gyerek 9—10 éves koráig körülbelül 300 nemzetközi szót ismer meg, használ; s ez a mennyiség a nyolcadikra körülbelül 2000-re bővül. Ez a felismerés inspirált arra, hogy ezeket a szavakat összegyűjtsem és harcba vessem a tanulóknak szókészletének gyarapításában.

— De hogyan építhető be ez a nemzetközi szókincs a tananyagba?

— Készítettem egy szótárt, amely 1700 nemzetközi, illetve szláv jövevényszót tartalmaz, oroszul és magyarul. A jelenlegi tanterv 800—1000 szó elsajátítását írja elő. Mi két és fél évvel ezelőtt kezdtük a szókincs alkalmazását, s a gyerekek már ez idő alatt mintegy 800 közös szót tanultak meg. A témákhoz maguk gyűjtik a fogalmakat, tetszés szerint építik be őket a beszédbe, szabadon kezdeményezhetnek, önállóan gondolkodhatnak. Ez a lexika a gyerekek ismereteit tükrözi a különböző területeken, tehát elősegíti, hogy általános műveltség szintjét közelítően tudjanak orosz nyelven kommunikálni. Olyan szókincsre van szükség, amivel az interakciós kapcsolat fölön lehet tartani, nemcsak laboratóriumi körülmények között, hanem a va-

lóságos társadalmi érintkezésben is. A nemzetközi szókincs alkalmazása tovább vihető a középiskolákba. Ennek a korosztálynak is felmértem az ilyen jellegű szókincset, a szavak világában című egyetemi jegyzetben 3400 ilyen szót publikáltam.

— Amit eddig elmondott, logikus és kézenfekvőnek tűnik. Mégis önkéntelenül adódik a kérdés, hogy az idegen szavak ilyen aktív és nagymértvű használata vajon nem változtatja-e meg a magyar nyelv szóhasználatában kialakult arányokat.

— En különbséget teszek idegen szavak és a nemzetközi szókincs között. Itt olyan szavakról van szó, amelyek az állatokkal, növényekkel, a nemzetiségekkel, a foglalkozásokkal, a technikával, a természettudományokkal és a művészetekkel kapcsolatban kialakult egyetemesen használt fogalmakat jelölik. Miért lennének ezek idegenek? S hogy veszélyeztetnék az arányokat? Aligha. Az erről kialakult álszemérem még ma is érvényesül; pedig nem az árt nyelvünk tisztaságának, amit tudunk, hanem az, amiről bizonyítlanok, homályosak az ismereteink. Ahhoz is, hogy valaki a saját anyanyelvéről tartalmasan beszéljen tudjon, több száz idegen szót kell használnia.

— Gondolom, ennek az elvnek az alkalmazása sajátos módszertant kíván.

— A nyelvtanítás reformját szolgáló kísérleteket én már a nemzetközi szókincs bevezetését megelőzően, hat éve kezdtem meg. Olyan anyagokat igyekeztem felkutatni, amelyek közelebb állnak a gyerekek lelki világához. Eredeti orosz forrásokhoz s a gyerekekrodalomhoz fordultam. Ezenkívül a gyerekek szeretnek hasznos ismeretekre szert tenni, például szinte követelik a nagy orosz városokkal foglalkozó órákat. És lehet a grammatikát is érdekesen tanítani, úgy hogy a gyerek nem veszi észre, hogy nyelvtant tanul. Ezt még nem sikerült általánosan megoldani: úgy hiszem, ezek a módszerek körülbelül 30 százalékkal növelték az oktatás hatékonyságát. Az eredményt egyébként minden évben egyetemi szakemberek mérik és jegyzik. Az a véleményem, olyan tananyagot kell a pedagógus kezébe adni, amely tanári kvalitásaitól függetlenül biztosítja az elsajátítás módszertani minimumát. S ha a tanár ezen felül kreatív, akkor hozzáteheti a maga többletét. Az ilyen tananyag lehetővé tenné, hogy a középszinttől fölfelé haladjon. Sajnos ma a nulla szinttől a maximumig minden előfordul. A nulla szint megszüntetése lenne a feladat.

— Kísérletei a többihez képest magasabb tudásszintet eredményeznek. Van-e valami remény arra, hogy módszerei az országos tananyagokban is helyet kapjanak?

— A megbízást évekkal ezelőtt dr. Dezső László professzortól, a nyelvtanulási kísérletek országos koordinátorától kaptam. Mivel bevezetésére a városi tanács művelődésügyi osztálya nem biztosított lehetőséget, a Tanítóképző Főiskolához fordultam, ahol készségesen segítségemre voltak, s ma is nagy érdeklődéssel figyelik az eredményeket. El kell mondanom, én nagy társadalmi igényt érzek az orosznyelv-tanítás hatékonyságának fokozására. Ennek jeleként fogom fel azt a félmillió forint értékű társadalmi munkát, amit a DEÁSZ nyomodalmaz — név szerint a Gutenberg és a Holló László Szocialista Brigádok, Nyíri István párttitkár és Kocsis Dániel népvezető — könyveink kiadását végzett. Segítségük nélkül nem jöhetett volna létre a kísérlet. S hogy mi lesz a sorsa a munkának? Kísérletünk pozíciója jó, az eredmények kedvezőek, de hogy végül mindebből mit használnak fel, az nem rajtunk múlik. Nagy álmom például, s kollégáim is lelkesednek az ötletért, hogy az anyagot tovább bővítve összeállítsunk egy több nyelvű nemzetközileg is üttörő vállalkozásnak számító. De hát ehhez kiadót, támogatót kell találni, amely fölfedezi az ebben rejlő lehetőségeket — enélkül csak vágy marad a szép terv.

Turi Gábor

Hallo

A skót be
mennyibe ke
— A teras
a sötétben
A skót kis
— És ha k

A rendőr
— Megmu
zető.
— Nem, s
akarom néz
meddig húz

— Csapos,
csapás előtt
pulthoz.
Megissza,
— Egy ille
kával. Legye
A vendég
iszik meg. A
— Ön foly
lenfele?
— Maga,
sére!

— Nézd m
csupa autom
bárszekrény,
televízió...
— Ostoba
és az autom
az egyik ajt

Per és Oli
dékot kapott
— En játé
olyan régóta

A férj így
— Olvasd
Megtanulhat
— Előbb t
igyd!

Az egyik t
őslakótól:
— Azt mo
helyi lakosok
— Tökélet
akartuk nyit
hány embert

Egy hollyu
figyeli a fur
dul a mellett
— Kérem,
jellegű micse
— Lány, az
— Oh, ezek
— Nem kér

JORDAN

Gyöny

Ha az ember
tak, ő zakót h
sok zakót vise
kabátot vett f
rek ballonka
ő nagykabát
indult útjára.
Komótosan
sátrak között,
mizet kínál
Hosszasan néz
üvegeket.
— Milyen a
dezte?

— Kítűnő —
ártatlan term
lélek.
— A kítűnő
hangzik. Milyen
— Valódi
magát a term
arag.

— A valódi
jelent. Miből v
— Akácból —
eladó.

— En hársme
Ha az árus
hárs, a külön
jegyz, hogy ev
res. Napnál is
a méz gyógyfű
volna, a külön
forgómezt kér
góból készült v
mizet akar.
rendelkezésre
sett méz, a be
vább húzódt.
— Ha evőgy
hát tessék
mondta az ártat
— És biztos

Lovak szekérral

Hallottuk valahol

A skót betér egy párizsi kávéházba, és megkérdi, mennyibe kerül egy pohárka konyak.
— A teraszon két frank — választ a pincér —, de ha a szobában a pultnál állva issza, akkor másfél frank.
A skót kis ideig gondolkodik, azután ezt kérdezi:
— Es ha közben fél lábon állok?

A rendőr megállít egy autót, mert áthaladt a piroson.
— Megmutassam a jogosítványomat? — kérdi a vezető.
— Nem, signor, inkább a tenyerét mutassa meg. Meg akarom nézni az életvonalát, hogy ilyen hajts mellett meddig húzza még?!

— Csapos, töltsön egy pohár konyakot a nagy összecsapás előtt — mondja egy vendég, s telelepszik a bár-pulthoz.
Megissza, majd újra így szól a csaposhoz:
— Egy ilyen párbaj talán megérdemel még egy pohárkával. Legyen szives.
A vendég ilyen kísérőszöveggel öt pohár konyakot iszik meg. A csapos végül megkérdi:
— Ön folyton valamilyen párbajról beszél. De ki az ellenfele?
— Maga. Ugyanis nincs pénzem a számla kiegyenlítésére!

— Nézd meg az új kocsimat — dicsekszik Alfréd —: csupa automatika. Lenyomok egy gombot — kinyílik a hárszekrény, lenyomok egy másikat — bekapcsolódik a televízió...
— Ostobaság! Az én kocsim huszon-egynéhány éves, és az automatikája különb a tiednél. Mielőtt becsapom az egyik ajtót, a másik három magától kinyílik!

Per és Olle elmeséli egymásnak, hogy ki milyen aján-dékot kapott karácsonyra.
— En játékvasutat kaptam a papámtól. Szegény már olyan régóta ábrándozott róla!

A férj így szól a feleségéhez:
— Olvasd csak el ezt a halakról szóló cikket, Gertrúd. Megtanulhatnád tőlük, hogyan kell hallgatni.
— Előbb te tanuld meg tőlük azt, hogy csak vizet igyál!

Az egyik tezaszi kisvárosban egy új lakos ezt kérte az ölakótól:
— Azt mondják, önöknél nagyszerű az éghajlat, és a helyi lakosok irigylésre méltóan egészségesek, igaz?
— Tökéletesen igaz. Nemrég például, amikor meg akartuk nyitni az új temetőt, kénytelenek voltunk néhány embert lelőni, hogy legyen kit eltemetni!

Egy hollywoodi étteremben az egyik vendég ámulatlan figyelt a furábbnál furább öltözékű vendégeket. Odafor-dul a mellette állóhoz, és megkérdezi:
— Kérem, meg tudná mondani, hogy az az asztalterítő jellegű micsodába burkolt személy fiú-e vagy lány?
— Lány. Az én lányom.
— Oh, ezek szerint ön a kedves papa?
— Nem kérem, az anyja vagyok.

JORDAN POPOV:

Gyönyör

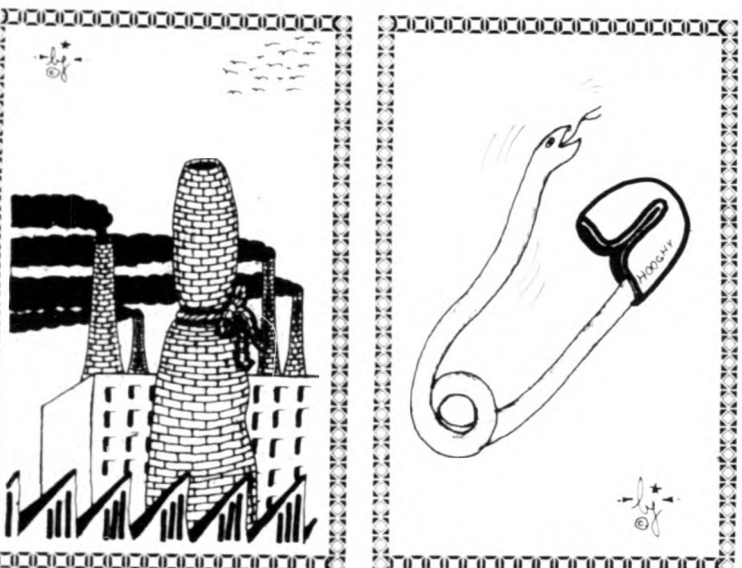
Ha az emberek ingben jár-tak, ő zakót hordott; ha má-sok zakót viseltek, ő ballon-kabátot vett föl; ha az embe-rek ballonkabátot öltöttek, ő nagykabátot húzott, és így indult útjára. A piacra.
Komótosan sétálgatott a sátrak között, és megállt a mézet kínáló stand előtt. Hosszasan nézegette a teli üvegeket.
— Milyen a méz? — kér-dezte?
— Kiváló — válaszolta az ártatlan termelősövetkezeti lélek.
— A kiváló általában hangzik. Milyen méz?
— Valódi — javította ki magát a termelősövetkezeti árus.
— A valódi semmit sem jelent. Miből van?
— Akácból — válaszolta az eladó.
— En hársmézet keresek.
Ha az árus azt válaszolja, hárs, a külön figura meg-jegyzi, hogy gyógymézet ke-rezik. Napnál is világosabb, ha a méz gyögvívekből készült volna, a külön alak napra-for-gómezet kér, ha naprafor-góból készült volna, ő akác-mézet akar. Am ha mégis rendelkezésére állt a kere-sett méz, a beszélgetés to-vább húzódtott.
— Ha gyógymézet akarsz, hát tessék gyögvíz — mon-dta az ártatlan lélek.
— És biztos vagy benne.

Szólok a főnöknek

Valahogy így képzelem el az egészét:
Egy derűs reggelen, fris-sen, lezser eleganciával be-lepek a főnök szobájába, mo-solyogva ráülök az íróasztala sarkára, és szemrebbenés-nélkül közlöm vele, hogy ne-kem elegendem van az egész-ből. Tulajdonképpen nem is tu-dom, hogy miért tengődöm ennél a cégnél, ahol rossz a munkahelyi légkör, kevés a fizetés, fogsírköztárgy enge-dik el az embert szabad szombaton, és az üzemi konyhán olyan az ebéd, hogy ahhoz képest Róbert bácsi ingyekonyhája az nyencsek klubjának tűnne. Továbbá az is megfoghatatlan, hogy a prémiumot évek óta azok kapják, akik egy szalmaszá-lal sem tetek kereszbe, az-tán az is érthetetlen, hogy azokat küldik el jutalomszab-dásra, akik az egész évet jutalomszabadságnak tekin-tik, de az sem megengedhe-tő, hogy a főkönyvelő a vál-lalat bútoraitól rendezze be a vikendházát.
Aztán úgy képzelem el, hogy erre a főnök meglep-dik, szóhoz akarja jutni, de én egy kézlegyintéssel lein-tem, és azt mondom neki, hogy most én beszélek, mert ő beszél elegend a munkaérte-kezeteken, annyit, hogy más szóhoz sem enged jutni. És azt nevezik nálunk üzemi demokráciának, hogy a fő-nök beszél, a beosztott meg bólogat, holott pontosan for-dítva kellett, mert ő bizony évek óta semmi olyat nem mondott, amitől valaki is okosabb lett volna.
Továbbá úgy képzelem el, hogy erre a főnök belevörö-södik, izgatottan kapkod a szavak után, de én újra lein-tem, hogy csak hallgasson, mert az unokatestvérét tette meg főleadónak, aki bizony enyhe szavakkal fogalmazza is egy tehetségtelen, buta és amellet rosszindulatú fráter. Az olyan tehetséges, művelt emberek, mint viszont pél-dául én, sportnyelven szólva nem tudnak labdába rúgni, mert a protekciók úgy el-

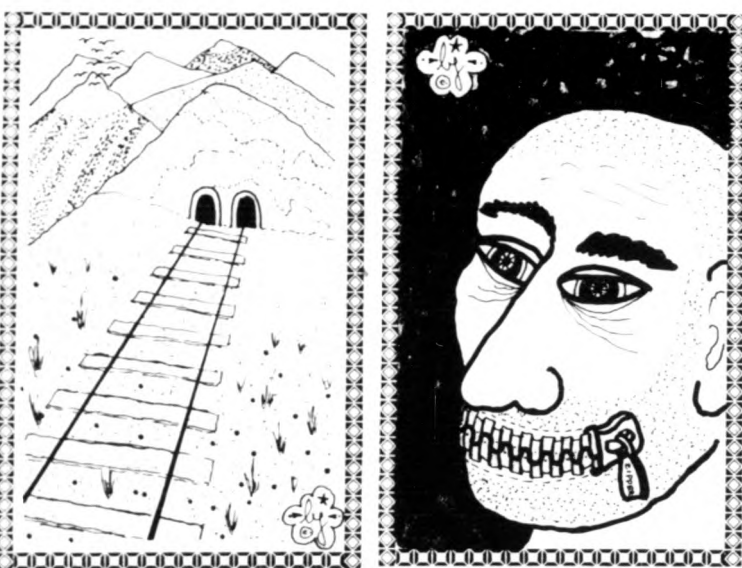
lepek a zöld gyepet, mint de még a zoknya színet sem állhatom. Erre persze kö-nyörögni kezd, hogy gondol-jam meg jól a dolgot, ne kapkodjam el az ítéletemet, mert hisz még barátságot sem kötöttünk.
Aztán úgy képzelem el... De ni csak, ez már nem a képzelet, valóban itt a főnök, és én... illetve ő megszólal, és azt mondja:
— Mondja, maga meg van örülve, hogy hadonászik a karjával, mint egy ventilá-tor? Azt képzeli, hogy ezért fizetik magát? Úljön a he-latkozlatja abbeli szándékát, hogy megtesz fótanácsosnak, és kijárja nekem a legköze-llebbi kitüntetés, továbbá elküld két hétre pihenni Ja-pánba, és legalább egy ezres-sel megemeli a fizetésem.
Aztán erre — úgy képzél-tem el —, azt mondom neki, hogy engem nem lehet meg-vesztetgetni, különben is bár-kitől előbb elfogadnék bár-mit, mint tőle. És különben is vegye tudomásul, hogy én nem szeretem, nemcsak őt,

Bodó János karikatúrái

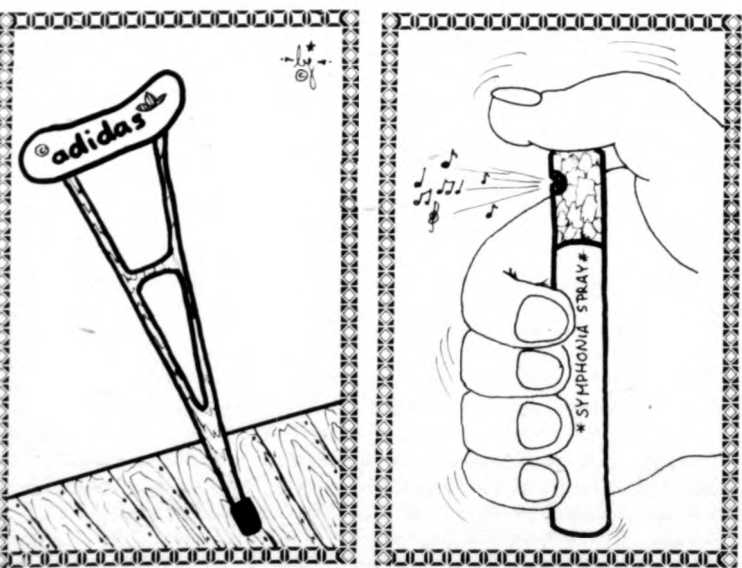
KÖRNYEZET-VEDELEM

SZÖVEG NÉLKÜL

SZÖVEG NÉLKÜL

BIZTOS, AMI BIZTOS

REKLÁM!

A DOHÁNYGYÁR ÚJ TERMÉKE

Párizs. Az utca művészete — házfalon

Aforizmák

- A gyűlölködés és a bosszúvágy farszto és teljesen ha-zontalan könyveléshez hasonlítható. (Aristide Briaud)
- Az életben a legnehezebb dolog nem megtenni azt, amit szeretünk. Az emberek többsége nem képes rá. (Brassai)
- A tévedés nem engedheti meg magának a vereséget, de az igazság igen. (Tagore)
- Ha felismerjük, mit kell tenni, és nem tesszük meg, azt jelenti, hogy nem hiszünk önmagunkban. (Konfucius)
- A nemzetnek kizárólag államként van joga létezni. (Wypianski)
- Azt a képességet, hogy előre látjuk, ami nem tetszik ne-künk, pesszimizmusnak nevezzük. (Lippman)
- Általában ezt mondjuk: krokodilkönnyeket sír. Pedig a gyíknak is vannak könnyei! (Emanuel Berl)
- A követ felhajíthatjuk a levegőbe, de attól még nem nő-nek szárnyai. (Hebbel)
- Kevés ember gondolkodik gyakrabban, mint évente három-szor-négy-szer. En azért lettem híres, mert hetenként kétszer gondolkodom. (Shaw)
- A megvetéstől csak azok félnék, akik rászolgáltak. (La Rochefoucauld)
- A kudarc csak azt törheti össze, aki engedte, hogy a siker becsapja. (Seneca)

**Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben**

Pákh Albert

Rozsnyón született 1823-ban. Meghalt Pesten 1867-ben. Lapszerkesztő és humorista volt. Iskoláit Rozsnyón, Miskolcon, Iglón, Lőcsén, Sopronban és Debrecenben végezte. Sopronban ismerte meg az ott katonáskodó Petőfit. Vele mély barátságot kötött. Az 1843-44. télen nyomorgó költőt anyagilag is támogatta. Debrecenből Kaján Ábel írói álnévén küldte humoros írásait a pesti Eletképekbe. E tárcák tették nevét országosan ismertté.

1844-ben Pestre költözött. Egy ideig ügyvédi irodában dolgozott. Az ügyvédi vizsgát letette. Csengery Antal hívására, havi 40 pengőforintért, a Pesti Hirlephoz ment újonász-tárcáíróként. Ettől kezdve csak az irodalomnak élt. Petőfivel szoros barátságba került és 1846-ban vele lakott. Ő is tagja lett a fiatal írók, Tizek Társaságának.

1847-ben munkaejét súlyos betegség törte meg. Egy Bécs melletti gyógyintézetben kezelték és csak 1851-ben térhetett haza. A szabadságharcban ezért nem vett részt. (A rozsnyói lelkiész apa viszont forradalmi magatartása miatt várfogságot szenvedett.) A Nemzeti Kaszinó könyvtárosa lett, miközben 1851-55-ig az Újabbkori Ismeretek Társ., 1853-ban Gyulai Pállal a Szépirodalmi Lapokat szerkesztette.

Jókai ötletére megalapította a Vasárnapi Újságot, amelyet tizenkét éven át irányított. E lapnak jelentésköny szerepe volt az irodalmi élet fejlődése és az olvasóközönség gyarapítása terén. Melléklapjában a Politikai Újdonságok-ban időszéri politikai ismereteket szerkesztett (1863-ban a Magyar Ember Könyvtára c. sorozat kötetét szerkesztette. Egyidejűleg Greguss Ágosttal a Magyar Sajtó c. folyóirat szerkesztését is elvállalta.)

A Vasárnapi Újságnak mindjárt az első évben hétezer előfizetői táborát gyűjtötte. A lapnak költeményeket Arany J. és Tompa M. is adott. Jókai Mór pedig novellákat. Pákh, maga keveset írt a heti lapba. Annál többet javított a cikke stílusán. Elméssége rendkívül közkedveltette. „Szerkesztői üzeneteit”. Ezekből majdhogy önálló irodalmi műfajt alakított. Egyéb szerkesztői tréfái is közszájon forogtak. Csupán és mindig telibe találó élcelődéseinek jókat derültek az olvasók. (A lap 78 évfolyamot ért meg.)

Nyugodt tekintetű kékeszemei, szelídséget sugároztak, ajkának örökké gúnyos árnyalatú mosolya pedig valamiféle finom gonoszkodást sejtetett. Nagy munkabíró képességgel rendelkezett, noha betegségeiből soha nem épült fel teljesen. Többnyire betegágyában dolgozott. Hátha mégis felkelt, a szeretett főváros érdekességeit, új intézményeit látogatta. Az Állatkertben Deák Ferenc társaságában szívesen megfordult.

Egyszerű, puritán ember volt, aki magatartásával, fordulatokban gazdag, szellemes írásával, a hamis pártoszt és az üres frázisokat üldözte. Jó kedélyét csak utolsó napjainak szenvedéséi vették el. Siremlékére olvasói gyűjtést indítottak. Mellé szobrárt Izsó Miklós készítette. Sirkövére az őt megillető epigrammát vésték.

1864-ben az MTA levelező-tagja lett. 1865-ben a Kisfaludy Társaság tagjai közé választotta. Néhány írását francia nyelven is kiadták. Humoros életképei és rajzai az 1840-es évek egyik legnépszerűbb írójává avatták.

A Pákh Albert utca a Tócskertet északkeleti csücskén van.

Dr. Bornyi József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA

Télen előforduló ételmérgezés

A köztudatban úgy él, hogy csak nyáron van lehetőség arra, hogy például a kellekkel le nem hűtött fagylaltmasszában, a gondatlanul elkészített krémekben, vagy helytelenül tárolt élelmiszerekben a kórokozók pár óra alatt olyan mértékben elszaporodjanak, hogy fogyasztásuk betegséget okozon. Télen azonban a közvélemény figyelmét újból az ételmérgezésre kell fordítanunk. Közismert, hogy késő ősztől kora tavaszig nagyon sok helyen vágnak disznót és fogyasztják ünnepélyes hangulatban az elkészült jó fatalakat. Ezt az örömet járja meg sajnos igen gyakran a házilag helytelenül készített disznósajt fogyasztása.

Kövessük nyomon, hol követhetők el — ennek a közkezdett étel készítésénél — azok a hibák, melyek sok esetben súlyos megbetegedéshez vezetnek.

A disznósajt elkészítése olyan munkafolyamatokból áll, melynek során tudatlanságból vagy figyelmetlenségből kedvező feltételeket teremthetünk a kórokozó baktériumok megtapadására és elszaporodására.

Ismeretes, hogy a disznósajt a disznó fejéből, nyelvéből, vesejéből, szalonnás bőréből készül. Ezeket hosszasan és alaposan megfőzik. Ilyenkor a nyers húsban megtalálható minden fertőző kórokozót elpusztul. A megfőzött részeket hűs-vágódeszkán felvágják hosszú, vékony darabokra, edényben összekeverik, fű-

szerezik. Innen töltik be az előzőleg mosott, és kifordított gyomorba vagy vastagbél végébe. Ezeknél az utóbbi munkafolyamatoknál követik el legtöbbször a hibát. Az edényt vagy a hűs-vágódeszkát nem mossák le alaposan forró vízzel, kefével, nem megfelelően öblítik át tiszta folyó vízzel. Így rajta maradnak az élő (salmonella) baktériumok, melyek előzőleg a nyers húsból rátapadnak, és visszakerülhetnek újra, a már kifőtt húsbá.

A disznósajthoz felhasználandó hústörméket nem főzik meg jól. A töltést tisztátalan vagy sebes kézzel végzik, így fertőződik a hús a kézen, a gennyesebben gyakran megtalálható baktériumokkal.

Köhögéssel, tüsszentséssel is bekerülhet az orrgaratban elősködő kórokozó (staphylococcus). Ez a baktérium azért veszélyes, mert olyan mérgeanyagokat (toxint) termel, amely szintén súlyos tüneteket okozhat.

Hiba lehet még, ha a megtöltött gyomrot vagy beltet nem abálják kellő ideig, így a sajt belsejében tovább élnek a baktériumok. (Altlában az a helyes, ha annyi óráig főzzük, ahány kiló a sajt.)

Fügyünk arra is, hogy a füstölésnél ne érje meleg, csak a füst a sajtot, mert különben a sajt belsejében szaporodni kezdenek a baktériumok.

A kész sajtot még hideg helyen, hűtőszekrényben sem

szabad hosszabb ideig tárolni, hanem mielőbb el kell fogyasztani. Jó tudni, hogy a füstölés nem védi meg a disznósajtot a „romlásától”, a fertőzés lehetőségétől.

A disznósajt által okozott ételmérgezés az enyhe, pár napon belül gyógyuló rosszulléttől, a heves tünetekkel járó, kórházi kezelést igénylő, sokszor hetekig tartó munkaképtelenséget okozó — szerencsére ritkán végzetes — megbetegedésig, különböző súlyosságú ártalom formájában jelentkezik. A tünetek a fogyasztást követő pár órán belül hányinger, hányás, hasi fájdalmak, hasmenés, sokszor magas láz kíséretében lépnek fel, gyermekeknél különösen súlyos mértékben. Mivel az ételmérgezés a sajt készítése vagy tárolása közben történő szennyeződés, fertőződés szolgálatja, megelőzéséért az alábbiakat tanácsoljuk:

Csak egészséges állatból egészséges és bőrszerűsében, bőrgennyesezésben, influenzás megbetegedésben nem szenvedő ember készítsen disznósajtot.

Fontos a sajt készítéséhez szükséges anyagok gondos megtisztogatása, alapozás, megfőzése, majd a kész sajt újból való főzése. Ez annyi óráig tartson, ahány kiló a sajt.

Az elkészült, megfűstölt, vagy füstötlen sajtot szelvényekre, hűvös helyen kell tartani.

A megszegett sajtot hűtve kell tárolni, s pár napon belül el kell fogyasztani!

Kertbarátok

Ültessünk gyümölcsfát!

Az ültetés klasszikus idejének sokan az őszt tartják, noha a tavasszal földbe kerülő növények is sikeresen fejlődhetnek, ha gondoskodunk a jó minőségű csemetéről, az alapos talaj-előkészítésről.

Trágyával, komposzttal

Mielőtt megvásárolnánk a csemetéket, ajánlatos a gödröket elkészíteni. A nagyobb gödör nem fölösleges többletmunka, mert a növények fejlődésük előrehaladtában tápanyagfelszívó hajtásgyökereiket ebbe a lazább talajba eresztik. A gödrök kiásásakor a talaj felső rétegét az egyik oldalra, a mélyebből kiemelt talajréteget a másik oldalra tegyük. A gödör mérete legalább egy méter átmérőjű és egy méter mély legyen. Az ásás során előkerülő nagyobb kőveket, elbontatlan gyökérdarabokat tegyük félre, hogy ne kerüljenek vissza a talajba. A gödör széleiről fólhalmozott talajhalmokat keverjük össze érett istállótrágyával, vagy érett kerti komposzttal.

Egy-egy kupachoz 3-5 kilogrammnyi szerves anyagot célszerű hozzákeverni. A gödörbe előbb az ásás kezdetén kiemelt talajrétegből készített földkeveréket, majd az alsóbb szintből kiásott réteg szerves anyagokkal dúszított keveréket töltjük vissza. A visszatemetett gödörben a talajnak lesz még ideje az ültetésig ülepedni. Ültetéskor pedig már csak akkora talajt kell ismét kiásunk, hogy a csemete gyökérzeté visszatűrődés nélkül kényelmesen beleférjen.

Talajfertőtlenítővel, tápanyagtablettával

Az ültetés nem nehéz munka, de érdemes másodmagunkkal nekilátnunk. A

telepítés előtt a csemeték gyökérzetét ajánlatos agyagpéccel mártani, hogy a gyökerek minél kevésbé száradjanak ki.

A megmetszett gyökérzetet a már említett agyagföldtészben kell reszesíteniük. Egy vödörbe egy-két kilogrammnyi agyagot, vagy kötetlenebb talajt vízzel keverjük el, amíg pépes nem lesz, majd adagoljunk hozzá talajfertőtlenítőt szert (Basudin 5 G. vagy Basamid nevű granulátumot), néhány grammnyi Mielőtt a csemetét a gödörbe helyezzük, a gyökérzet alá egy-két Fertilin nevű tápanyagtablettát is tehetünk, amelyek csak

évek során bomlanak el, és a lassan feloldódó tápanyagokat fokozatosan adják át a gyökérzetnek.

A telepítés közben egyikünk fogja a csemetét, segítőtársa pedig óvatosan töltse vissza a morzsálékos talajt. A talajkeverék visszatöltésekor óvatosan mozgassuk, rázogassuk a csemetét, hogy a gyökerek közé is kerüljön talaj. A csemetét mindig tartjuk függőlegesen, s néha talppunkkal taposunk meg a visszatöltött földkeveréket. Befejtésül alaposan öntözzük be a csemetéket 10-15 liter vízzel, és kupacoljuk föl a törzsüket. Csak akkor szúrjunk karót melléjük, ha széljárta helyre ültettünk. Ne lássunk hozzá az ültetéshez, ha a hőmérséklet nulla fok alá csökken.

Bászó Csongor

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

TAVASZI FESZTIVÁL

Harmadszor rendezik meg a budapesti tavaszi fesztivált. Az idegeneknek ez alkalommal is előadásokkal, kiállításokkal, hangversenyekkel mutatja be szemleim arcát a főváros. A rendezvényorozathoz a Magyar Posta bélyeggel csatlakozik. A márc. 18-án megjelenő két forint névértékű címlet Szász Endre festőművész Utazás '80 című porcelánra égetett képét ábrázolja, amely a budapesti Hilton Szálloda

KALEIDOSZKÓP

Véletlenszerűen elhelyezkedő üvegdarabok tarka képet varázsolnak a néző elé. A mesterséges varázslatnál színesebb, sokrétűbb az élet és a mindennapjainkról beszámoló bélyegek. Az ENSZ postája a tengerbiztonsága érdekében jelentkezik hat bélyeggel. Gondosan, egységes elvek szerint kell eljárni többek között a hajók építése során, a tűz- és életvédelmi, valamint az áruszállítási előírásokban, a jelzések használatában, a rádió és irányítóberendezések kialakításában. A jelképes ábrájú bélyegek közül kettő-kettő dollár,

előcsarnokát díszíti. A 4x2,3 m méretű porcelán faliképet Hollóházan készült.

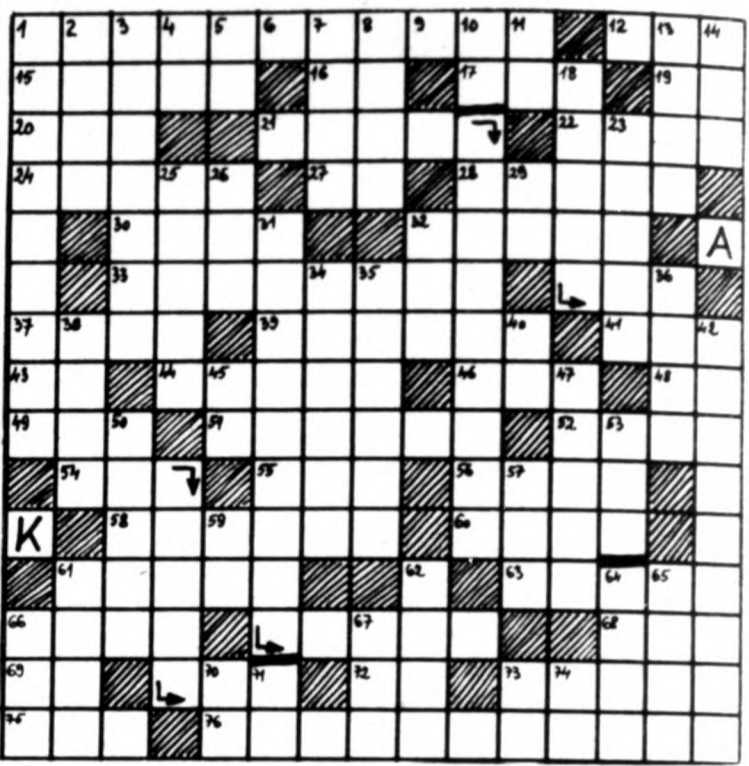
A bélyeget a budapesti Állami Nyomda állítja elő 3 színben, ofszteljárással 2 935 300 fogazott és 5700 vágott példányban.

Itt említjük meg, hogy a korábban márciusra jelzett Szentgotthárdot köszöntő bélyeg megjelenése májusra marad, amikor majd a város évfordulójához kapcsolódó ünnepség fényét emeli.

svájci frank, illetve osztrák schilling névértékre szól. A Brit Sarki Terület hatértékű sorozaton a tíz éve kötött fokaegyzményre emlékeztet, amely megszabta a vadászható állatok számát. Ennek köszönhető, hogy fókák még léteznek e területen. A 13 pennys címleten látható, 4000 kilós súlyt is elérő elefánt fókák teljes védelmet élveznek. Három címmel egészítette ki a svájci posta az állatövet jelképező forgalmi sorozatot. A 2 frankos értékűden az Aletsch-gleccser jégáradatát mutatják be. A Va-

KERESZTREJTVÉNY

A régi Debrecen érdekességei

Vízszintes: 1. A régi város három faluból jött létre. A keres film címe. 9. Lambda volt ez a település. 12. Kung-taungatás. 15. Finom nedűt. 16. Elba középső része. 17. Mosogatópor. 19. Kiejtett mássalhangzó. 20. Hónap rövidítése. 21. Az első „debreceni csatában” (1316) győztes fődősúr, akit 1321-ben nádorrá neveztek ki. 22. Névvel kezdődő város neve. 23. Névvel kezdődő város neve. 24. Régi mérőszám. 27. Bárium. 28. Lábbelik. 30. Zavart Róza! 32. Fogkrémárka. 33. A város régi neve, mely bolgár-török és debreceni ez jelentette: „éljen, mozogjon!” 37. Jeges folyó teszi. 39. Nem fonákját! 41. Zavaros tagadás. 43. Török autójel. 44. ...menyecske. 46. Német, olasz, francia autójel. 48. Menet része! 49. Spanyol, olasz, román autójel. 51. Lásd a függ. 25-öt. 52. A másik. 54. Gazdag földesúr, ő vásárolta 1289-ben a vizsz. 1. alatt álló területet. 55. Gitárresz! 56. Nyakbavalója. 58. Az MN tagja. 60. Szundító. 61. A személy, aki bántalmaz. 63. Szobát kibérel. 66. ...és Pan. 68. Bioritmus része. 69. Azonos magánhangzók. 72. E pár! 73. Van ilyen ...grafika, -gramm is. 72. Azonos mássalhangzók. 76. A XV-XVI. században ez volt Debrecen (folyt. függ. 42. alatt).

Függőleges: 1. Napóleon... 2. Finom nedű. 3. Lovaglásra való épület. 4. Rangjelző rövidítés. 5. Lottó része. 6.

Gamma. 7. ...itisz (visszhangyulladás, FLEB). 8. Síma pályaudvar környékén. 10. Csehszlovák rendőrautó-tyaugatás. 15. Finom nedűt. 16. Elba középső része. 17. Mosogatópor. 19. Kiejtett mássalhangzó. 20. Hónap rövidítése. 21. Az első „debreceni csatában” (1316) győztes fődősúr, akit 1321-ben nádorrá neveztek ki. 22. Névvel kezdődő város neve. 23. Névvel kezdődő város neve. 24. Régi mérőszám. 27. Bárium. 28. Lábbelik. 30. Zavart Róza! 32. Fogkrémárka. 33. A város régi neve, mely bolgár-török és debreceni ez jelentette: „éljen, mozogjon!” 37. Jeges folyó teszi. 39. Nem fonákját! 41. Zavaros tagadás. 43. Török autójel. 44. ...menyecske. 46. Német, olasz, francia autójel. 48. Menet része! 49. Spanyol, olasz, román autójel. 51. Lásd a függ. 25-öt. 52. A másik. 54. Gazdag földesúr, ő vásárolta 1289-ben a vizsz. 1. alatt álló területet. 55. Gitárresz! 56. Nyakbavalója. 58. Az MN tagja. 60. Szundító. 61. A személy, aki bántalmaz. 63. Szobát kibérel. 66. ...és Pan. 68. Bioritmus része. 69. Azonos magánhangzók. 72. E pár! 73. Van ilyen ...grafika, -gramm is. 72. Azonos mássalhangzók. 76. A XV-XVI. században ez volt Debrecen (folyt. függ. 42. alatt).

Beküldendő a vizsz. 1., 21., 33., 54., 76. függ. 42., 18., 25., vizsz. 51., függ. 47. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: március 15.

Kozma András

amely kínai költők dalait vetíti elé.

A Távolság álmai helyett a valóságot tükrözi Kanada 32 cent értékű bélyege. Az ábra pontokból kirajzolódó juharlevél, ami eddig 30 cent névértékű bélyegen szerepelt. A díjszabást viszont február 15-től felemelték, ezért kell a magasabb címlet.

Tavaszi

Tavaszi r...
gedhetetlen...
az évben is...
rövid kabát...
nyolcados...
a háromnegy...
kabát. A k...
keverednek...
sal. A kelle...
menyekkel...
megszokott...
Anyagukban...
szövevek. a...
múszál keve...
tweed szöve...
kártozt szöve...
tebbek.

Színeiben...
pasztell ár...
lik egymást...
vatos szür...
mellé felső...
zöld, a pom...
rizsi kék, a...
fűtszürke...
az örök

A t

Tekianak...
nagyapája...
a titkok titk...
ezekről mesé...
készített hoz...
akadt éppen...
za, segített a...
pirgált a föld...
— Gyere g...
ölemben, most...
van! — kiad...
Tekianak...
A kislány...
rette magát...
lyezkedett n...
aki máris eg...
lotját rajzolt...
így kezdte a

— Réges-ré...
tában élt egy...
csak egyetlen...
Elhalmozta ő...
kokkal, de a...
mar megunt...
asztán naphos...
Mígnem egy...
édesapjához:

— Tudja...
apám, olyan...
játsszani, amit...
rek sem játsz...
A királyt sem...
semmi sem...
Ezért magához...
tanácsosait...
vaslatára meg...
doboltatta:

— Jöjjön el...
él, aki megtar...
valamilyen ed...
lott, sosem lá...
tékra. Olyan...
még a nap is...
annak kerek...
markát!

Híre ment a...
marosan eljut...
faluba is, am...
lén egy szalm...
lakott a kis T...
édesanyjával.

Azzal nagy...
törölte cipőjé...
palotát, és he...
zolta a nyomo...
majd így folyt

— Tamás ar...
dagok ruháit...
napeszt. Egy...
sége okos, le...
volt. A mama...
akkor is csak...
szappanhobos

Tavaszi ruhatárunk

Tavaszi ruhatárunk elengedhetetlen szereplője ebben az évben is a kosztüm és a rövid kabát, a blézer, a hét-nyolcados, a kilenczetes és a harmnegyedes hosszúságú kabát. A klasszikus formák keverednek a sportos stílussal. A kellekkel, a díszítésmenyekkel újulnak meg a megszokott örök kosztümk. Anyagukban a puha gyapjúszövetek, a finom gyapjúmészál keverésű kelmék, a tweed szövetek, valamint a kártolt szövetek a legkedveltebbek.

Színekben a sötét és a pasztell árnyalatok kiegészítik egymást. A korábban divatos szürke, drapp, bézs mellé felsorakozik a fenyőzöld, a pompei vörös, a párizsi kék, a siena barna, a fustszürke, a püspöklila és az örök fekete. A pasztell

színek a püderrozsaszín, a világoskék, a halvány orvona, a sásköld és a tejkaramel árnyalataival bővülnek. A klasszikus angol kosztüm az elegáns stílus jegyeit viseli. Egyenes szoknyával, mély hólkokkal, rakásokkal bővített változatai klasszikus mintázatú — pepita, Eszterházi-kockás, csíkos vagy egy színű anyagokból készülnek. Sokszor egészíti ki nadrág a kosztümöt. Amely igen praktikus lehet, ha színben, mintában harmonizáló anyagból tervezett, mint például a szoknya és a kabát.

A tavaszi kosztümk, nadrágkosztümk sportos példányai vízparti és szárazföldi sportokhoz, kirándulásokhoz, túrákhoz valók. Anyagaik ezért rugalmas kordbársony, pamut, impregnált vászon és ezek kombinációi.

Kényelmes, bő szabásvonalak, lezser fazonok érvényesülnek, sok tűzéssel, cipzárral, zsebbel. Overallok, mellények, nadrágok, nadrágszoknyák, dzsekik a legdivatosabb darabjai a stílusnak. A városi viselet sportos és klasszikus stílusú modelljei mellett az 1983-as tavaszra is ajánlják a divat tervezői a Chanel-kosztümöt, a szegézzel, Chanel-szalaggal, színes, fényes díszítésmenyekkel alkalmivá varázsolt kétrészes viseletet.

Az ünnepekre, alkalmakra ajánlott kosztümk, kétrészes keleti hatású anyagokból, keleti stílusban készülnék. Pompás, mély színek, arany, ezüst csillogással, díszgombokkal, kitűzőkkel, ékszerekkel díszítve.

A kosztümkökhöz angolos ingblúzok, csipkés, fodros, fémszálas felsőrészek illelnek. De nem a hagyományos összeállításban — mert a klasszikus kosztümket,

nadrágos, nadrágszoknyás együtteseket viseljük az idén franciás, romantikus stílusú blúzokkal.

Képeinken a Magyar Divat Intézet modelljei szerepelnek.

1. Chanel-kosztüm, nadrággal. Sötétzöld, kék és bordó széles csíkoszús vékony gyapjúanyagból.
2. A klasszikus városi kosztüm zakója aprómintás barna-bézs, a szoknyája sötétbarna színű.
3. Klasszikus stílusú angolos sportkosztüm. Kabátja barna-bézs-fekete nagy-kockás könnyű szövetből készült, rakott szoknyánadrágja a kabát színeit ismétli aprókockás változatban. Díszítése fekete bársony.
4. Nyers-fehér flausz kabát, a keskeny világosdrapp borpaspól a formák kihangsúlyozására szolgál.

Nagyon sok szülőnek jelent komoly gondot, hogy tás? A gyermek tányérjára gyermeke nem eszi meg az eleje tett ételt, válogat. A túlzott aggodalommal, szinte kétségbeesve erőlteti, hogy többet egyen. A gyermek gyorsan felismeri a helyzetet, hogy az ő étkezése körül forog a világ, körül táncolják, kínálják, tömik belé az ételt, s ezután az evés ellenében különböző kedvezményeket csikar ki szüleitől.

Ha a szülő fűt-fát ígér gyermekének, hogy még egy falatot egyen, akkor szinte arra készíti, hogy valóságos zsarolja majd szüleit az evéssel. Ezáltal jellemhibák is kialakulhatnak, önzővé, követelőzővé, akarnokká válhat a gyermek.

A személyiségtorzulás a gyermeknél abban nyilvánul meg, hogy szinte követeli minden igénye teljesítését. Még akkor is, ha túlnó a család anyagi lehetőségeinek határára. Ellenkező esetben elégedetlen, morogva, „megbűnteti” a szüleit azzal, hogy nem közlékeny, elzárkózik a családi beszélgetések elől.

Született rossz evő gyermek nincs. Mindössze annyi különbség van a gyermekek között, hogy az egyik nagyobb, a másik pedig mérsékelt evővel születik. Az egyik gyermek alkatánál fogva kövebb, a másik sovánnyabb. Az egyik gyermek szervezetének több táplálékra van szüksége a zavartalan testi fejlődéshez, a másiknak kevesebbre.

Ezeknek a tényeknek a figyelemmel kívül hagyásával követi el a szülő a hibát. A gyermeket természetes ösztöne arra készíti, hogy dolgojon az erőszakkal szemben, és csak azért sem eszi meg az ételt, ha a gyermek etetik, akkor elkezdi öklendezni, fúdogolni, hányni, oltásra kitűnő a csapból folyó víz!

Mi hát a helyes magatartás? A gyermek tányérjára (vagy ennél kevesebbet) tessék megenni, és bízzuk rá, hogy mennyit fogyaszt el belőle. Ha azonban ezt a mennyiséget nem eszi meg, ne csináljunk belőle nagy ügyet, nyugodtan vegyük el előle a táblát az ételt, s ezután az evés ellenében különböző kedvezményeket csikar ki szüleitől.

Ha a szülő fűt-fát ígér gyermekének, hogy még egy falatot egyen, akkor szinte arra készíti, hogy valóságos zsarolja majd szüleit az evéssel. Ezáltal jellemhibák is kialakulhatnak, önzővé, követelőzővé, akarnokká válhat a gyermek.

A személyiségtorzulás a gyermeknél abban nyilvánul meg, hogy szinte követeli minden igénye teljesítését. Még akkor is, ha túlnó a család anyagi lehetőségeinek határára. Ellenkező esetben elégedetlen, morogva, „megbűnteti” a szüleit azzal, hogy nem közlékeny, elzárkózik a családi beszélgetések elől.

Született rossz evő gyermek nincs. Mindössze annyi különbség van a gyermekek között, hogy az egyik nagyobb, a másik pedig mérsékelt evővel születik. Az egyik gyermek alkatánál fogva kövebb, a másik sovánnyabb. Az egyik gyermek szervezetének több táplálékra van szüksége a zavartalan testi fejlődéshez, a másiknak kevesebbre.

Ezeknek a tényeknek a figyelemmel kívül hagyásával követi el a szülő a hibát. A gyermeket természetes ösztöne arra készíti, hogy dolgojon az erőszakkal szemben, és csak azért sem eszi meg az ételt, ha a gyermek etetik, akkor elkezdi öklendezni, fúdogolni, hányni, oltásra kitűnő a csapból folyó víz!

A titkok titka

Tekianak olyan bölcs nagypapája volt, aki ismerte a titkok titkát is. Miközben ezekről mesélgetett, rajzokat készített hozzájuk. Ha nem akadt éppen toll vagy ceruza, segítette a botja, azzal kapirgált a földre.

— Gyere gyöngyöm, ide az ölembé, most mesélő kedvem van! — kiáltotta nagypapó Tekliának.

szennye ruhákat, a házikó elé, a szél, mint valami láthatatlan varázsló ott forgott körülötte. Tamás csak arra lett figyelmes, hogy felszáll a ház tetejére, s lesodor egy szalmaszálat, odaröppent a habos vízhez és belefúj, mire abból tűndöklő szappanbuborékok szálltak a levegőbe. A nap mikor meglátta, nyomban szírványosra varázsolta valamennyit.

azért mit tehetett mást, beelőtte a fiú a szappanhabos üveget, belemártotta a szalmaszálat, és fújni kezdte a buborékokat. A hercegkisasszonyka önfelédten, nevetgéve kapkodott utánuk. — En is hadd fújjak — kérlette Tamást, aki elővett egy tiszta szalmaszálat, és odanyújtotta az üveget is. A hercegi gyermek pedig éppen olyan buborékokat varázsol, mint Tamás.

A kislány nem sokáig kéréte magát. Gyorsan elhelyezkedett nagypapó térdén, aki máris egy hétértornyú palotát rajzolt a földre, majd így kezdte a mesét:

— Nézzé csak, édesanyám, milyen játékok mutat a szél, de gyönyörűségesek ezek a buborékok!

Kint a szabadban aztán elővette a fiú a szappanhabos üveget, belemártotta a szalmaszálat, és fújni kezdte a buborékokat. A hercegkisasszonyka önfelédten, nevetgéve kapkodott utánuk. — En is hadd fújjak — kérlette Tamást, aki elővett egy tiszta szalmaszálat, és odanyújtotta az üveget is. A hercegi gyermek pedig éppen olyan buborékokat varázsol, mint Tamás.

— Réges-régen egy palotában élt egy király, akinek csak egyetlen kislánya volt. Elhalmozta őt drága játékokkal, de a kis hercegnő hamar meguntá mindegyiket, aztán naphosszat siránkozott. Mignem egy nap így szólt édesapjához:

— Valóban — tűndött az asszony, de csak egy pillanatra tekintett fel munkájából. Nem így Tamás. Szaladt a kisbögöréért, és telemerte szappanos vízzel. Aztán a kezébe hullt szalmaszállal fújni kezdte a buborékokat, egyre-másra.

— Jaj, be gyönyörű! Látéka, édesapám, még a nap is játszik velem, szírványt lehel rá! Ezt a játékot sosem unom meg.

— Tudja meg, fenséges apám, olyan játékot akarok játszani, amit eddig egy gyerek sem játszott.

— Megvan a hercegnő játéka! — Ezt nem lehet megenni! Ha elpukkan az egyik, újat varázsolhatok! Holnap indulok a királyhoz. Tegyen édesanyám egy kis elemősiát a tarisznyámba, a többi bizza rám.

— Hát te mit keresel itt, mezítlábás gyerek? — kérdezte az ór.

A király törte a fejét, semmi sem jutott eszébe. Ezért magához kéréte udvari tanácsosait, akiknek javaslatára még aznap világgá doboltatta:

— Elhozta a játékot a hercegnőnek — válaszolt.

— Ha-ha-ha — nevetett az ór —, mit találtál ki, te kis koldus, hiszen ez ideig már a tengeri hergentyű billentyűjét is elcipelték a kis hercegnőnek, de az csak rázta a fejét, s azt mondta, egyik sem kell, vigyék a pokolba!

— Jöjjön el bárki, bárhol él, aki megtanítja gyermekét valamilyen eddig sosem hallott, sosem látott bűvös játékra. Olyan legyen az, hogy még a nap is megcsodálja. S annak kerek 100 arany úti markát!

Hajnaltól fel is kelt a fiúcska. Vállán a tarisznyával, köténye zsebében a szappanos vízzel telt kis üveggel és néhány szalmaszállal újtárai indult. Fürgén szedte a lábait, így még aznap délből odaérkezett a palotához.

— Ilyenben éltek azután de nemcsak ők, hanem minden szegény a faluban, mert a 100 aranyból jutott azoknak is.

Hire ment a dolognak. Hamarosan eljutott abba a kis faluba is, amelynek legszélén egy szalmatetős viskóban lakott a kis Tamás, özvegy édesanyjával.

— Elhozta a játékot a hercegnőnek — válaszolt.

— Hát te mit keresel itt, mezítlábás gyerek? — kérdezte az ór.

Azzal nagypapó gyorsan eltörölte cipőjével a hétértornyú palotát, és helyébe odarajzolta a nyomorúságos viskót, majd így folytatta:

— Elhozta a játékot a hercegnőnek — válaszolt.

— Hát te mit keresel itt, mezítlábás gyerek? — kérdezte az ór.

— Tamás anyukája a gazdagok ruháit mosta hajnaltól napestig. Egyetlen reményessége okos, leleményes kislánya volt. A mama, mint mindig, akkor is csak gyúrta a szappanhabos vízben a

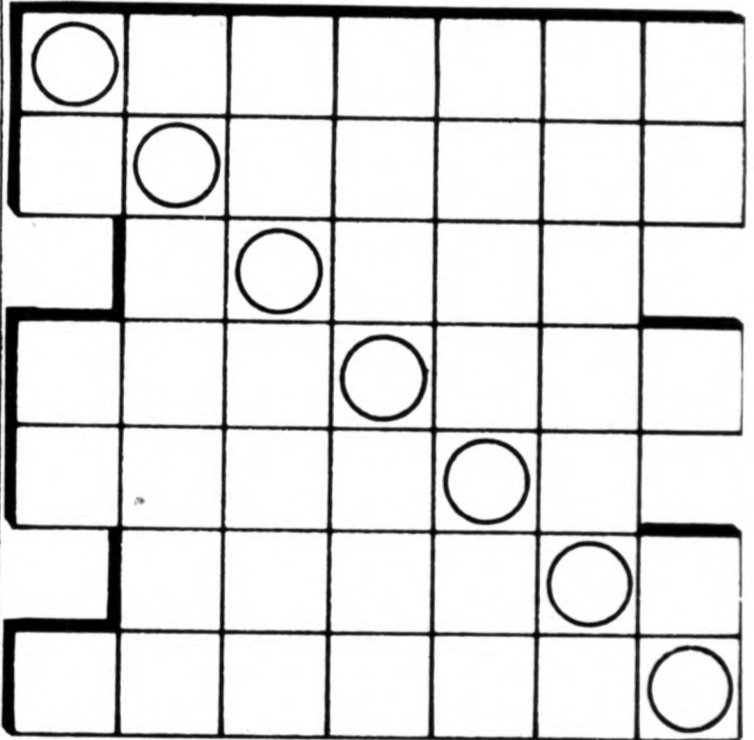
— En olyan játékot hoztam, amellyel gyerek még nem játszott, hiszen nekem is a szél mutatta meg.

— Akkor most már ez sem titok — nevetett nagypapó, és tréfásan jókora barackot fricskázott a kislány fejébűrára.

KUKORICÁS RECEPTEK

PARADICSOMOS KUKORICA

Hozzávalók 4 személynek: 40 dekagramm darált hús, 2 evőkanál olaj, 10 dekagramm hagyma, 15 dekagramm rizs, negyed kilogramm dobozos kukorica, 3 deciliter húsleves (leveskockából), 1,5 deciliter tejszín, negyed kilogramm paradicsom, só, bors, paprika.

A darált húst forró olajban ropogósra sütjük. Hozzáadjuk a hagymadarabokat, s rizst, és üvegesre pároljuk. A paradicsomot és a húsleves hozzáöntjük, és fedő alatt negyed órát pároljuk. Majd hozzáöntjük a tejszínt, és a lecsöpögtetett kukoricát is hozzákeverjük.

Irjátok be az alább felsorolt neveket az ábra vízszintes soraiba úgy, hogy a körökkel megjelölt átlóba kerülő betűk felülről lefelé olvasva egy szovjet űrhajós nevét adják eredményül:

PARADICSOMLEVES KUKORICÁVAL

Hozzávalók 4 személynek: 20 dekagramm császárszalonna, 10 dekagramm hagyma, fél kilogramm paradicsom, fél liter tej, 25-30 dekagramm kukorica (dobozos), 1 csipet só és cukor, 2 kávéskanál húsleves (leveskockából), bors.

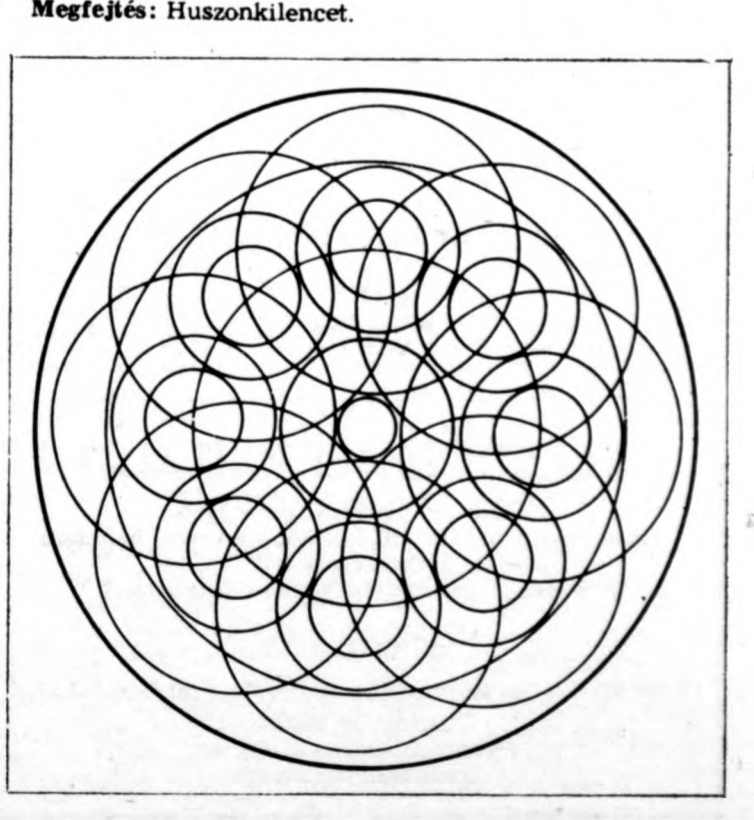
ADORJÁN, GABRIEL, IGNÁC, KAROLIN, KATALIN, KLÁRA, SALAMON.

Megfejtés: GAGARIN.

Mondjátok meg, hány kört találtok ebben az ábrában? Megfejtés: Huszonkilencet.

KUKORICALEPÉNY

Hozzávalók: 4 evőkanál kukoricaliszt, 2 evőkanál búzaliszt, 3 tojás, kis csomag túró, só, kis doboz szemes kukorica.

A lisztet (kukorica- és búzalisztet) a tojásokkal, túróval és sóval összekeverjük. 20 percig pihenni hagyjuk, közben a kukoricaszemeteket lecsöpögtetjük, és a tésztahoz keverjük. Kis lepényeket formázunk belőle, és egymás után olajban kisütjük.

Molnár Andrea

LAKÁS

Elszerem vagy eladom 7b négyzetméteres, 1. emeleti, garázsos, társasházi lakásom 11. emeletig 2 szobás lakásra vagy családi házra Debrecenben. Érdeklődni 17 órától: 14-319-es telefonon.

Poroszlai úti, háromszobás, hallos, garázsos örökklakásom sürgősen eladó 1984. januári beköltözéssel. 900 ezer kp. + 80 ezer OTP. „Kiemelt övezet” jellegű a kiadéba.

Elszerem Gyöngyös központjában lévő 2 szobás, önkormányzatos, 1. emeleti, erkélyes, központi fűtéses, főbérleti lakásom debreceni hasonlóra. Mánn Károly, Gyöngyös, Merges u. 5. I. 3.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

APRÓHIRDETÉSEK

3 szobás, étkézős, parkettás, OTP-s lakás eladó. Érdeklődni a 25-804-en vagy szombat, vasárnap egész nap: Debrecen, Gyergyó u. 11. IV. 25.

Nagyerdő 3 szobás, földszinti, gázfűtéses, 74 négyzetméteres, OTP-lakás eladó. Telefon: 21-840, 17 óra után.

Elszerem vagy eladom a Booskaikertben 281 négyzögű telken lévő 2 szobás, önkormányzatos, 1. emeleti, erkélyes, központi fűtéses, főbérleti lakásom debreceni hasonlóra. Mánn Károly, Gyöngyös, Merges u. 5. I. 3.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

JÁRMÓ

Különös állapotban, kevés kilométerrel eladó egy db Lada 1200-as gepocs. Lugosi utca 11. Lefkóvíz utcából nyílik.

125/1500 P. Fiat üzemiépésen, rendszám nélkül 10 000 Ft-ért eladó. Józsa, Koszorósbolt.

Vizsgázott, felújított Skoda 1000 MB eladó. Gvadányi u. 16. II. em.

Megvetélt keresek 3011-es Zetort „Hilányosan is” jellegűre a kiadoba

Kiss Ernő utca 5. szám alatt levő családi ház eladó. Cseré nem érdekel.

Havi törlesztéssel keret vennék. „Keréskedés” jellegűre a kiadoba.

Pacson, a Panoramá utchoz 200 m-re 600 négyzögű bekerített telken eladó. Víz, villany van. Hecceg u. 9.

Jószág, főtér 2 + 2-es, 95 százalékos kézségű, emeletes ikerházzal eladom vagy elcserelem tanácsira vagy szövetkezetre. Értékülönözötet kérek Koszorósbolt, Vargák

Eladó Martinkán 286 négyzögű szülő, hétvégi vikendtelek, bekerített buszhoz 400 m. az iskolával szemben. Érdeklődni: Debrecen, Hajdú János u. 4. II. emelet 21. ajtó.

Hajdúnánás, a fűrdőhöz 10 percre 114 négyzögű saját ingatlanon lévő 78 négyzetméteres nyaraló, 6000 Ft/négyzetméter + tetőterbe 4 db szoba beépítve eladó. Érdeklődni: Répási Utca, 1052 Miskolc, Katowice u. 4. III. 2. Telefon: 1-327.

470 négyzögű kert közepülettel a Golyó u. 30. sz. alatt eladó. Érdeklődni: Sámsoni út 70.

600 négyzögű cseri szülő eladó vagy debreceni kerre cserélhető. „Értékülönözötet nélkül” jellegűre a kiadoba.

157 négyzögű telek beköltözhető két lakással eladó. Érdeklődni szombaton és vasárnap: Pázsit u. 9/A.

Kiss Áron u. 19. sz. családi ház 154 négyzögű telekkel eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap 9-13 óráig a helyszínen.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

Eladó az Újkerthben 1 + 2-es, étkézős, nagy pinceszobával, 62 négyzetméteres, 1. emeleti OTP-lakás azonnal beköltözhető. Érdeklődni szombaton a IV. emelet 28-ban 18 és 20 óra között, Szabó István alibgy. tér 8. sz.

BÚTOR

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János utca 13. Telefon: 20-019.

Székrenysók, heverők, egyéb bútorok vétele és eladása. Pásti u. 8.

Biedermeyer szalon-garnitúra igényesnek eladó. Lefkóvíz Vilmos u. 28.

Ft-es apocsibe felújított csibe kapható és elöljegyhető. Fűrészt út 18. Ranczék.

Sonkolytér vízási vagy műlépt cserélek, NB-kaptárak jó karban eladók. Bajcsy-Zs. u. 61.

Telefonüzemeltető készülék, sztereo rádiómagnó, NDK Compost zenegép, autómagnó, akkumulátor eladó. Lefkóvíz u. 22/A. Telefon: 16-803.

Végleges árszétválogatás felajánlás nélkül, nyomtalanul. Speciális arckezelések férfiaknak is. Poroszlai út 15. Telefon: 22-741.

Elektronos háromtávós kis zongora eladó. Érdeklődni: Tanácsköztársaság útja 46. szám I. emelet 5., vasárnap.

RK-02-es rotációs kapa, alig használt eladó. Tas u. 18.

Előzetes árszétválogatás felajánlás nélkül, nyomtalanul. Speciális arckezelések férfiaknak is. Poroszlai út 15. Telefon: 22-741.

Elektronos háromtávós kis zongora eladó. Érdeklődni: Tanácsköztársaság útja 46. szám I. emelet 5., vasárnap.

RK-02-es rotációs kapa, alig használt eladó. Tas u. 18.

Előzetes árszétválogatás felajánlás nélkül, nyomtalanul. Speciális arckezelések férfiaknak is. Poroszlai út 15. Telefon: 22-741.

Elektronos háromtávós kis zongora eladó. Érdeklődni: Tanácsköztársaság útja 46. szám I. emelet 5., vasárnap.

RK-02-es rotációs kapa, alig használt eladó. Tas u. 18.

Előzetes árszétválogatás felajánlás nélkül, nyomtalanul. Speciális arckezelések férfiaknak is. Poroszlai út 15. Telefon: 22-741.

Elektronos háromtávós kis zongora eladó. Érdeklődni: Tanácsköztársaság útja 46. szám I. emelet 5., vasárnap.

RK-02-es rotációs kapa, alig használt eladó. Tas u. 18.

14.30, Nagyerdei Stadion:

DMVSC-MTK-VM

Ma délután 14.30-tól a Nagyerdei Stadionban kerül sor a DMVSC-MTK-VM NB I-es labdarúgó-mérkőzésre. A két csapat őszi találkozója a Hungária körúton 2-2-es döntetlen eredménnyel zárult. Most Debrecenben lesz a mérkőzés, és ha a tabellára pillanunk, egyértelműen járható, ezúttal a DMVSC az esélyes. A debreceniek 17 ponttal a 7. helyen állnak, míg az MTK-VM 13 pontjával a 13. helyet foglalja el. A tavaszi idénynyitón a DMVSC pontot szerzett Tatabányán, az MTK-VM hazai pályán nem bírt a Csepellel (1-3).

Sokszor kezdünk már úgy tudósítani, hogy „serülések tizedelik az együttest”. Ezúttal viszont túlzás nélkül leírhatjuk: Egy teljes védelmet kénytelen nélkülözni a debreceni gárda. (Szűcs István agrárakadémia miatt, Deákvari, Szűcs János, Kiss János korábbi sérülése, Ludánszki és Fodor pedig betegsége miatt hiányzik a csapatból.) A védelem tehát tulajdonképpen adott, hiszen alig maradt egészséges hátvédjátékos a DMVSC-ben.

A Debrecen-MTK párviald történetében többnyire a fővárosi csapat bizonyult jobbnak. A legendás időkben, amikor még a Bocskaival a 26 összecsapásból mindössze hatot sikerült megnyerni a debrecenieknek és pusztán két döntetlenre futotta...

Az MTK-val, illetve Vörös Lobogóval debreceni I. osztályú csapat 1979-ig 15 alkalommal mérkőzött. A jószerivel MTK-győzelmet hozó találkozók közül számunkra a legszebb sikert az 1963. március 24-i találkozó hozta, amikor a Landi - Beck, Gellér, Kovács - Nagykaposi, Somodi - Kertész, Puskás, Zilahy, Molnár, Bodai összeállítású DVSC 3-2-re verte a Sípossal, Sándorral, Kovács Ferenc-

A kapuban így Mező áll majd - mondta Kovács Ferenc vezető edző -, a védelemben pedig Timár, Szigeti és Mohácsi hely biztos. Gondolokom Czíkora és Szabó II. hátvédjének. Utóbbi az ifjúági csapatunkban nyújt hétről hétre jó teljesítményt. A középpályás sorban Sallai, Menyhárt, Tóth a legvalószínűbb variáció, de Czíkora és Seilyem is szóba jöhet. Elöl Farkas, Kerekes, Jankovics trió játéka kerül előtérbe.

A vezetőedző azt is elmondta, hogy nehéz mérkőzés előtt áll a csapat a veszélyhelyzetben levő MTK-VM ellen. A csapat természetesen ilyen tartalékos összetételben is tudása legjavát akarja nyújtani, és remélhetőleg, teljesítményük elég is lesz ahhoz, hogy mindkét pont Debrecenben maradjon.

Hírt kaptunk az MTK-VM együtteséről. Várhatóan a következő összeállításukban kezdik a játékot: Gáspár - Silye, Turner, Törő, Szabados - Sörös, Borsó, Turtóczy - Fodor, Bognár, Boda.

Focimúlt

cel kiálló ellenfelét, ráadásul Budapestben.

A DMVSC 1979 óta ötször találkozott az MTK-VM együttesével. A mérleg már a DMVSC számára pozitív. Két debreceni győzelem és két döntetlen mellett egyszer nyertek a kék-fehérek. Az pedig egy emlékeztető, az a fájó vereség volt, hiszen az akkor NB I-be került DMVSC az első két fordulóban a Vasast és idegenben a Pécsset is legyőzte. Az ekkor következő 3. fordulóban hazai pályán a debreceni közönség győzelmet remélt, de a gyengén játszó DMVSC 2-0-as vereséggel hagyta el a pályát. Érdekességképpen nézzük a három és fél

évvél előtti debreceni csapatot: Lukács - Kiss, Szigeti, Potyók, Halla - Somogyi, Menyhárt, Szigyártó - Timár, Dákay, Jankovics. A rossz emlékü mérkőzésen egyébként Dákay büntetőt hibáztat. Csereként jutott szóhoz Feledi. Végigpásztáztuk a csapatot s elgondolhatjuk, ki hol futballozik ma a játékosok közül.

Annak idején még tartalékajánok mérkőzésre is sor került. Ugyancsak érdekes ennek összeállítása: Szabó J. (Varga) - Szűcs (Kiss), Jakács, Újvári, Lipók - Tóth F., Tóth E., Czíkora - Szabó A., Bodonyi I., Nérey.

25 ezer néző tekintette meg azt a bizonyos találkozót. 1979 szeptemberében. Egy biztos: azóta a DMVSC nem szenvedett vereséget az MTK-VM-től.

A MAI ELLENFÉL: MTK-VM

Aki válaszol: Czíkora Mihály

Mi a véleményed az MTK-VM együtteséről? Egy hete a Csepel elleni találkozójukat láttuk Pesten. Akkor nagyon gyengén játszottak.

Természetesen ebből a rossz játékból nem indulhatunk ki, hiszen az NB I-ben is vannak nagy formaingadozások. Könnyen elképzelhető, hogy éppen ellenük jön ki nekik a lépés. Mindenesetre én nagyon tartok a mérkőzéstől, hiszen az MTK-nak itt Debrecenben nincs veszítenivalója, egy lapra tehetnek fel mindent.

2. Kik a kiemelkedő tudású játékosai? Annyira jól nem ismerem őket, hiszen csak párszor láttam az MTK-VM-t játszani. Mindenesetre azt tudom, hogy Borsóra épül a csapat. Neki a Csepel ellen nem ment. Holott minden labdát rájátszottak, ő pedig elivelgette azokat. A csatársorukból Fodor jó képességű, gyors játékos. És

nekem tetszett a Csepel ellen Boda is.

3. Milyen a hangulat a DMVSC-nél? A Tatabányameccset követően nagyon boldogok voltunk, hiszen kemény küzdelemben, nagy iramú mérkőzésen sikerült idegenben pontot szerezni. Akkor Tatabányán nekünk elsősorban védekezés kellett. Most egy másik arcunkat kell megmutatni, a hangulát nyilvánvalóan a támadáson lesz. Jó hangulatunkat eléggé elrontotta, hogy egymás után sérültek meg játékosaink. Most elszánt hangulat uralkodik a csapatnál.

4. Mi lesz az eredmény? Mi lehet erre válaszolni? Azt, hogy mindent megtegyünk és számunkra csak a győzelem lehet a cél.

Hét végi sportműsor

Március 2., szombat
Birkózás
DMVSC Vághid utcai munkacsoportja, 10.30: Úttörők kötöttfogású Beke Kupa pontversenyének második fordulója.
Kosárlabda
Nyomató utcai Általános Iskola tornaterme, 16: D. Universitas-Hódmezővásárhely, Férfi NB II-es bajnoki mérkőzés.
Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 14.30: DMVSC-MTK-VM (Győr, Urban, Király), NB I-es bajnoki találkozó. - DMVSC Oláh G. utcai pályája, 12.30: DMVSC-MTK-VM (Mester), NB I-es Ifjúági bajnoki mérkőzés. - 12.30: DMVSC II-Balmazújváros (területi ifjúsági), Papp Cs., Domokos. - 14.30: DMVSC-Balmazújváros (országos serdülő, Domokos, Papp Cs.). - Egyetemi sporttelep, 14.30: D. Universitas-Rákamaz (területi ifjúsági, Hegedűs, Balogh).
Videókné, Területi ifjúsági és országos serdülő (12.30 és 14.30): Hajdú Vasas-Hajdúszoboszló (Vezendi, Kiss F.), Hajdúszoboszló Bocska-Tiszavasvári (Antal, Bende).
Röplabda
Irinyi utcai pálya, 11: D. Kínizsi-Kazineberek Végverseny Férfi NB II-es bajnoki mérkőzés.
Teké
DMVSC nagyerdei pályája, 10: DMVSC II-H. Délibáb, NB III-as csapatbajnoki mérkőzés.
Március 6., vasárnap
Asztalitenisz
Városi sportcsarnok, 8: A Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének megyei versenyé férfi csapat és női egyéni számban.
Birkózás
DMVSC Vághid utcai munkacsoportja, 10.30: A serdülők kötöttfogású Antal Imre-emlékverseny.
Labdarúgás
DMVSC Vághid utcai sportte-

lepe, 14.30: D. Kínizsi-Szekszárdi Dózsa (Bogó, Kokavecz, Roxin), NB II-es bajnoki mérkőzés. - Gázvezeték utcai pálya, 14.30: D. Volán-Nyiradony (Dalányi, Papp Cs., Szilvási), Megyei bajnoki találkozó.
Videókné, Területi bajnokság (14.30): Balmazújváros-Hajdú Vasas (Szabó J., Fodor F., Oláh), Pusztakiadányi MÁV-Hajdúszoboszló Bocska (Hunyadi, Szabó L., Vincze), Hajdúszoboszló Bocska-Csenjer (Tombor, dr. Botka, Pathó). - Megyei bajnokság (14.30): Nagyrábé-Hajdúnánás (Tóth S., Mészáros Zám), Köröszegapát-Nádudvar (Csuh, Csicsódi, Csató), Hajdúdorog-Derecske (Fazekas, Könyvi, Erdős), Vámospercs-Komádi (Juhász Gy., Sári, Boross), Kaba-Létavértes (Nagy J., Góz, Hegedűs), Berettyóújfalu-Sárrétudvari (Németh V., Zsupos, Németh J.), Polgár-Újszentmargitta (Virágh, Nagy L., Mészáros).
Sakk
Monti ezredes u. 3. sz., 9: D. BIOGAL-Berettyóújfalu SE. - Hámán Kató u. 46. sz., 9: Haladás-D. Universitas II. - Bősörményi út 6. sz., 9: D. Betti-D. Honvéd Bocska. - Nádudvar-Hajdúszoboszló Gázláng. - Földes-Hajdúszoboszló.
Tollaslabda
Arany János Általános Iskola (Hajó u.) tornaterme, 9: Hajdú-Bihar ez évi női, férfi egyéni bajnoksága.
Tömegsport
Balmazújvárosi sportmunkacsoport, 8.30: A falusi dolgozók spartakiádjának járási II. körzeti döntője sakkban és asztaliteniszben.
Teké
Berettyóújfalu pálya, 9: Berettyóújfalu Kórház BHG SE. - Hajdúnánás-Szolnoki MÁV MTE II. NB III-as csapatbajnoki mérkőzés.

196 játékos

Az OTSH és az MLSZ kezdeményezésére eddig 49 - zömmel területi bajnokságban szereplő - sportegyesület indított fegyelmi eljárást labdarúgók ellen a sportfogadási visszaélésben való közreműködés alapos gyanúja miatt. E sportegyesület felügyelő bizottságai az ügy teljes kivizsgálásáig 196 labdarúgó játékjogát felfüggesztették. Valamennyi sportegyesület vezetése kinyilvánította, hogy a bajnokságban továbbra is részt vesz, és határozott intézkedéseken kíván tenni a labdarúgó-mérkőzések tisztaságának helyreállítására és megőrzésére érdekében.

A megindított fegyelmi eljárások során a sportegyesületek felfüggesztettek három edzőt is, egy labdarúgó szakosztály-vezetőt pedig eltávolítottak tisztségéből. Az MLSZ ez ideig nyolc játékezőtől munkaadóját vonta meg.

Az OTSH és az MLSZ a sportegyesületek eddig megvett intézkedését tudomásul vette. A sportfogadási visszaélés kivizsgálása még nem fejeződött be, ezért néhány további sportegyesület a közeljövőben hasonló intézkedéseket tesz.

„Ne dobjunk sarat a becsületes többségre”

Szlávik András a játékvezetés helyzetéről

Várjuk már - ki tudja hányadszor -, hogy az új esztendő valamelyes javulást hoz labdarúgásunkba. Az utóbbi időben azonban újabb gondokkal bővült a magyar futball verátómlesztésre szoruló gépezete: egyre többet hallani, hogy hazánkban sok egyéb mellett jelentősen visszaesett a játékvezetés színvonala is...

Petri Sándor lemondása után Szlávik András vezeti az MLSZ játékvezető bizottságát. Az Athenaeum Nyomda 50 éves vezérigazgatója már 17 esztendő óta vezeti a játékvezető vizsgát, tagja volt az NB I-es keretnek, elfoglaltsága miatt igen korán, 1972-ben abbahagyta a bíráskodást. A futball és a játékvezetés azonban továbbra is hobbija maradt, előadóként és ellenőrként a legutóbbi időkig dolgozott. Nyilvánvalóan voltak tehát elképzelései, valószínűleg át gondolt koncepcióval vállalta el a magyar játékvezetők irányítását.

— Így van - kezdte Szlávik András. - Ellenőri tevékenységem során egyre nyilvánvalóbban éreztem, a legnagyobb gond az, hogy nem eléggé egységes szemlélettel bíráskodnak a magyar játékvezetők. A szabályok természetesen, és hozzá kell tennem: szerencsére egyértelműek, alig változnak, ennek köszönhetően ismertek is. Nyugodt szívvel állíthatom, bírónk döntő többsége tökéletesen értelmi a labdarúgás szabályait, a leggyafurább kérdésekre is pontos választ adnak. Csak hát az alkalmazás... Tudja, olyasmi ez, mint a KRESZ. Elméletben nincs is gond vele, de a gyakorlatban annál inkább. Hányszor tapasztalhatjuk a közutakon, hogy az elmélet tökéletesen ismerő gépkocsivezetők milyen hajmeresztő dolgokat művelnek. Ha egy mondatban kellene megfogalmaznom koncepciómat, az valahogy úgy hangzana: törekedni az elérhetetlen cél, az egységes szemléletű játékvezetés felé a magyar pályákon.

— Konkretabban?
— Mindenekelőtt a játékvezetők megközelítően azonos elbírálására gondolok. Szabálytalanságok nélkül természetesen egyetlen mérkőzés sem folytatható, de nem mindegy, hogy bírónk miként ítéli meg ezeket. Sokat beszélünk az utóbbi időben

a pályákon elharapódzó durvaságokról, ugyanakkor arról is, hogy a magyar csapatok nem eléggé kemények a nemzetközi porondon. Meg kell tehát érezni azt a határt, amikor a keménység alattomos durvaságba vált, s ennek szellemében kell eljárni. Nyilván nem engedhető meg, hogy a kevésbé felkészült vendégek „lesarabolhassák” a technikás csatárokat, indokolt esetben akár kiállítás is járhat az ilyesmiért, ugyanakkor alapvetően különbséget kell tenni a túlbuzgóság és a „büntető” jellegű buktaások között. Amit pedig végképp nem szabad engedni az az, hogy a játékosok előre felkészülhessenek a bíróról. Abból, hogy X ezt eltűri, Y-nál például visszabeszélni nem ajánlatos. Tehát a fegyelmezésnek is egységesnek kell lennie.

— Egyre több vita folyik a sárga, illetve a piros lapok körül. Mi erről a véleménye?
— Ez elég nehéz kérdés.

Bizonyos esetekben, a kellő időben kiosztott „kártyák” segíthetnek „megfogni” a mérkőzést, levezetni a túlzott indulatokat. Máskor azonban csak olaj a tüzre, tovább borzolja a kedélyeket. Egy belga FIFA-bíró például egy jelentős mérkőzésen tizenegy sárga és négy piros lapot osztott ki, mégsem tudta közben tartani a mérkőzést. Az NB I őszi időnyében is volt példa néhány indokolatlanul felmutatott sárga lap következtében „szétfűtült” mérkőzés, erre a jövőben nagyobb gondot kell fordítani. Nagyon fontosnak tartom, hogy játékvezetőink partnerré tegyék a játékosokat, hogy ne csupán a szabályok konok alkalmazói, hanem igazi nevelők, a játék irányítói legyenek, hogy ne az ellentmondást nem tűrő durva hangnem, hanem az okos beszéd jellemezze tevékenységüket.

— Mire gondol?
— Nem egyszer hallottam, hogy a játékvezető így formázza a futballistáit: „Abba-hagyhatja fiam, vagy kíváncsi a pályáról!” Ha valamely hivatali vezető így beszélné a beosztottjával, azonnal közbelépne a szak-szervezet. Nyilvánvaló, hogy ilyesmi nem tűrhető a futballpályán sem. Ha azonban a bíró tökéletesen tisztában van a szabályokkal, ha ezeket következetesen alkalmaz,

za, ha kifogástalan a kondíciója, ha kellő vezető képességgel rendelkezik, ha igazi személyiség, akkor tapasztalataim szerint a játékosok partnerré válnak, inkább segítik, mint hátráltatják.

— Nem éppen csekélység, amit egy jó labdarúgó játékvezetőtől elvár. De vajon miként honorálja mindezt a magyar futball gépezete?
— Mintegy negyven olyan játékvezető van, akinek reális esélyei lehetnek a nemzetközi keretbe kerülésre. Ez presztízszempontból és anyagiag sem akármilyen megtiszteltetés. A többiek? Azt kell mondanom, tragikus a juttatások helyzete. Egy NB I-es mérkőzésért a vezetőbíró ötszáz, a partjelző százötven forintot kap. Az NB II-ben kétszázötven és nyolcvan forint a járandóság. Figyelembe véve, hogy a később kezdődő találkozóokra vidékre csak gépkocsival utazhatnak - különben nem érnek aznap haza - ez az összeg el is megy, sőt! Az alacsonyabb osztályokban még rosszabb a helyzet. Tudom, régen még kevesebb volt ez az összeg, de megváltozott napjainkban a futball szociológiai háttere, ennyire egyre kevésbé éri meg. Ki merem mondani, hogy ezért hígult fel az NB-es keret színvonala, és ezért küszködik az alacsonyabb osztály krónikus játékvezető hiánnyal. Megdöbbentően sokan hagyják abba! Mindenképp változtatni kell ezen az áldatlan állapoton!

— Hírek szerint azonban néhányan alaposan „kiszégytetik magukat”. A totóbotrányra gondolok...
— Ezek az emberek a játékvezetői kar igen csekély töredékét teszik ki. Alapvetően korrupt, inkorrekt emberek, akik nem az alacsony juttatások, hanem beállított-ságuk miatt vetemedtek arra, hogy pénzért osztogassák az igazságot. Természetesen nem vezethetnek többé mérkőzést, de nagyon szeretném elmondani azt is, hogy nagy hiba lenne a néhány aljas-ságra vetemedett bíró példája nyomán sarat dobni a becsületes többségre. Bátoran állíthatom, hogy a magyar játékvezetők döntő többsége nehéz körülmények között, de legjobb tudása szerint tevékenykedik, izig-vérig sportember!

Szabó Illés

Debreceniek a fedettpályás EB-n

Ma délelőtt eldőrdül a rajtpisztoló és megkezdődik a XIV. fedettpályás atlétikai Európa-bajnokság. Az első 1966-ban rendezték Dortmundban Európa-játékok néven, és akkor még kevesebben voltak azok, akik bíztak az új versenyforma sikerében. A közönség azonban egyértelműen szavazott azzal, hogy zsűfólásig megtöltötte a Westfallennek elnevezett stadiont. A korszak atlétikai kiválóságai vonultak fel a gátfutó Ottó, a távolugró Ter-Ovanesjan, a magasugró Balázs Jolán és mások sikeres szereplése elindította hódító útjára a fedettpályás EB-ket.

Az első versenyen szép sikerrel rajtolt atlétikánk. Három számban szereztünk aranyérmeket. Nemesháziné Markó Margit a női 60 méteres síkfutásban 7,3 másodperccel, Nagy Zsuzsa 800 méteren 2:07,9 másodperccel győzött, és a férfi súlylökés eredményhirdetésekor is magyar versenyző, Várjú Vilmos állt a dobogó tetején 19,05 méteres dobása után.

A Budapest Sportcsarnok ismét világlklasszisok rendezvényének lesz helyszíne két napon át. A 24 részt vevő ország közül legkorábban a 31 fős szovjet csapat érkezett meg. Ebből az erős gárdából is kiemelkedik a hármasugró olimpiai bajnok, Udme és a rúdugró szabadtéri világlklasszis, Poljakov.

Az NDK-sok 15 fős, de igen erős csapattal jöttek,

elég csak Göhr, Koch vagy Munkelt nevével említeni. Minden bizonnyal a rúdugrás lesz az egyik legérdekesebb versenyszám. A 24 induló között található a már említett szovjet világlklasszis Poljakov és az Európa-rekorder Obizsajev, az utóbbi két olimpia bajnoka Slu-szansky és Kozakievicz, a francia Vigneron, valamint a bolgár Tarev. Itt szurkolhatunk a magyar Salbert Ferencnek, akinek - úgy hisszük - nem lesz könnyű dolga e lista olvastán.

A magyar csapat nem indul vérmes reményekkel, de a bizonyítás vágya és a hazai közönség buzditása száraznak adhat legjobbjainknak.

Versenyzőink között hét nő és 24 férfi találunk. Öröm számunkra, hogy három debreceni atléta sikerreért is szurkolhatunk. Balázs László a 200 méteres síkfutásban, Bodó Béla a 60 méteres gátfutásban, Makó Ernő pedig rúdugrásban rajtolt. Mindhárom versenyző a DMVSC sportolója.

A Magyar Televízió március 5-én, szombaton a 2. műsorán 14.55-től körülbelül 19-ig, vasárnap, március 6-án szintén a 2-es műsorán 14.55-től körülbelül 18.30-ig ad egyenes közvetítést az EB eseményeiről. Ugyanitt 20.55-től a Telesport keretében a záróünnepség és a nyilatkozatok láthatók, hallhatók.

Felmezes jégkarnevál

Akik szeretik a vidám, mókás, jeges farsangolást, azok bizonyára jól érzik majd magukat a mai, szombati jégkarneváln, melyet délután 5 órától rendeznek Debrecenben, a DMVSC nagyerdei műjéppályán. Mit is ígér a rendezőség 12 pontban összeállított programja? Nyitóképpel kezdődik, farsangi élőképvetélkedővel folytatódik a műsor, váltóverseny, kigyó csapatverseny is lesz, és az első részt a két gimnázium, a Kossuth és a Tóth Árpád lányainak hokimeccse zárja - botok híján seprével.

A szünetben a DMVSC-MTK-VM mérkőzés után átrándul szurkolók újból kitombolhatják magukat a tombolasorsoláson. A DMVSC műkorsolójainak bemutatója, a gyorskorcsolya váltóverseny után felmezesbemutató és verseny következik. A díjkiosztás után a pedagógusok és az újságírók „vére menő” jégkorongmérkőzését láthatják az érdeklődők, amely közel sem lesz annyira izgalmas, mint mondjuk egy Szovjetunió-Kanada világbajnoki döntő, de érdekesebb lehet. A fiatalok öröme: zárásként diszkó a jégen.

